

FRONITCA

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

***

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 44 ΔΡΧ. 200
Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α

Ομορφιές του Αώου
(Μπουραζάνι)

**Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή**

**Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος**

**Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:**

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100

Τηλ. (0655) 22.464 - 22.212

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βυρσοδευείο ώρα 12 και 1	
Τράμπυα - Ιερό-μαντείο	
Οδυσσέα Γ. Λυμπερόπουλου	
Ομορφιές του τόπου μας Σ.Τ.	
Εθνική Αντίσταση Δήμος Βότσικας	
Ο Χριστόδουλος και το «πικμέζι» Σ.Τ	
Πνευματικό Κέντρο	
Δραστηριότητες Συλλόγων .... Χρ. Γ. Εξάρχου ..	
Το μέλλον της Κοιλάδας Αώου Η.Α.	
Η Δοξασμένη Κοιλάδα Η. Παπαζήση	
Αιμοδοσία Α.Γ. Τσόμπου	
Γλώσσα κτιστών Δροσοπηγής Θ. Ζιώγα	
Θέματα αγωγής Α. Κολιού	
Μια ημέρα στο Γανναδιό Αχ. Κολιού	
Για τους φίλους του βουνού Σ.Τ.	
Πάσχα στα Μέγαρα Β. Βουρδούκα	
Απάντηση ερωτημάτων Β. Βουρδούκα	
Οι μαθητές γράφουν Μαρίνας Κατσάρη	
Ανταπόκριση από το Κεφαλοχώρι Σ. Φασούλη	
Κάτι που διέφυγε από το Δασαρχείο Λ. Εζνεπίδη	
Μνήμη Φάνη Φασούλη Κ.Α.Φ.	
Μνήμη Γιώργου Μακάτη Λ. Βλάχου	
Σχόλια - Ειδήσεις	

**Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1000
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα**

**Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725**

ΒΥΡΣΟΔΕΨΕΙΟ ΩΡΑ 12 και 1

Με απόφαση του Νομάρχη κ. Διδάγγελου δόθηκε άδεια λειτουργίας στο βυρσοδεψείο.

Το Δημ. Συμβούλιο Κόνιτσας σε έκτακτη συνεδρίασή του την 17-6-92 αποφάσισε να στείλει στα Μ.Μ.Ε. την πιο κάτω ανακοίνωση:

«Καταγγέλλουμε το Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Γιώργο Διδάγγελο ο οποίος υπέγραψε την οριστική άδεια λειτουργίας του Βυρσοδεψείου της εταιρείας ΕΥΡΩ-ΔΕΡΜ στην Κόνιτσα, ερήμην του Λαού της.

Πιστεύουμε ότι η πράξη αυτή είναι απαράδεκτη, αντιδημοκρατική και προκλητική διότι ο κ. Νομάρχης περιφρόνησε τον δωδεκάχρονο αγώνα του Κονιτσιώτικου Λαού και αγνόησε τη θέλησή του.

Περιφρόνησε το θεσμό της Τοπ. Αυτοδιοίκησης, δεδομένου ότι μέχρι σήμερα δεν επισκέφτηκε την πόλη μας και δεν γνώρισε από κοντά τα προβλήματά της, αν και δηλώνει άνθρωπος προερχόμενος από το χώρο της Τ. Αυτοδιοίκησης.

Παρέκαμψε την Κόνιτσα κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στο βυρσοδεψείο και καθ' οδόν, επιστρέφοντας στα Γιάννινα αποφάσισε βεβιασμένα και αψυχολόγητα για την έκδοση άδειας λειτουργίας του βυρσοδεψείου.

Ενημέρωσε τις εφημερίδες με FAX αγνοώντας το Δήμο, ο οποίος επίσημα είναι ακόμη ανημέρωτος, αν και ο κ. Νομάρχης είχε δεσμευτεί ότι δεν θα προβεί σε καμιά ενέργεια χωρίς να έρθει σε επαφή με το Δήμο της Κόνιτσας.

Τέλος αγνόησε τους όρους της Επιστημονικής Επιτροπής που είχε συσταθεί από την προηγούμενη Νομάρχη.

Πώς είναι δυνατόν να αποφασίσει ένα πρόσωπο και μάλιστα μη επαρκώς ενημερωμένο για το μέλλον ενός τόπου;

Πού στήριξε ο κ. Νομάρχης την απόφασή του;

Τι άλλαξε; Ποιά προβλήματα λύθηκαν στο μεταξύ; Τα ίδια αυτά προβλήματα, που εξακολουθούν να υπάρχουν, έκαναν πολύ επιφυλακτικούς και προσεκτικούς όλους τους προηγούμενους Νομάρχες οι οποίοι απέφυγαν να υπογράψουν την επίμαχη άδεια. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

Λύθηκε το πρόβλημα του χώρου και του τρόπου διάθεσης των πολύ τοξικών στερών αποβλήτων; Ή το πρόβλημα της μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα της περιοχής του Αώου και του κάμπου από τα υγρά λύματα του Βυρσοδεψείου;

Ερωτούμε ακόμη:

Ποιός είναι τελικά ο βαθμός ευαισθησίας του κ. Νομάρχη προς το περιβάλλον του οποίου η προστασία τίθεται τόσο επιτακτικά στις μέρες μας;

Ποιά είναι η άποψη του κ. Νομάρχη για την ορθολογική και προγραμματισμένη ανάπτυξη ενός τόπου και για την ποιότητα της ζωής των κατοίκων μας μιας ολόκληρης επαρχίας;

Τέλος δηλώνουμε ότι για μας το θέμα δεν έχει λήξει και η απάντησή μας είναι αγώνας μέχρι την τελική δικαίωση».

Σημείωση Σ.

Το περιοδικό μας που όλα τα χρόνια ύπαρξής του ήταν στην πρώτη γραμμή του αγώνα κατά του βυρσοδεψείου, συνηγορεί και απευθύνει ύστατη έκκληση, έστω και στις 12 και ένα λεπτό, στον Πρωθυπουργό, τους Υπουργούς, στους πολίτες αυτής της αδικημένης και περιφρονημένης Επαρχίας, σ' όλους τους συνέλληνες: Σώστε μας, ήγικεν η ώρα της καταστροφής. Ενόψει τόσων κινδύνων που απειλούν τη χώρα μας, μη γίνεστε συνεργοί στο επικίνδυνο μαράζωμα αυτού του τόπου.

Στην Πουρνιά (Σταρίτσιανη) η προελλαδική πόλη Τράμπυα
και το Ιερό - μαντείο του Οδυσσέα Βούνιμα

Όπως είναι ασοβάρετο να μπαίνεις σε ξένα χωράφια, άλλο τόσο είναι αντεπιστημονικό να κρατάς για τον εαυτό σου πληροφορίες και στοιχεία, που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τον ειδικό στη λύση κάποιου προβλήματος.

Ειδικότερα, στο πρόβλημα της γεωγραφικής τοποθέτησης των αρχαίων ηπειρώτικων οικισμών, οι αυθαίρετες εικασίες των άσχετων σκόρπισαν τόση σύγχυση, όση ζημιά έκανε, από την άλλη μεριά, η εξαφάνιση αναρίθμητων στοιχείων -πληροφοριών, με το θάνατο ανθρώπων των προηγούμενων γενιών, που δεν είχε κάποιος την πρόνοια να τις καταγράψει, όσο ήταν καιρός.

Μ' αυτές τις σκέψεις ξεκινώντας, θά 'θελα να καταχωρήσω στο σημείωμά μου αυτό, κάποια κείμενα και κάποιες μνήμες, που στο λογικό τους συσχετισμό ίσως να 'διναν μερικά στοιχεία ωφέλιμα, κατευθυντικά, στην ειδικότερη έρευνα, που τ' αντικείμενό της θα 'ταν η γεωγραφική τοποθέτηση της αρχαίας κι ίσως προελληνικής ηπειρώτικης πολιτείας, καθώς την θέλει ο Ν. Χάμμοντ (βλ.: EPIRUS 1967, Όξφορντ VIII κεφάλαιο) Τράμπυας.

Ο ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ο ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ, βυζαντινός λόγιος (538-573 μ.χ.), που τα κείμενά του έχουν μιάν ακρίβεια που καταπλήσσει, στα περίφημα «ΕΘΝΙΚΑ» του, που 'ναι γεωγραφικό λεξικό (λεξικό των πόλεων και στη λέξη ΤΡΑΜΠΥΑ, (Έκδοση Λειψίας 1839, σελ. 281) γράφει:

«Τράμπυα, πόλις Ηπείρου πλησίον Βουνίμων. Ο πολίτης τραμπυεύς και τραμπυέτης». 1

Και στη λέξη Βούνιμα (σελ. 81) σημειώνει:

«ΒΟΥΝΙΜΑ, πόλις Ηπείρου, ουδετέ-

ρως, κτίσμα Οδυσσέως, την έκτισε πλησίον Τραμπύας. Λαβών χρησμόν, ελθών, προς άνδρας οι ουκ οίσασι θάλασσαν (ΧΙ, 121, Οδύσσεια) βουν ουν θύσας, έκτισε».

Η Τράμπυα, σε κάποια σχέση με τη ζωή του Οδυσσέα, αναφέρεται, οχτακόσια περίπου χρόνια πριν το Στέφανο Βυζάντιο, στην «ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ή ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ» (στίχος 800) που έγραψε ο ΛΥΚΟΦΡΟΝΑΣ ο ΧΑΛΚΙΔΕΑΣ, φιλόλογος και τραγικός ποιητής, που 'ζησε στα τέλη του τέταρτου, αρχές τρίτου προ Χριστού αιώνα μεταξύ Χαλκίδας, Αθήνας κι Αλεξάνδρειας, στα χρόνια του Πτολεμαίου του Φιλάδελφου.

Αξίζει βέβαια τον κόπο να διαβάσουμε τη σχετική περικοπή και μάλιστα από το στίχο 789 ως το στίχο 804. (Έκδοση La Cassandre de Lycophron, F.D. Dehèque. Paris A. Durand 1853).

Βρισκόμαστε εδώ, στις προρρήσεις της Κασσάνδρας, που αναφέρονται στην τύχη του Οδυσσέα.

«Λοίσθον δε καύηξ ώστε κυμάτων δρομεύς / ως κόγχος άλμη πάντοθεν περιτριβείς, / κτησίν τε θοίναις Πρωνίων λαφυστίαν / προς της Λακαίνης αινοβακχεύτου κιχών, / σοφαρ θανείται, πουτεον φυγών σκέπας, / κόραξ συν όπλοις Νηρίτων δρυμών πέλας. / Κτενεί δε τύψας πλευρά λοίγιος στόνυξ / κέντρω δυσσαλγής έλλοπος Σαρδωνικής. / Κέλωρ δε πατρός άρταμος κληθήσεται / Αχιλλέως δάμαρτος αυτανέψιος. / Μάντιν δε νεκρόν Ευρυτάν στέψει λεώς, / ο τ' αιπύ ναίων Τραμπύας εδέθλιον / εν η ποτ' αυθις Ηρακλή φθίσει δράκων / Τυμφαίος εν θοίνησι Αιθίκων πρόμος, / του Αιακού τε κακό Περσέως σποράς, / και Τημενείων ουκ άπωθεν αιμάτων...».

Τὸ παραπάνω ἀπόσπασμα, σὲ μιὰ κάπως ἐλεύθερη μετάφραση, θὰ μπορούσαμε νὰ ἀποδώσουμε ἔτσι:

Τέλος, σὰ γλάρος πὺν τρέχει πάνω στὶς θάλασσες, σὰν ὄστρακο ποῦχει περιτριβεῖ ἀπὸ τὰ κύματα, ἀφοῦ ἔχει δεῖ στ' ἀναμεταξὺ τὸ βίος του σκορπισμένο ἀπὸ ἄνα σπαρτιάτικο ὄργιο σὲ συμπόσιο πὺν δόθηκε σὲ Πρωνίους, θὰ πεθάνει γέρος σὰν κοράκι, μὲ τὰ ὄπλα στὸ χέρι, ἔχοντας ἐγκαταλείψει τὸ παραθαλάσσιο ἀνάκτορό του, γιὰ τὰ δάση, τοῦ ὄρους τῶν Νιρήτων. Τ' ὀλέθριο καὶ θλιβερὸ ψαροκόκαλο, ἀπὸ ἄνα σελάχι τῆς Σαρδηνίας, πὺν τὸν χτύπησε στὰ πλευρά, τὸν σκοτώνει κι εἶναι ἓνας γιός, ξάδερφος ἀπὸ τῆ μεριά τῆς γυναίκας τοῦ Ἀχιλλέα, πὺν θὰ γίνει δολοφόνος τοῦ πατέρα του. Μά ν τ ι ν θὰ τὸν στέφουν νεκρὸν πιά, ὁ λαὸς τῆς Εὐρυτανίας κι ἔπειτα πάνω στὰ ψηλῶματα οἱ κάτοικοι τῆς Τ ρ ά μ π υ α ς, ὅπου κάποτε ὁ Τυμφαῖος δράκοντας, ἀρχηγὸς τῶν Αἰθίκων θὰ σκοτώσει τὸν Ἡρακλῆ, ἀπόγονο τοῦ Αἰακοῦ καὶ τοῦ Περσέα, πὺν ἔχει μέσα στὶς φλέβες του αἷμα τοῦ Τημενείοντα...».

Εἶν' ἀλήθεια, πὺς ἡ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ εἶναι ποίημα σκοτεινὸ, συβιλλικὸ, αἰνιγματικὸ κι ἀκατανόητο μιᾶς καὶ καταγράφει, καθὼς εἶπαμε, προφητεῖες τῆς Κασσάνδρας, τῆς κόρης τοῦ Πρίαμου τῆς Τροίας.

Ἀνάγκη εἶναι λοιπὸν, γιὰ νὰ ξεμπλέξουμε μὲ τὸ Λυκόφρονα, νὰ καταφύγουμε σὲ κάποιες ἐπεξηγήσεις. ΠΡΩΝΙΟΙ, εἶναι οἱ μνηστῆρες, ἀπ' τὴν ὁμώνυμη πόλη τῆς Κεφαλονιάς. Ξάδερφος τοῦ Ἀχιλλέα ἀπ' τῆ γυναίκα του, αὐτὸς πὺν σκότωσε τὸν Ὀδυσσεά, εἶναι ὁ ΤΗΛΕΓΟΝΟΣ, γιὸς τῆς ΚΙΡΚΗΣ καὶ τοῦ Ὀδυσσεά, ξάδερφος τῆς ΜΗΔΕΙΑΣ. ΔΡΑΚΟΝΤΑΣ ΤΥΜΦΑΙΟΣ εἶναι ὁ ΠΟΛΥΣΠΕΡΧΩΝ ὁ ΤΥΜΦΑΙΟΣ, πὺν πάνω σὲ συμπόσιο φαριμάκωσε τὸ νεώτερο ΗΡΑΚΛΗ, γιὸ τοῦ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ τοῦ ΜΕΓΑΛΟΥ καὶ τῆς ΠΕΡΣΙΔΑΣ ΒΑΡΣΙΝΗΣ, ὑπακούοντας στὴν ἀνεικτίρμονα πολιτικὴ τοῦ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. (βλ. ΔΙΟΔΩΡΟΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ... ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ, Λειψία, M.D. CCCXVII, τόμος IV, βιβ. XX, κεφ. 28). Οἱ ΑΙΘΙΚΕΣ, ἦταν λαὸς πὺν ζοῦσε ἀρχικὰ πάνω στὴν Πίνδο, κι ἔπειτα τράβηξε γιὰ τὴ Θεσσαλία, ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος (βλ. λέξη) τὸν ἀποκαλεῖ βάρβαρο καὶ ληστή. ΤΥΜΦΑΙΟΙ, ἦσαν οἱ παλιοὶ κάτοικοι τῆς ΤΥΜΦΗΣ, βουνοῦ πὺν ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος τὸ λέει θ ε σ π ρ ω τ ι κ ὸ κι ὁ Στράβωνας, ἀντιγράφοντας τὸν ΕΚΑΤΑΙΟ. (Στρ. 7.7.8) θεωρεῖ πὺς βρίσκονταν βορειότερα (ἔτσι φαίνεται ἀπὸ τὴ λογικὴ σειρά) ἀπὸ τοὺς Αἰθίκες καὶ δίπλα στοὺς Ὀρέστες, καὶ Παρροραίους, μᾶλλον λόγια, καὶ σύμφωνα μὲ τὴν τοποθέτηση ποῦκανε ὁ Χάμμοντ (βλ.

τὸ χάρτη ἀπ' τὸ X, 2) οἱ Τυμφαῖοι, ἦταν λαὸς πὺν ζοῦσε στὸν κεντρικὸ ὄγκο τῆς Πίνδου, κοντὰ στὶς πηγές τοῦ Ἄλφου καὶ τοῦ Ἀραχθοῦ (βλ. Στρ. 7.7.6). θάλεγα στὶς περιοχὲς τῶν σύγχρονων βλαχοχωριῶν, Μετσόδου, Ζαγοριοῦ καὶ Κόνιτσας. ΤΗΜΕΝΕΙΩΝ, ἔγγονος τοῦ Ἡρακλῆ κατὰ τὴ μυθολογία.

Εἰδικὰ ὅμως γιὰ τὴ φράση «Μάντιν δὲ νεκρὸν...», ποῦναι καὶ τὸ μέρος πὺν μιᾶς ἐνδιαφέρει, ἄς δοῦμε πὺς σχολιάζεται ἀπὸ τοὺς Ἰσαάκιο καὶ Ἰωάννη ΤΖΕΤΖΗ, βυζαντινοὺς γραμματικούς καὶ λόγιους τοῦ δωδέκατου αἰῶνα μ.Χ., στὰ σχόλια ποῦ γραφάν πάνω στὴν Ἀλεξάνδρα τοῦ Λυκόφρονα κι εἶναι, κατὰ κοινὴ ὁμολογία, πραγματικὰ ἐμπεριστατωμένη (βλ. ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΛΥΚΟΦΡΟΝΑ, SCHOLIA IN LYCOFRONEM, Ἔκδοσις ΛΕΙΨΙΑΣ, M.D.CCCXI, στίχος 799 καὶ ἐπ.).

«Μά ν τ ι ν δὲ ν ε κ ρ ὸ ν. Ἀριστοτέλης γηοῖν ἐν Ἰθακησίων Πολιτεία, Εὐρυτανίας ἔθνος εἶναι τῆς Αἰτωλίας, ὀνομασθέντος ἀπὸ Εὐρύτου, παρ' οἷς εἶναι μαντεῖον τοῦ Ὀδυσσεώς, τὸ δ' αὐτὸ καὶ Νίκανδρος γηοῖν ἐν Αἰτωλικοῖς... «Τ ρ ά μ π υ α». Πόλις Ἡλείου, ἐνθα μετὰ τόστον Ὀδυσσεὺς ἀπῆλθε, καθὰ καὶ Ὀμηρος γράφει... «Ἔῖσοκε τοὺς ἀγίχηναι, οἱ οὐκ ἴσασι θάλασσαν»... Ἐτιμᾶτο δὲ ἐν Τραμπύῃ Ὀδυσσεὺς. «Ἐ ν ο ἶ π ο τ ἰ α ὕ θ ι ς». Ἐν ἡ τινι Τραμπύᾳ, ποιε αὐθις... γθίσει καὶ γθείρη ἐν θοίνησι καὶ εὐωχίαις ὁ δράκων ὁ Τυμφαῖος,

ἦτοι ὁ Πολυσπέρχων, ὁ «π ρ ό μ ο ς καὶ π ρ ό μ α χ ο ς τῶν Αἰθίων καὶ Ἑπειρωτῶν. Τίνα φθίσει; Τὸν Ἑρακλῆ, τὸν ἀπὸ σποράς τοῦ Αἰακοῦ καὶ Περσέως καὶ οὐ πόρρω τῶν αἱμάτων τοῦ Τημενοῦ... ΤΥΜΦΑΙΟΙ, Ἑπειρωτικὸν ἔθνος καὶ Αἰθίκες ὁμοίως, ὡς καὶ Ὀμηρος μέμνηται...».

Ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω βγαίνει ὅτι ἡ ΤΡΑΜΠΥΑ, ἦταν ὄρεινός οἰκισμὸς βαθεῖα στὴν Ἑπειρο, πάνω στὴν Πίνδο, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι (μιὰ κι ὅλοι ἀναφέρονται στὸ σχετικὸ χρησμὸ τῆς Ὀδύσειας XI, 121) καὶ τὸ ὁποῖο καταχωροῦμε παρακάτω) δὲν εἶχαν ἰδέα ἀπὸ θάλασσα, ὅπου ἔφτασε ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ τὸ σκοτωμὸ τῶν μνηστήρων, φεύγοντας ἀπ' τὴν Ἰθάκη, ἀκολουθώντας τὴν προγεγραμμένη ἀπὸ τὸ χρησμὸ τοῦ Τειρεσία μοίρα του, γιὰ νὰ χτίσει δίπλα τῆς τὰ ΒΟΥΝΕΙΜΑ, ἱερὸ ἤ μαντεῖο, στὸ ὁποῖο λατρεύονταν σὰ μάντις ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ μετὰ τὸ θάνατό του. Σὲ συνέχεια, στὴν Τράμπυα, ὁ Πολυσπέρχωντας, ὁ Τυμφαῖος, ἀρχηγὸς τῶν Αἰθίων σκότωσε ἀργότερα τὸ νεώτερο Ἑρακλῆ, ποῦταν γιὸς τοῦ Μέγ' Ἀλέξανδρου καὶ τῆς Βρασίνας τῆς Περσίδας.

Καθὼς ξέρουμε ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ὀδυσσεὺς στὴ Θεσπρωτία (τὴν Ἑπειρο δηλαδὴ, μιὰ καὶ καθὼς φαίνεται ἡ Θεσπρωτία κάποια ἐποχὴ, ἔπιανε ὅλη τὴ σημερινὴ Ἑπειρο, ἀπὸ τὴν Πίνδο μέχρι τὸ Ἴόνιο. (βλ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ, Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, σελ. 379, τόμ. 1ος) κι ὁ κύκλος τῶν περιπετειῶν του σ' αὐτὴ, (ἀκολουθώντας τὰ χνάρια τοῦ χρησμοῦ), περιγράφονταν σ' ἓνα ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ λεγόμενου ΕΠΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ (ΚΥΚΛΙΑ ΕΠΗ), τὴν ΤΗΛΕΓΟΝΕΙΑ (ἢ ΤΗΛΕΓΟΝΙΑ ἢ ΘΕΣΠΡΩΤΙΔΑ) ποὺ ἀποδίδεται στὸν ΕΥΓΑΜΩΝΑ τὸν ΚΥΡΗΝΑΙΟ, καὶ τὸ ὁποῖο σὰν κείμενο ἔχει χαθεῖ. Ἀπὸ τὸ ποίημα αὐτὸ δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνο μιὰ περίληψη γραμμένη ἀπ' τὸν ΠΡΟΚΛΟ (κατὰ πᾶσα πιθανότητα τὸν λεγόμενον ΝΕΟΠΛΑΤΩΝΙΚΟ) στὴ λεγόμενη ΧΡΗΣΤΟΜΑΘΕΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ, ποὺ ἀναφέρει κι ὁ ΦΩΤΙΟΣ ὁ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ στὴ «Βιβλιοθήκη» του (σοθ.). Ἡ περίληψη αὐτὴ, ὅπως δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὸν Α. Severyns (La vita Homeri et les sommaires hu cycle. Belles Lettres. Paris 1953. Procli Fragmenta XII) εἶναι ἢ παρακάτω:

«Μετὰ ταῦτα εἰσιν Ὀμήρου Ὀδύσεια, ἔπειτα Τηλεγονίας βιβλία δύο Εὐγάμμωνος Κυρηναίου περιέχοντα τάδε.

οἱ μνήστορες ὑπὸ τῶν προσκόντων θάπτονται. καὶ Ὀδυσσεὺς θύσας νύμφαις εἰς Ἥλιν ἀποπλεῖ ἐπισκεψόμενος τὰ βουκόλια καὶ ξενίζεται παρὰ Πολυξένω δῶρον τε λαμβάνει κρατῆρα καὶ ἐπὶ τούτῳ τὰ περὶ Τροφώνιον καὶ Ἀγαμήδην καὶ Αὐγέα».

ἔπειτα εἰς Ἰθάκην καταπλεύσας τὰς ὑπὸ Τειρεσίου ρηθείας τελεῖ θυσίας. καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Θεσπρωτοὺς ἀφικνεῖται καὶ γαμεῖ Καλλιδικὴν βασιλῖδα τῶν Θεσπρωτῶν.

ἔπειτα πόλεμος συνίσταται τοῖς Θεσπρωτοῖς πρὸς Βρύγους Ὀδυσσεὺς ἡγουμένου. ἐνταῦθα Ἄρης τοὺς περὶ τὸν Ὀδυσσεὺς τρέπεται, καὶ αὐτῶ εἰς μάχην Ἀθηρᾶ καθίσταται, τούτους μὲν Ἀπόλλων διαλύει.

μετὰ δὲ τὴν Καλλιδικῆς τελευτὴν τὴν μὲν βασιλείαν διαδέχεται Πολυποίτης Ὀδυσσεὺς υἱός, αὐτὸς δ' εἰς Ἰθάκην ἀφικνεῖται.

κἂν τούτῳ Τηλέγονος ἐπὶ ζήτησιν τοῦ πατρὸς πλέων ἀποβὰς εἰς τὴν Ἰθάκην τέμνει τὴν νῆσον. ἐκβοηθήσας δ' Ὀδυσσεὺς ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀναιρεῖται καὶ ἄγνοιαν.

Τηλέγονος δ' ἐπιγνοὺς τὴν ἁμαρτίαν τὴν τε τοῦ πατρὸς σῶμα καὶ τὸν Τηλέμαχον καὶ τὴν Πηνελόπην πρὸς τὴν μητέρα μεθίστησιν. ἡ δὲ αὐτοὺς ἀθανάτους ποιεῖ, καὶ συνοικεῖ τῇ μὲν Πηνελόπῃ Τηλέγονος, Κίρκῃ δὲ Τηλέμαχος».

Προτού λοιπόν προχωρήσουμε παρακάτω, για μιὰ πλήρη κατατόπιση τοῦ ἀναγνώστη, καλὸ εἶναι νὰ παραθέσουμε ἐδῶ καὶ τὸν περίφημο χρησιμὸ τῆς ραψωδίας Λ ἀπ' τὴν Ὀδύσσεια, ποὺ τόσο κάναμε λόγο παραπάνω, κι εἶναι φαίνεται κλειδὸ στὸ ἀντικείμενό μας.

Πρέπει ἀκόμα σὰν παρεμβολή νὰ εἰποῦμε στὸ σημεῖο αὐτό, πῶς ὁ μῦθος τοῦ Ὀδυσσεῆα, εἶναι μῦθος τοῦ «φύλου τῶν Κεφαλλήνων», ποὺ στὸ τέλος τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς κατεῖχε ἔξω ἀπ' τὴν Κεφαλονιά, τὴν Ζάκυνθο, τὴν Ἰθάκη ἴσως καὶ τὴ Λευκάδα, καθὼς καὶ τὴν Ἀκαρνανία καὶ διατήροῦσε στενὲς σχέσεις καὶ μὲ τοὺς Θεσπρωτοὺς. Πῶς ταυτόχρονα αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ μῦθος εἶχε θέση σὲ μύθους Θεσπρωτικούς ποὺ ἐντοπίζονται στὴν Πίνδο στὰ σὺ ν ο ρ α Ἕ π ε ἰ ρ ο υ καὶ Μ α χ ε δ ο ν ἰ α ς. Καὶ πῶς, ἂν λάβει κανένας ὑπ' ὄψη του τὴ γενικὴ ροπὴ τῶν ἐλληνικῶν μεταναστεύσεων, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότο, κάνει εὐλογητὴν ὑπόθεση ὅτι οἱ Κεφαλλῆνες προῆλθαν ἀπ' τὴν Ἑπειρο. (Βλ. Ἱστορία Ἑλλ. Ἔθνους, Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, τ. 1ος, σελ. 378). Καὶ πῶς ἀκόμα, θάλεγα ἐγώ, ἡ περιοχὴ ποὺ γεννήθηκεν ὁ μῦθος τοῦ Ὀδυσσεῆα εἶναι ἀκριβῶς ἡ περιοχὴ αὐτῆ, ἡ ὄρεινῆ, ἀνάμεσα Ἑπειρο καὶ Μακεδονία.

Τελειώνοντας ἔτσι τὴν παρεμβολή, ἄς δοῦμε τώρα καὶ τί λέει κι ὁ χρησιμὸς. Εἴμαστε καθὼς εἶπαμε στὴ Ραψωδία Λ τῆς Ὀδύσσειας, τὴν περίφημη ΝΕΚΥΙΑ, ὅπου ἀπ' τὸ στίχο 119 καὶ ἐπόμεν. περιγράφεται ἡ κάθοδος τοῦ Ὀδυσσεῆα στὸν Ἅδη, κι ἡ ἐπαφὴ του μὲ τὶς ψυχὲς τῶν νεκρῶν. Ὁ Ὀδυσσεῆας κάνει θυσίαις κι οἱ ψυχὲς τῶν νεκρῶν ἀνεβαίνουν γιὰ νὰ ρουφήξουν τὸ αἷμα τῶν ἀρνιῶν ποὺ θυσιάστηκαν. Ὁ Ὀδυσσεῆας ἀναμερίζει τὶς ψυχὲς μὲ τὸ σπαθὶ του, μέχρις ὅτου ἀντιληφθεῖ ἀνάμεσά τους τὴν ψυχὴ τοῦ Τειρεσία τοῦ μάντι, ἀπ' τὸν ὁποῖο τελικὰ ἀκούει, ὁ πολύπαθος βασιλιάς, τὶς νέες περιπέτειές του καὶ τὰ θάσανά του, μέχρι τὸ θάνατό του.

Τὸ περίεργο εἶναι ὅτι ἐνῶ ὑποτίθεται πῶς ἐδῶ ὁ Ὀδυσσεῆας βρίσκεται στὰ πέρατα τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐκεῖ ποὺ κατοικοῦν οἱ Κιμμέριοι, στ' ἀπόλυτο σκοτάδι, ὅποι εἶναι καὶ ἡ Εἰσοδος τοῦ Ἅδη, ἡ περιγραφή τοῦ ἀνεβάσματος τῶν ψυχῶν, κι ὅλη γενικὰ ἡ διαδικασία τῆς ἐπαφῆς τοῦ Ὀδυσσεῆα μὲ τὶς ψυχὲς θυμίζει στὸ ἀκέραιο τὸ ἀρχαῖο ΝΕΚΡΟΜΑΝΤΕΙΟ τοῦ ΑΧΕΡΟΝΤΑ τῆς ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ. (Βλ. Σ. ΔΑΚΑΡΗ, περ. ΕΝΔΟΧΩΡΑ, σελ. 647). Εἶναι πραγματικὰ κάτι τὸ ἀπίστευτο τὸ

πόσο ἡπειρωτικὸ στοιχεῖο ὑπάρχει μέσα στὰ Ὀμηρικὰ Ἔπη, καὶ ἰδιαίτερα στὴν Ὀδύσσεια!...

«Ἀντὶὰρ ἐπὶν μνησιήρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι
κίηρεις ἠὲ δόλορ ἢ ἀμφιδὸν ὀξείη χαλκῶ
ἔρχεσθαι δὴ ἔπειτα λαβὸν εὐήρες ἐρειμὸν
εἰς ὃ κε τοὺς ἀφίκηται οἱ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
ἀνήρες, οὐδὲ δ' ἄλεσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσι
οὐδ' ἄρατος ἴσασι νέας φοινοκοπαρήους
οὐδ' εὐήρε ἐρειμᾶ, τὰ τε πιερὰ νηυσὶν πέλονται...» κλπ.

Ὁ παραπάνω χρησιμὸς τοῦ Τειρεσία, στὸ σύνολό του, σὲ μετάφραση πεζῆ (Μαρία Παπαμιχαήλ, βλ. Ὀμήρου Ὀδύσσεια, Ἄπαντα Θρησκευτῶν Χάρη Πάτση, σελ. 83) λέει τὰ παρακάτω:

«Κι ὅταν σκοτώσεις τοὺς μνησιήρες μέσα στὸ ὀνάκιό σου μὲ δόλο ἢ φανερό, μὲ τὸ μυτερὸ χάλκινο ξίφος, νὰ προχωρήσεις μετὰ, ἀφοῦ πάρεις ἕνα βολικὸ κουπί, μέχρι ποὺ νὰ γιάσεις σὲ ἀνθρώπους ποὺ δὲ γνωρίζουν τὴ θάλασσα, καὶ δὲν τρωῶν ε φαγητὸ ποὺ ἔχει μέσα ἀλάτι

καὶ δὲ γνωρίζουν τὰ καράβια μὲ τὰ κόκκινα πλευρά, οὕτως
τὰ βολικὰ κουπιά, πῶνται τὰ γιερὰ στὰ καράβια. Τότε θὰ σοῦ πῶ
κάποιο σημάδι πολὺ φανερό, πὸν δὲ θὰ σοῦ διαψύγει. "Ὅταν κάποιος ἄλλος δια-
βάτης, πὸν σὲ συναντήσῃ σοῦ πεῖ ὅτι ἔχεις πάνω σὸ γερὸ σου ὄμο λιχνι-
στίρι, τότε πιά, ἀφοῦ μπήξῃς στὴ γῆ τὸ βολικὸ κουπί, ἀφοῦ θυσιάσῃς ὁμο-
γες θυσίες σὸ βασιλιὰ Ποσειδῶνα, ἕνα κοιάρη, ἕναν ταῦρο κι ἕναν κάπρο πὸν
ομίγει μὲ τὶς γουροῦνες, γὰ γυρίσῃς πάλι σὸ σπῆτι σου καὶ γὰ προσήρῃς πλού-
σιες θυσίες σὸν ἀθάνατος Θεός, πὸν κατοικοῦν σὸν πλατὸν οὐρανό, σ' ὅλους μὲ
τὴ σειρά. Κι ὁ θάνατος μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα πολὺ ἤρεμος θὰ σοῦ ἔρθῃ καὶ θὰ
σὲ βρεῖ, ὅταν σὲ πάρῃν βαρεῖὰ γεράματα καὶ γύρω σου θὰ εἶναι εὐτυχισμένος ὁ
λαός σου. Καὶ ὅλ' αὐτὰ σοῦ τὰ λέω μὲ εἰλικρίνεια...».

Εἶναι φανερό, πῶς ὁ ΧΡΗΣΜΟΣ, ἢ ΤΗΛΕΓΟΝΕΙΑ, ἢ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ - ΚΑΣ-
ΣΑΝΔΡΑ τοῦ Λυκόφρονα κλπ., δὲ συμφωνᾶνε μεταξὺ τους σὸν τρόπο μὲ τὸν ὅποιο
πέθανε ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ καθὼς ξέρουμε ὑπάρχουν κι ἄλλες μυθολογικὲς παραλλαγές
πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα.

Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι τ' ἀντικείμενό μας.

Ἐκεῖνο πὸν μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ εἶναι:

α) Πῶς ἀπὸ τὸ Χρησιμὸ, γίνεται πῶς φανερό ὅτι ὁ Ὀδυσσεύς ἂν σταμάτησε στὴν
Τράμπυα, προχωρώντας θαθεῖα στὴν Ἡπειρο, εἶναι γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Τράμ-
πυας δὲν εἶχαν ξαναδεῖ θάλασσα, κουπί καὶ πέρασαν αὐτὸ πὸν κουβαλοῦσε ὁ Ὀ-
δυσσεύς γιὰ λιχνιστήρι, κι ὅτι ἀκόμα δὲν ἔρριχναν σὸ φαγητό τους ἀλάτι (κάτι
πὸν σὲ μᾶς θυμίζει ἀποκλεισμὸ καὶ κατοχή). Αὐτὸ δείχνει ἀκόμα μιὰ φορὰ πῶς
θᾶπρεπε ἢ Τράμπυα νᾶταν σὸ πῶς βαθὺ σημεῖο τῆς Ἡπείρου, πάνω σὸν Πίνδο, καὶ

β) Πῶς ἀπὸ τὴν ΤΗΛΕΓΟΝΕΙΑ μαθαίνουμε ὅτι ὁ Ὀδυσσεύς, ἀπὸ κεῖ πὸν
βρίσκονταν, στὴν Τράμπυα δηλαδὴ (βλ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΛΛΗΝ. ΕΘΝΟΥΣ, τόμ. Ι,
σελ. 379) ὁδήγησε τοὺς Θεσπρωτοὺς (διάβασε Ἡπειρῶτες) σὲ πόλεμο ἐνάντια τῶν
Βρύγων, πὸν καθὼς ξέρουμε ἦταν λαός πὸν κατοικοῦσε τὴ Μακεδονία πρὸς τὴν
πλευρὰ τῆς Ἰλλυρίας. (βλ. Στράβωνα 7.7.8. Στέφανο Βυζάντιο: Βρύξ τὸ ἔθνος
καὶ Βρυγαί... εἰσὶν Μακεδονικὸν ἔθνος προσεχές Ἰλλυριοῖς. Βρίγες ἔθνος θρακι-
κόν. Ἡρόδοτος ἐβδόμη. Φρύγες ὡς Μακεδόνες, λέγουσι, καλέονται Βρίγες... κλπ.).

Ἀφήνοντας τῶρα τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἐρχόμαστε στὰ νεώτερα κείμενα:

Τὸ 1925 σὸ Βουκουρέστι (τύποις ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ) ἐκδόθηκε τὸ δι-
βλίο τοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ διδασκάλου ἐκ Σταριτσάνης μὲ τίτλο
«ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΚ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΣΤΑ-
ΡΙΤΣΙΑΝΗ: ΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑΝ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΠΟΧΗΝ». Τὸ κείμενο
τοῦ παραπάνω διβλίου ἀναδημοσίεψα σὸν περιοδικὸ ΚΟΝΙΤΣΑ (Ἀρρ. 46, 47 καὶ
48). Πρόκειται βέβαια γιὰ τὸ χωριὸ τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας, πὸν σήμερα ὀνομά-
ζεται ΠΟΥΡΝΙΑ.

Γράφει λοιπὸν ὁ γεροδάσκαλος Γ. Παπαβασιλείου σὸν διβλίο του αὐτό:

«Ἡ Σταριτσιανη, πεντάωρον ἀπέχουσα τῆς Κονίτιος πρωτ. τῆς ἐπαρχίας,
εἰς ἣν ὑπάγεται πολιτικῶς τε καὶ ἐκκλησιαστικῶς, ὡς νῆσος μεταξὺ δύο βαθυτά-
των λάκκων κειμένη, ἐπὶ ἐδάφους ἀσιάτου, κατωγεροῦς, ἀείποτε πάσχοντος κα-
θίζησιν καὶ καταροῆτος ἐνθεν καὶ ἐνθεν καὶ περικλειομένη ὑπὸ τῶν βουνοσει-
ρῶν «Γερακοβωλιᾶς», «Πρασιάνου», «Νταλιόπολη», «Κλέγη Τσοιπάνη» καὶ
«Πουρνιᾶς», κλάδων καὶ ἐψηλῆς κορυφῆς τῆς Πίνδου, ἀριθμοῦσα νῦν περὶ τὰς
ἑκατὸν καὶ δέκα οἰκογενείας, ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι «Τράπια» (ἐκ τοῦ ἀτροπός).

Ἡ Τράπια, κωμόπολις μὲ τριακοσίας περίπου οἰκογενείας ἔκειτο ἐν τῇ

θέσει, ἥτις καὶ σήμερον φέρει τὸ ὄνομα αὐτῆς Τράπια. Ἡ θέσις αὐτὴ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ ἀπειτέλει φαίνεται, ἐπίπεδον συνεχόμενον μετὰ τῆς ἀνωτέρω θέσεως Κραριά, ἐξ ἧς ἀλεσάσθη μετὰ φθορὰν τοῦ ἐδάγους καθίζησιν, ὡς δύναται πᾶς τις περίεργος παρατηρητὴς νὰ ἴδῃ, καὶ οὖν τῷ χρόνῳ τὸ πλεῖστον αὐτῆς κατέρρευσεν καὶ παρεσύρθη ἐκ τοῦ παραρρέοντος θαλυτάτου λάκκου. Τοῦτο δὲ εἶναι τοσοῦτον βέβαιον καθ' ὅσον καὶ ὁ γράφων ἔγθασα ἀγρὸν ἀνήγοντα τῇ οἰκογενεῖα ἡμῶν, ἐκτάσεως πλεόν τοῦ στρέμματος παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ λάκκου, αείλοτε καταρρέοντα, οὔτινος κατὰ τὸ λέγειν τοῦ μακαρίτη πατρός μου δὲν ὑπῆρχε οὐδὲ τὸ ἡμῖον ἐκείνου, ὃν αὐτὸς τὸ πρῶτον ἐγνώρισεν εἰς τὰς ἡμέρας του καὶ τοῦ ὁποίου σήμερον οὐδαμοῦ ἴχνος, τελείως καταποθέντος ἢ παρασυρθέντος. Τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τὸ πρὸ ἐτῶν ἀνακαινισθὲν ὑπὸ τοῦ μ. Βασιλείου Παπαγιαννούλη καὶ ὑπὸ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ συντηρούμενο, ἔνθα καὶ τὸ νεκροταφεῖον τοῦ χωρίου μας, μετεγέρθη πρὸ τινῶν ἐτῶν, φαίνεται ὅτι ἦτο ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ νεκροταφείου τῶν Τραλιῶν, καθ' ὅσον οἱ κάτωθι τοῦ παρεκκλησίου τούτου ἀγροὶ καλλιεργούμενοι, ἔφερον εἰς φῶς πρὸ ἐτῶν ἤδη, τὴν ὑπαρξίν παλαιῶν νεκροταφείου, οὔτινος ἢ ἔκτασις καὶ ὁ χῶρος μαρτυρεῖ ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς κωμοπόλεως Τράπια ἦτο τριπλάσιος σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νῦν Σταρίτσιανης. Ἐν δὲ τῷ κάτωθι τοῦ χωρίου ἡμῶν παρεκκλησίῳ "Αγ. Σάββας, τῷ ἀνακαινισθέντι πρὸ ἐτῶν ὑπὸ τοῦ μ. Βασιλείου Κοισιούκη καὶ αὐτὸς πρὸ μικροῦ μετὰ νέαν ἐκ καθιζήσεως πιῶσιν, ὑπὸ τοῦ νιού αὐτοῦ Μιλτιάδου Κοισιούκη ἱατροῦ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ συντηρούμενον, ἐν τῷ παρεκκλησίῳ αὐτῷ, ὑπῆρχε τὸ πάλαι, κατὰ τὴν παράδοσιν ἱερὰ μονὴ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγ. Σάββα, ἧς τὸ μόνο λείψανον εὔρητο πρὸ μικροῦ γηραιὰ δρυς, πιελέα, μὲ κορυμὸν τερασιίου πάχους μεταξὺ ἄλλων νέων τοιούτων. Ἦδη διερευνῶντες τὰ περὶ τῶν κατοίκων τῆς Τράπιας, ἔχοντα σχέσιν τινα καὶ μετὰ τοῦ ἐν λόγῳ παρεκκλησίου, μαρθάνομεν ἐκ τῆς παράδοσεως ὅτι οἱ Τραλιῶται ἦσαν πάντες ταξιδιωταί, ταξιδεύοντες εἰς Κων(σταντι)πολιν, ὁπόθεν ἐπανακάμπτοντες εἰς τὸ πατριον ἔδαφος εἶχον ἀπαράβατον συνήθειαν νὰ καταλύωσι τὸ πρῶτον καὶ διανυκτερεύουσι εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Ἁγ. Σάββα, τὴν δὲ ἐπιούσαν ἀνήρχοντο εἰς τὴν μόλις τέταρτον ἀπέχουσαν κωμόπολιν. Ἐτερον τι περὶ τῆς κωμοπόλεως Τράπιας, ἢ παράδοσις οὐδὲν ἀποκαλύπτει ἄξιον λόγου ἢ μὴ περὶ τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς τελείας ἐρημώσεως αὐτῆς καὶ τῆς ἐκ τῶν σπερμάτων τῆς ἀναγενέσεως Σταρίτσιανης. . . ».

Δὲ θᾶμαι βέβαια ὑπερβολικός, ἂν πῶ, πῶς ἢ ὁμοιότητα αὐτῶν τῶν δύο τοπωνυμίων (τῆς ἀρχαίας δηλαδὴ Τράμπυας καὶ τῆς κωμόπολης Τράπιας, πού ὑπαινίσσεται ὁ στρατιώτης δάσκαλος Γ. Παπαβασιλειάδης) μ' ἐρέθιζε πάντοτε. Τὸ τοπωνύμιον Τράπια, ὑπῆρχε στὴν Σταρίτσιανη, κι ὅταν ὁ Κ. Στεργιόπουλος μάζευε τὰ τοπωνύμια τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης (βλ. ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 1938, σελ. 182), ὁπότε καὶ σημείωνε, «Τράπια ἢ Σ' Ντράπια, τοποθεσία Πουρνιάς (Λ) ὅπου ἄλλοτε ἦτο ἀτραπὸς ὀδηγοῦσα πρὸς τὸ Στένημα, μιὰ τῶν ἄλλοτε τριῶν συνοικιῶν τοῦ χωριοῦ».

Ἔτσι, παρατηροῦσα πῶς κι οἱ δύο (Παπαβασιλειάδης καὶ Στεργιόπουλος) ἔθγαζαν τὴ λέξη ΤΡΑΠΙΑ, ἀπὸ τὸ ἀτραπός, κι ἦταν αὐτὸ ἕνα πάρα πολὺ καλὸ σημάδι, γιατί ἔδειχνε πῶς κι οἱ δύο ἀγνοοῦσαν ἢ δὲν σύνδεαν τὸ τοπωνύμιον Τράπια, μὲ τὴν ἀρχαία ἠπειρώτικη Τράμπυα, ὥστε νὰ ὑπάρχει φόβος κάποιας παραμόρφωσης τοῦ τοπωνυμίου, ἀπ' αὐτὲς τοῦ παλιοῦ λογιωτατίστικου σχολαστικισμοῦ (πρβ.: Κόνιτσα, Κνωσσός, Κονωσσός κλπ.) πού ὅπωςδήποτε θὰ μπερδεύε το πρᾶγμα.

Ἐπειτα, ἢ ὑπαρξὴ τοῦ παλιοῦ Νεκροταφείου . . . οὔτινος ἢ ἔκτασις κι ὁ χῶρος μαρτυρεῖ ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς κωμοπόλεως Τράπια, ἦτο τριπλάσιος σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νῦν Σταρίτσιανης . . . », μ' ἔβαζε σὲ σκέψεις. Καταλάβαινα δηλαδὴ, πῶς ἢ παράδοση γιὰ τὴν ὑπαρξὴ μιᾶς τέτοιας κωμόπολης (γύρω στοὺς δύο χιλιάδες κατοίκους), πού νόμιζε ὁ παλιὸς δάσκαλος, ἔρχονταν ἀπὸ πάρα πολὺ παλιά.

μιάς και σὲ καμμιά μεσαιωνικὴ μνήμη (χάρτη ἢ κείμενο γραπτὸ) δὲν ἀναφέρονταν μιὰ τέτοια κωμόπολη, ἀπ' ὅσα βέβαια γνωρίζω.

Παραπέρα, ἤξερα πὼς τὸνομα τοῦ χωριοῦ, τὸ ΣΤΑΡΙΤΣΙΑΝΗ δηλαδή, εἶναι μᾶλλον σλάβικο καὶ προέρχεται ἀπὸ τὸ ΣΤΑΡΙΣΤΑΝ, ποὺ σημαίνει ΠΑΛΙΟ ΧΩΡΙΟ ἢ ΠΑΛΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ καὶ ποὺ σὲ τελευταία ἀνάλυση, ἂν σκεφτεῖ κανένας πὼς τὰ σλάβικα τοπωνύμια κόλλησαν στὸν τόπο κατὰ τὰ λεγόμενα «σκοτεινὰ χρόνια», δηλαδή πρὶν τὸ δέκατο μ.Χ. αἰώνα, σὰν ὄνομα μᾶς λέει πολλά, μιὰ κι ὑπαινίσσεται κάποιον παλιότερο οἰκισμό.

Ἀκόμα εἶδα, πὼς ἡ γεωγραφικὴ τοποθέτηση τῆς Τράμπυας, ἀπ' τοὺς παλιότερους συγγραφεῖς γίνονταν κατὰ τρόπο αὐθαίρετο, στὸν σύγχρονο ἠπειρώτικο χῶρο. Παράδειγμα ὁ Ἀραβαντινὸς («ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ», τόμος Β', σελ. 166) γράφει:

«Τράμπυα ἢ Τράμπυλα. Ἀρχαία πόλις τῆς Ἡπείρου. Ἐκεῖνο κατὰ τινὰς πλησίον τῆς Παλιουρῆς, ἀλλ' ἡμεῖς τίθεμεθα αὐτὴν κατὰ τὸ χωρίον τὴν Γρούμπιανην, ἐπὶ ὥρας πρὸς Δ τῶν Ἰωαννίνων ἀπέχουσαν, ἣτις καὶ ἀξιόλογα δεικνύει πόλεως ἀρχαίας ἐρείπια, καὶ τὴν ρίζαν τοῦ ὀνόματος διετήρησεν ὑποφαινομένην. Τινές, οὐκ οἶδα εἰς τί βασιζόμενοι, τίθενται τὰ Τράμπυλα πρὸς Β τοῦ Μεισοῦ...».

Καὶ στὴ σελίδα 38 (ΟΡ. ΣΙΤ.) γράφει:

«Βούνειμα. Πόλις ἀρχαία τῆς Θεσπρωτίας μεσόγειος, τίθησιν αὐτὴν ὁ Μπουκεβὶλ πλησίον τοῦ χωρίου Γκοβίλιανη, ἡμεῖς δὲ εἰς τὴν Ζαγόριανην, ὡς γεινιάζουσαν τῆς Τράμπυας (ἴδε Γρούμπιανη), ἐκλήθη οὕτως διὰ τὸ νέμεσθαι θόας ἐξαιρέτους ἐν τῇ θέσει ἐκείνη...».

Τελικὰ, ἀπ' τὴ μελέτη τῶν κειμένων ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἀρχαία Τράμπυα, εἶναι φανερό, πὼς τουλάχιστο ἡ ταύτιση αὐτῶν τῶν δύο τόπων ΔΕΝ ΑΠΟΚΛΕΙΕΤΑΙ, μὲ τὴ σημείωση ὅτι: Οὔτε εἶναι ἐξακριβωμένο ἀπόλυτα πὼς ἡ ἀρχαία περιοχὴ τῶν Τυμφαίων δὲν ἔφτανε μέχρι τὶς ὄρεινές περιοχὲς τῆς σημερινῆς Κόνιτσας. Οὔτε εἶναι ὑποχρεωτικὸ νὰ θεωρηθεῖ πὼς ἡ ἀρχαία ΤΡΑΜΠΥΑ ἦταν πόλη τῆς ΤΥΜΦΑΙΑΣ ἢ ὅτι συμπίπτει μὲ τὴν πόλη ΤΥΜΦΑΙΑ, ποὺ ἀναφέρει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ΧΧ, 28, 1) σὰν τόπο σκοτωμοῦ τοῦ νεώτερου Ἡρακλῆ ἀπὸ τὸν Πολυσπέρχονα, τὸν ὁποῖο ὅμως τόπο, ὁ Λυκόφρονας ὁ Χαλκιδέας ταυτίζει μὲ τὴν Τράμπυα, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ, πὼς ὁ Λυκόφρονας δὲν ἀκριβολογεῖ. (Βλ. Ἰσαάκιο καὶ Ἰωάννη Τζέτζη ΟΡ. ΣΙΤ. σχόλιο 811: «Καὶ ἐν τούτῳ δὲ ὁ Λυκόφρων ἀσάφειαν ἐργάζεται...»).

Ἀπ' αὐτὲς τὶς σκέψεις (τὸ δ α ι μ ο ν ι σ μ ὸ, θᾶλεγα) κατεχόμενα, ὅταν φέτος τὸ καλοκαίρι, ἐπιχείρησα ἓνα γρήγορο ἀνέβασμα στὴν Πουρνιά. Κακόκαιρος ὅμως, κι ἔβρεχε. Ἔτσι δὲ μπόρεσα νὰ περπατήσω μόνος μου, νὰ ἰδῶ. Στὸ μεσοχώρι ὅμως τοῦ χωριοῦ, ἔπιασα συζήτηση μὲ τοὺς ντόπιους.

Ἀπ' τὴ συζήτηση ἔβγαινε πὼς ὅλοι συμφωνοῦσαν γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ σήμερα παλιῶν χτισμάτων στὴν Τράπια, ὅσων βέβαια ἀπόμειναν ἀπὸ τὶς κατολισθήσεις, ποὺ γίνονται στὴν περιοχὴ αὐτὴ. Πὼς ἀκόμα καὶ σήμερα μπορεῖ νὰ ἰδεῖ κανένας καὶ τὰ ἴχνη τοῦ παλιοῦ νεκροταφείου. Παρατήρησα ὅμως στὴ συζήτηση, πὼς μερικοὶ πρόφεραν τὴ λέξη Τράπια, Τράμπια, σὰ κάμπιαν καὶ πὼς μᾶλλον ἢ ἰδέα τῆς ρίζας ἀτραπός, εἶχε παρασύρει καὶ τὸν παλιὸ δάσκαλο Παπαβασιλειάδη καὶ τὸν καθηγητὴ Στεργιόπουλο στὴ γραφὴ «ΤΡΑΠΙΑ». Ἐκανα βέβαια αὐτὴ τὴν παρατήρηση, χωρὶς νᾶμαι βέβαιος, γιὰτὶ ὅταν κάπως ἄτεχνα ἐπέμενα στὴν προφορά, ἐπαναλαβαίνοντας τὴ λέξη, ἦταν ἀδύνατο νὰ βροῦμε ἄκρη, κι ἀντὶ τὰ πράγματα νὰ ξεκαθαρίζονται, πήγαιναν πρὸς τὸ χειρότερο.

Γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἐπηρεάσω ἀπ' τὴν ἀρχή, δὲν ἀνάφερα καθόλου γιὰ τὶς ὑπο-

ψίες μου (Τράμπυα, Βούνειμα, Μαντείο του Ὀδυσσέα κλπ.). "Ὅλ' αὐτὰ τ' ἄφησα τελευταῖα. Ἔτσι ὅταν μίλησα πρὸ συγκεκριμένα καὶ μάλιστα τόνισα πῶς δίπλα στὴν παλιὰ Τράμπυα θᾶπρεπε νᾶταν καὶ τὰ Βούνειμα, ὅπου τὸ ἀρχαῖο μαντεῖο - ἱερό τοῦ Ὀδυσσέα κλπ., ὅλοι μ' ἓνα στόμα μ' ἀπάντησαν πῶς στὴ Νταλιόπολη, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Τράπια, περιοχὴ, δάσος καὶ κορυφὴ βουνοῦ μαζύ, στὰ σάδια, ὑπάρχουν μεγάλες πέτρες, πού σου θυμίζουν ἀρχαῖα χτίσματα. Βέβαια, ἐγὼ σκέφτηκα Νταλιόπολη; Ἴσως νᾶταν Παλιόπολη... Ἄν καὶ δὲν ἀποκλείεται νᾶναι κι αὐτὸ τὸ τοπωνύμιο σλάβικο, καὶ νὰ σημαίνει ΑΠΟΜΑΚΡΑ ΧΩΡΑΦΙΑ... Αὐτὸ ὅμως δὲν ἀναιρεῖ τὴν ὑπαρξὴ ἀρχαίων χτισμάτων...

Ζήτησα κατόπι νὰ ἰδῶ, ἂν τ' ὄνομα ΒΟΥΝΕΙΜΑ τοὺς θύμιζε κάποια ἀλλή τοποθεσία, ἐκεῖ γύρω, καὶ τότε μοῦ ἀνάφεραν τὸ ΣΤΕΝΗΜΑ, παλιὸ δῆθεν συνοικισμό τῆς Σταρίτσιανης, λίγο παραπέρα ἀπὸ τὴν Τράπια, (βλ. καὶ Στεργιόπουλο ΟΡ. ΣΙΤ.). Ἐπειτα τὴ ΓΙΝΟΒΟΥΝΙΒΑ, τοποθεσία στὰ Νότια τῆς Πουρνιάς. Καὶ τελικὰ τὴν ΒΟΥΝΙΣΤΑ, χαμηλὰ στὴν ποταμιὰ.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Μὲ τὰ παραπάνω, γίνεται φανερό πῶς ἡ προσπάθειά μου ἦταν νὰ ταυτίσω τὴν ἀρχαία ΤΡΑΜΠΥΑ, μὲ τὴν ΤΡΑΠΙΑ τῆς Σταρίτσιανης.

Ἡ ταύτιση μὴ αὐτὴ, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ὑπόθετη. Οὔτε βέβαιος εἶμαι, οὔτε καὶ τολμῶ νὰ ἰσχυριστῶ πῶς ἔκανα μιὰν ἀποκάλυψη.

Δὲν εἶμαι εἰδικός. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ εἶναι δουλειὰ ἀρχαιολόγου.

Τὸ ἀντίθετο καὶ ἀμετροσύνη θᾶταν καὶ προπέτεια δική μου.

Ἐγὼ ἔκανα αὐτὸ πού ἔπρεπε καὶ πού μπορούσα:

Κείμενα ἀντέγραψα, μνημῆες παλιῶν ἔφερα στὴν ἐπιφάνεια, λογικούς συσχετισμούς προσπάθησα νὰ κάνω.

Ἄν κάποιος εἰδικός, διαβάζοντας τὰ παραπάνω, βρεῖ ὅτι δὲν παραλογίζομαι, ἄς ἐρευνήσῃ τὸ θέμα πρὸ βαθεία καὶ μὲ τὸ δικό του σίγουρο τρόπο. Ἴσως νὰ μὴν ἐπαληθεύῃ τις δικές μου ὑποψίες. Ἡ ἐρευνα ὅμως θὰ ὠφελήσει καὶ στὴν τοποθέτηση τῆς Τράμπυας καὶ τῶν Βούνειμων, ποῦταν καὶ τὸ τρίτο ἡπειρώτικο μαντεῖο, ἀλλὰ κάτι πού θᾶναι καὶ πρὸ σημαντικό, στὴν τοποθέτηση τῆς γεωγραφικῆς περιοχῆς ἀπ' τὴν ὁποία ξεκινάει ὁ ἀρχαῖος μῦθος τοῦ Ὀδυσσέα.

Μπορεῖ βέβαια ἡ περιοχὴ αὐτὴ νὰ μὴ ταυτίζεται ἑκατὸ στὰ ἑκατὸ μὲ τὸ χῶρο τῆς Τράπιας, πάντως εἶναι σίγουρο πῶς δὲ θ' ἀπέχει καὶ πολὺ μακριὰ ἀπ' αὐτὴν.

Ὀμορφιές του τόπου μας

Το πιο ὄμορφο σημεῖο τῆς Κοιλιάδας Αῶου, ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ πλευρὰ των συνόρων, εἶναι, ἀναμφίβολα, ἡ περιοχὴ γύρω ἀπὸ τὴ γέφυρα Μπουραζανίου.

Κατάφυτα τὰ βουναλάκια κι ἀπ' τις δυο μεριές τοῦ ποταμοῦ, δέχονται τὸ ζωγόνο χείδεμα τοῦ Αῶου που φιδοσέρνεται βιαστικά γιὰ νὰ χαθεῖ σὲ λίγο πέρα ἀπ' τὰ σύνορα, πρὸς τὴ θάλασσα.

Κατηφορίζοντας ἀπὸ τὴν Αετόπετρα ἀντικρίζεις ἀριστερὰ ὄμορφες ἀμμουδιές καὶ ἀναρίθμητα πλατάνια που καθρεφτίζουν τις σιλουέτες τους στὰ γαλάζια νερά τοῦ ποταμοῦ.

Στὸ σημεῖο τῆς γέφυρας χαίρεσαι τὴ θεά, ἀριστερὰ νὰ στενεύει καὶ δεξιὰ ν' ἀπλώνεται νωχελικά τὸ ποτάμι, ἀνά-

μεσα σὲ μιὰ οργιαστικὴ βλάστηση.

Κατακόκκινες κουτσοπιές τὴν ἀνοίξη ποικίλουν τὸ κυρίαρχο πράσινο καὶ δροσερὰ νερά ἐρχονται ἀπὸ τὰ Δυτικὰ ποτίζοντας χωράφια καὶ περιβόλια.

Ταβέρνα δίπλα ἀπὸ τὴ γέφυρα καὶ σύγχρονο ξενοδοχεῖο που καλοδέχονται τους επισκέπτες γιὰ ξεκούραση καὶ ἀναψυχὴ ὡρῶν ἢ ἡμερῶν, ἀνάλογα μὲ τὸ χρόνο καὶ τις οικονομικές τους δυνατότητες. Ευχάριστη διαμονὴ σ' ἓναν παράδεισο ἡχῶν καὶ χρωμάτων, ἐπίσκεψη στὰ γύρω χωριά Αηδονοχώρι, Μολυβδοσκεπάστη (χωριὸ καὶ Μοναστήρι) Μελισσόπετρα, Καλόβρυση μὲ ποικίλες ὀμορφιές καὶ ενδιαφέροντα.

Ὁ κάθε επισκέπτης που θὰ ῥθει στὴν Κόνιτσα θὰ βγεῖ διπλά κερδισμένος, ἀν κάνει ἔστω καὶ ἓναν περίπατο σ' αὐτὴ τὴ μαγευτικὴ περιοχὴ!...

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Οι θηριωδίες των Γερμανών στο Κεφαλόβρυσο

Στις αρχές του Ιούλη του 1943, επειδή ο Εθνικοαπελευθερωτικός Στρατός της Αλβανίας και ο ΕΛΛΑΣ στην Ήπειρο έδιναν σοβαρά χτυπήματα στους κατακτητές, ξεκίνησε από την Κορυτσά μια γερμανική Ταξιαρχία, με σκοπό να μην αφήσει τίποτε ορθό στο διάβα της. Αφού έκαψαν έσφαξαν, σκότωσαν πολλές εκατοντάδες άντρες, γυναίκες γέροντες και μικρά παιδιά μέσα στην Αλβανία, κοντά στα σύνορα οι ματωβαμμένοι φασίστες έκαψαν τα χωριά Ψηλοτέρα και Βαλοβίστα. Πάνω από 150 υπολογίζονται οι κάτοικοι των δύο αυτών χωριών, που βρήκαν μαρτυρικό θάνατο από τους αιμοδιψείς τυράννους. Σε συνέχεια οι βάρβαροι ναζιστές μπήκαν στο ελληνικό έδαφος και έκαψαν όσους βρήκαν στα χωριά. Μελισσόπετρα, Καλοβρύση, Μολυβδοσκεπάστο και Σανοβό.

Ένα τμήμα αυτής της Ταξιαρχίας τράβηξε στο Βασιλικό και μετά στο Κεφαλόβρυσο. Στο Κεφαλόβρυσο κάθε μέρα ο εφεδρικός ΕΛΑΣ είχε σκοπιά. Εκείνη τη μέρα Σάββατο, 10 Ιούλη του 1943, στο παρατηρητήριο ήταν ο Μήτσος Σιούτης και ο Κίτσος Ντεμίρης. Μόλις οι σκοποί είδαν τη φάλαγγα χτύπησαν την καμπάνα. Αμέσως όλοι οι κάτοικοι του χωριού τράβηξαν για το βουνό Νεμέρτσικα. Έμειναν στο χωριό μερικοί γέροι και ανάπηροι, όπως ο Τσέλιγκας Νικόλαος Γραμμόζης, ο Γιώργος Κιτσιώνας, ιερέας, ο παπα Γάκης, όπως τον φώναζαν στο Κεφαλόβρυσο, από τον Ακ. Κοσμά (Καξιούς) Πωγωνιού, οι Γιώργης Γραμμόζης και Γιώργος Γκότσης, ανάπηροι του Ελληνοϊταλικού πολέμου και άλλοι, γιατί νόμιζαν, πως τα ανθρωπόμορφα αυτά τέρατα θα είχαν

κάποια ανθρωπιά. Την τελευταία, όμως, στιγμή έμειναν και μερικοί νέοι, ευτυχώς λίγοι. Ανάμεσά τους και ο Σιούτης με τον Ντεμίρη, γιατί σαν τους είδαν λιγοστούς τους Γερμανούς νόμισαν πως είναι Ελασίτες, επειδή και οι Ελασίτες φορούσαν γερμανικές στολές, όταν στη διάρκεια των μαχών έπεφταν τέτοιες στα χέρια τους.

Οι Γερμανοί αμέσως μόλις μπήκαν στο χωριό χωρίστηκαν σε ομάδες και άρχισαν να ψάχνουν για κόσμο. Συγκέντρωσαν 26 νοματαίους: τον Κώστα Γραμμόζη, τον Σπύρο Τζιοβάρα, το Γιώργο Μπάσιο, το Δημήτριο Νατσικά, τον Παναγιώτη Νάτσια, τον Σπύρο Τσέπα, τον Ηλία Μεντή, τον Βασίλη Μπούμπα, το Νικόλαο Κουτή, τον τσέλιγκα Χαράλαμπο Σίμο, τον Κώστα Κούρο, το Γιάννη Σκούπρα, τον Παναγιώτη Γκόγκο, το Χαράλαμπο Μεντή, το Θύμιο Μήτσου, το Δημήτριο Μεντή το Σπύρο Σιδέρη και άλλους. Είναι αλήθεια ότι θα 'βρισκαν πολύ περισσότερους όμως φοβήθηκαν να ψάξουν καλά. Κατόπι έκλεισαν όλους τους κρατούμενους στο μαγαζί του Μήτσου Φίλιου, άφησαν μια ομάδα να τους φυλάει και οι υπόλοιποι ρίχτηκαν στο πλιάτσικο. Σε συνέχεια έβαλαν φωτιά σε πενήντα περίπου σπίτια, χώρισαν τους Κεφαλοβρυσιώτες σε δύο ομάδες και διέταξαν τους μισούς να μπουν στο σπίτι του Γκέλιου Σιούζου και τους άλλους στο σπίτι του Πάνου Φούκη. Όλοι κατάλαβαν, πως θα τους κάψουν ζωντανούς. Τότε ο Μήτσος Σιούτης φώναξε «Χωριανοί τι καθόμαστε; Εμπρός να φύγουμε και όποιον πάρει ο Χάρος».

Πρώτος το 'σκασε ο Χαράλαμπος Μεντής. Τον ακολούθησαν ο Θύμιος,

Μήτσου, ο Μήτσος Σιούτης και ο Παναγιώτης Βολταίρος. Οι Γερμανοί έβαλαν στο ψαχνό. Ο Σιούτης και ο Βολταίρος έμειναν στον τόπο. Ο Χαράλαμπος Μεντής σώθηκε τραυματισμένος στο πόδι και στην κοιλιά. Το ίδιο σώθηκε και ο Θύμιος Μήτσου.

Έπειτα απ' αυτό οι φασίστες Γερμανοί έβαλαν με το στανιό τους Κεφαλοβρυσιώτες που έπιασαν στα σπίτια, που άρχισαν να καίγονται. Έκλεισαν καλά πόρτες και παράθυρα για να 'ναι ο θάνατος αυτών που ήταν κλεισμένοι μέσα πιο τρομερός και φύλαγαν απ' έξω όσο να καούν εντελώς τα σπίτια.

Οι τελευταίες στιγμές των 22 Κεφαλοβρυσιωτών ήταν πολύ φρικτές. Ο Μήτσος Μεντής, που έζησε αυτές τις ανατριχιαστικές στιγμές και κατάφερε να γλυτώσει κάθε φορά που τον ρωτούσαν οι χωριανοί του να τους μολογήσει τι έγινε τους, απαντούσε: «Μη με ρωτάτε τίποτε. Κάθε φορά, που θυμάμαι αυτή τη μαύρη μέρα πάω να τρελαθώ».

Ο Κίτσος Ντεμίρης δεν κατάφερε να φύγει, όταν το 'σκάσαν ο Χαράλαμπος Μεντής και ο Θύμιος Μήτσου. Μόλις οι φλόγες έζωσαν για καλά τα σπίτια, ανέβηκε στις γρεντές έβγαλε μια πλάκα και ετοιμάζονταν να πεταχτεί έξω. Τον κατάλαβαν οι Γερμανοί, τον χτύπησαν με σφαίρα στο κεφάλι, έπεσε στο σπίτι και κήκε με τους άλλους. Απ' αυτούς, που μπήκαν στα σπίτια γλύτωσε μόνον ένας. Ο Μήτσος Μεντής. Πρόφτασε μπήκε στο τζάκι, έβαλε μπροστά ένα τσίγκινο σκαφίδι και έτσι φυλάχτηκε για ένα διάστημα. Όταν, όμως, άναψε για τα καλά η φωτιά κινδύνευε να πεθάνει από ασφυξία και να σκοτωθεί από τις μαυρόπλακες της σκεπής, που άρχισαν να πέφτουν η μια κοντά στην άλλη. Χωρίς να λογαριάζει, αν ήταν έξω ακόμα οι Γερμανοί έβαλε μια σπαρακτική φωνή. «Δεν είναι κανένας εδώ κοντά να με σώσει»; Πετάχτηκε η

Χαΐδω Σιούζιου, που ήταν κρυμμένη εκεί κοντά, του άνοιξε μια πόρτα, που δεν την φρουρούσαν οι Γερμανοί, και έτσι γλύτωσε.

Το Σπύρο Σιδέρη τον έπιασαν στο σπίτι του και τον πήγαιναν κι αυτόν, για να τον κάψουν. Η Θοδώρα Κυράτσα, που ήταν κρυμμένη στο σπίτι της κατάλαβε, πως ο Σπύρος δεν πρόκειται να γλυτώσει. Σκέφτηκε, πως πρέπει να τον σώσει οπωσδήποτε και δεν άργησε να βρει τρόπο. Έτρεξε, έλυσε το Μούργκο, ένα μεγάλο προβατόσκυλο και του είπε: «Σκίστους Μούργκο». Άρχισε φοβερή πάλη ανάμεσα στους Γερμανούς και το σκύλο. Ο Σιδέρης εκμεταλευόμενος την ευκαιρία χτύπησε δυνατά τον ένα Γερμανό και το 'σκάσε.

Όσο να καταφέρουν οι Γερμανοί να απομακρύνουν από κοντά τους το σκυλί και να το σκοτώσουν, αυτός χάθηκε στα σοκάκια του χωριού του.

Την άλλη μέρα κατέβηκαν πολλοί χωριανοί, ιδιαίτερα γέροι και γριές να ιδούν τι έγινε και να θάψουν τους δικούς τους. Οι στιγμές ήταν σπαρακτικές. Έψαχναν, έψαχναν και δεν μπορούσαν να βρούν τίποτε. Μα και τι να 'βρισκαν, που όλοι είχαν γίνει στάχτη; Η Αγγέλα Γκότση δεν μπορούσε πουθενά να βρεί το παιδί της Γάκη Γκότση. Τυχαία βρήκε το σουγιά του. Έμασε λοιπόν λίγη στάχτη, που ήταν κοντά στο σουγιά και την έθαψε.

Ο Κίτσος Ντεμίρης δεν είχε κανέναν να τον θάψει. Ο πατέρας του είχε σκοτωθεί στη Μικρά Ασία. Λίγο αργότερα πέθανε και η μάνα του. Πήγε λοιπόν να τον θάψει η Βασιλική Λώλη, γιατί ήταν στενός φίλος του γιού της Βαγγέλη Λώλη. Τι να βρει, όμως, πως να τον γνωρίσει; Ανακάτεύοντας τη στάχτη βρήκε το δαχτυλίδι του και λίγα μισοκαμένα κόκκαλα. Τα πήρε και τα 'θαψε δίπλα σε μια μικρή γκορτσιά, στην άκρη του νεκροταφείου.

Ο Χριστόδουλος και το «πικμέζι»

(Παλιά ιστορία του χωριού μου,
όπως μου τη μολόγησε
η γιαγιά Ρέβω)

Όντας ο Χ'στόδουλος ήταν μ'κρο πιδί, τον άφ'καν μια βολά οι γονιοί τ' μόναχο στο σπít' να το φ'λάει (να το προσέχει) κι αυτοί πάισαν στον κάμπο για δ'λειές. Προτού να φύγ'ν, τον ορμήνεψαν και τούειπαν:

– Εμείς θα πάμε στο χωράφ'. Εσυ να σ'μάεις τα γίδια, το γιόμα, να μην γκιζεράν στα σοκάκια και να τα βγάλ'ς το δειλ'νό· μην αστοχήεις. Νά'εις το νούσ' στα π'λιά και στ'ν κλωσσαριά, μην έρθ' το γεράκ' και μας τ' φάει. Να κάν'ς αυτά π' σ' λέμε και τήρα καλά χαντακωμένε μην ανοίξεις το σεντούκ' και πειράξεις το πικμέζ'. Άμα πιείς απ' αυτό, πάισες, χάθ'κες, θα πεθάν'ς!

– Καλά μάνα, όπως λες θα κάμω, είπε ο Χριστόδουλος.

Σαν έφ'καν οι γονιοί τ' έκατσε ο Χ'στόδουλος στο σπít', αλλά δεν τον χωρούσε π'θενά. Όσο άκουε τ' άλλα παιδιά του χωριού να παίζουν «τσιολέγκα» στο μεσοχώρ' και να φωνάζουν, τόσο του 'ρχονταν να σκασ' απ' το κακό του.

Αφού έκλαψαν κι έθαψαν τους νεκρούς τους βιαστικά - βιαστικά οι Κεφαλοβρουσιώτες και οι Κεφαλοβρουσιώτισσες παράτησαν ξανά το χωριό και τράβηξαν για τη Νεμέρτσικα, γιατί φοβόταν μήπως ξανάρθουν οι Γερμανοί. Στο βουνό έμειναν τρείς μήνες και μόνο όταν άρχισε να τσούζει για καλά το κρύο ξαναγύρισαν στο χωριό.

Δημος Βότσικας

Στα στερνά δε βάσταξε και κίν'σε να πάει κι αυτός για παιγνίδ'. Προτού φύγ', σ'λοϊστ'κε τι να κάν' για να σιγουρέψ' τ'ν κλώσσα και να, τι σκαρφίσ'κε ο αναθεμάτος.

Πήρ' ένα σκοινί κι έδεσε τ'ν κότα απ' το ποδάρ' με τ' άλλα π'λιά για νάν' όλα κοντά, να μη χαθούν. Κατόπ' αρέντεψε στο Μεσοχώρ'. Κατά το γιόμα έρχετ' απ' τ'ν ψ'λόραχη ένα γεράκ' κι αρπάζ' τ'ν κλώσσα. Όπως σήκωσε τ'ν κλώσσα, κρέμονταν αρμάθα και τα π'λιά.

Τ'ν είδαν απ' το Μεσοχώρ' και χούγιαξαν όλα μαζί τα πιδιά «κρι χου - κρι χου», μα που ν' αφήσ' ο βρυκόλακας τ'ν κότα και τα π'λιά.

Ο καψο Χ'στόδουλος φαρμακώθ'κε απ' το κακό τ'. Σλοϊσ'κε το δαρμό π' θα 'τρωγε απ' τους γονιούς τ' κι αρεντέβει ίσια στο σπít'· ανοίγ' το στενούκ' και βρίσκ' το πικμέζι.

– Δεν είμαι να ζήσω τώρα, φώναξε κι άδειασε μονομιάς στην κοιλιά τ' όλο το πικμέζ' για να πεθάν'. Θυμιόταν π' τούειπε η μάνα τ', ότι άμα το πιεί θα πεθάν'!

Έτσι το βράδ' π' γύρ'σαν οι γονιοί τ' απ' το χωράφ' δεν ηύραν ούτε τ'ν κλώσσα κι ούτε το πικμέζι. Όσο για τον Χ'στόδουλο, αυτός ο μαύρος είχε χαλ' με τ'ν κοιλιά τ' γιατί το πικμέζ' του 'πεσε βαρύ...».

Για την αντιγραφή Σωτ. Τουφίδης

Σημείωση:

Πικμέζ'(ι) = πετιμέζι (νόστιμο σιρόπι από σταφύλια).

Τσιολέγκα = παιδικό παιγνίδι με ξύλα.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Με την 135/91 απόφαση του Δημ. Συμβουλίου Κόνιτσας αποφασίστηκε η σύσταση Πνευματικού Κέντρου το οποίο έχει τους πιο κάτω σκοπούς:

A. Όσον αφορά τον πολιτισμό:

- α. Η δημιουργία της αναγκαίας πολιτιστικής υποδομής.
- β. Η διαφύλαξη και διάδοση της λαϊκής παράδοσης, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στο χρόνο.
- γ. Η υποστήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας.
- δ. Η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την ολόπλευρη ανάπτυξη των δημιουργικών ικανοτήτων στις τέχνες με τη συνεργασία των πολιτιστικών φορέων, ερασιτεχνικών ομάδων και ανθρώπων της τέχνης. Ενθάρρυνση και προβολή της ερασιτεχνικής δημιουργίας.
- ε. Η στήριξη και λειτουργία Μουσικού Ωδείου.
- στ. Η παροχή εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών υπηρεσιών μέσα από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα πολιτιστικής ανάπτυξης της Πόλης της Κόνιτσας και της ευρύτερης περιοχής.
- ζ. Η μάθηση παραδοσιακών χορών και λειτουργία αντίστοιχων τμημάτων.
- η. Η οργάνωση Μουσείων και πολιτιστικών πολύκεντρων.
- θ. Η οργάνωση εικαστικού εργαστηρίου.
- ι. Η λειτουργία φιλαρμονικής.
- ια. Η οργάνωση και λειτουργία θεατρικών τμημάτων.
- ιβ. Η λειτουργία βιβλιοθήκης.
- ιγ. Ίδρυση και λειτουργία Μουσείων.

B. Όσον αφορά τον αθλητισμό:

Η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των δημοτών βασι-

σμένη και στην συνδυασμένη ανάπτυξη των σωματικών και πνευματικών με σκοπό:

– Την σωστή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας.

Την καλλιέργεια φίλαθλου συναγωνιστικού πνεύματος χωρίς φανατισμούς και ανταγωνισμούς.

Μέσα από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης μαζικού λαϊκού αθλητισμού σε συνδυασμό με τον αθλητισμό υψηλών επιδόσεων, της πόλης και της ευρύτερης περιοχής της και τους παρακάτω ειδικότερους στόχους:

- α. Την εξασφάλιση της αναγκαίας αθλητικής υποδομής (κτιριακές εγκαταστάσεις - εξοπλισμός - ειδικευμένο προσωπικό).
  - β. Τη συντήρηση, βελτίωση και σωστή λειτουργία αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου.
  - γ. Την ανάπτυξη όλων των μορφών αθλητικής δραστηριότητας κατά ηλικία και τις ανάγκες των αθλουμένων.
  - δ. Την ελεύθερη συμμετοχή δημοτών. Τη συνεργασία με τους αθλητικούς φορείς του τόπου.
  - ε. Την οργάνωση εκδηλώσεων, επιμορφωτικών σεμιναρίων, συσκέψεων κ.λ.π. τοπικού, εθνικού και διεθνούς χαρακτήρα.
- ### **Γ. Περιβάλλον - Πρότυπες καλλιέργειες:**
- α. Διαμόρφωση συνείδησης και ευαισθητοποίηση των δημοτών στο πρόβλημα του περιβάλλοντος.
  - β. Διαχείριση στερεών απορριμμάτων.
  - γ. Διαχείριση υγρών αποβλήτων.
  - δ. Πρότυπες καλλιέργειες.
  - ε. Αξιοποίηση δασών, ποταμών.
  - στ. Διαμόρφωση χώρων συμβατών με το φυσικό κάλλος της περιοχής.
  - ζ) Την οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων, διαλέξεων, κ.λ.π.
  - η) Ίδρυση και λειτουργία χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων.

Δ. Όσον αφορά την προβολή - δημοσιότητα.

- α. Την έκδοση εντύπων για προβολή της Κόνιτσας και τις ευρύτερης περιοχής.
- β. Την προβολή και δημοσιότητα της δράσης του Δήμου και των φορέων της Επαρχίας Κόνιτσας.
- γ. Την ανάπτυξη τοπικής δημοσιότητας και μέσων προβολής.
- δ. Την ανάπτυξη πληροφορικής και τηλεματικής.
- ε) Την οργάνωση εκθέσεων.
- στ) Την ευαισθητοποίηση των νέων για προώθηση των ζητημάτων της Κόνιτσας (της ανάπτυξης της πολιτιστικής κληρονομιάς του περιβάλλοντος κλπ).
- ζ) Την οργάνωση εκδηλώσεων, επιμορφωτικών σεμιναρίων, διαλέξεων κλπ.
- η) Δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για πλήρη και αντικειμενική πληροφόρηση - ενημέρωση των πολιτών στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών.

ΟΡΓΑΝΑ:

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κόνιτσας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Κ.Δ.Κ.

Ο Πρόεδρος του ΔΣ

Ο Διευθυντής

Οι επιτροπές των τμημάτων.

Οι Πρόεδροι των Επιτροπών των τμημάτων.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Για την πιο ορθή και ταχύτερη αντιμετώπιση και διεκπεραίωση των σκοπών και υποθέσεων του Π.Κ.Δ.Κ. το Δημοτικό Συμβούλιο συγκροτεί επιτροπές από μέλη του, ή μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Π.Κ.Δ.Κ. τακτικά ή αναπληρωματικά, και πολίτες της Επαρ-

χίας Κόνιτσας και του Νομού Ιωαννίνων.

Ο αριθμός των μελών των επιτροπών είναι ανάλογος με το μέγεθος του αντικειμένου εργασίας ευθύνης και δράσης, που τους ανατίθεται (3/μελες, 5/μελέες κ.λ.π.).

Σκοπός των επιτροπών είναι:

α) Οι Εισηγήσεις στο διοικητικό συμβούλιο του Π.Κ.Δ.Κ. του προγράμματος δράσης του τμήματος τους.

που περιλαμβάνει:

Πρόγραμμα επενδύσεων

Πρόγραμμα έργων.

Πρόγραμμα λειτουργίας

κ.λ.π.

β) Η υλοποίηση των προγραμμάτων δράσης και υποθέσεων που τους ανατέθηκαν με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Π.Κ.Δ.Κ.

γ) Η Εισήγηση στη διοίκηση του Π.Κ.Δ.Κ. για απασχόληση ατόμων σύμφωνα με τις ανάγκες του τμήματος.

ΔΣ — ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ.

Άρθρο 4ο

1. Το ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ διοικείται από επταμελές (7) Δ.Σ. τα μέλη του οποίου ορίζονται μαζί με ίσο αριθμό από αναπληρωτές από το Δημοτικό Συμβούλιο. Από τα μέλη του Δ.Σ. τρεις (3) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου Κόνιτσας.

Ένας είναι εκπρόσωπος του κοινωνικού φορέα «Εξωραϊστικού και φιλοπρόοδου Συλλόγου Κόνιτσας, και τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου Κόνιτσας που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.

2. Το Δημοτικό Συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο.

Το ΔΣ ορίζει τον Γραμματέα, που μαζί με τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο αποτελούν το Προεδρείο του ΔΣ.

3. Η θητεία του ΔΣ είναι η αντίστοιχη της Δημοτικής Αρχής.

4. Τα μέλη του ΔΣ μπορεί να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους αιτιολογημένα με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του νόμιμου αριθμού των μελών του.

5. Αν μέλη του ΔΣ δεν δεχθούν τον διορισμό τους μέσα σε τριάντα μέρες από την επίδοση του σχετικού εγγράφου ή παραιτιθούν ή πεθάνουν ή αντικατασταθούν σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου αυτού ή αν παραμείνουν κενές θέσεις μελών για οποιοδήποτε άλλο λόγο, το ΔΣ μέχρι να ορισθούν αντικαταστάτες τους λειτουργεί νόμιμα με την ελλιπή σύνθεσή του που δεν μπορεί πάντως να είναι μικρότερη από τέσσερα. Νόμιμα, επίσης, λειτουργεί το ΔΣ μέχρι να ορισθούν οι εκπρόσωποι πολιτιστικών ή κοινωνικών φορέων.

6. Το ΔΣ συνέρχεται τακτικά τουλάχιστον μία φορά τον μήνα ή έκτακτα όταν οι υποθέσεις της Δημοτικής Επιχείρησης το απαιτούν.

7. Οι συνεδριάσεις είναι ανοιχτές και μπορεί να τις παρακολουθήσει όποιος επιθυμεί.

8. Το ΔΣ συγκαλείται από τον Πρόεδρο υποχρεωτικά όταν αυτό το ζητήσουν: α) Το Δημοτικό Συμβούλιο β) ο Δήμαρχος και γ) τρία τουλάχιστον μέλη του.

9. Στην πρόσκληση που στέλνεται στα μέλη του ΔΣ, τρεις τουλάχιστον μέρες πριν τη συνεδρίαση, αναγράφονται με λεπτομέρεια όλα τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και συνοδεύονται από τα απαραίτητα ενημερωτικά έγγραφα.

10. Το ΔΣ βρίσκεται σε απαρτία με την παρουσία τεσσάρων τουλάχιστον μελών του (τακτικών ή αναπληρωματικών).

11. Μέλος του ΔΣ που απουσιάζει ή κωλύεται να εμφανιστεί αντιπροσωπεύεται αποκλειστικά και μόνο από τον αναπληρωτή του.

12. Οι αποφάσεις του ΔΣ λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας η ψήφος του Προέδρου θεωρείται διπλή.

13. Η ψηφοφορία είναι πάντα φανερή. Είναι μυστική δε υποχρεωτικά, αν ζητήσει ένα από τα μέλη του ΔΣ.

14. Οι αποφάσεις του ΔΣ καταχωρούνται στο βιβλίο πρακτικών από τον Γραμματέα και υπογράφονται από τα μέλη του ΔΣ που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση.

15. Στο βιβλίο πρακτικών είναι αυτονόητο ότι καταχωρείται και η γνώμη της μειοψηφίας.

16. Αν κάποιος από τα μέλη του ΔΣ αρνηθεί, παρά την υποχρέωσή του, να υπογράψει, η άρνησή του αυτή σημειώνεται στο τέλος της απόφασης και μονογράφεται από τον Πρόεδρο του ΔΣ.

17. Αντίγραφο των αποφάσεων, κάθε νόμιμη χρήση, εκδίδεται μόνο με εντολή του Προέδρου και επικυρώνεται με τη σφραγίδα της Δ.Ε. και την υπογραφή του Γραμματέα.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΣ:

Άρθρο 5ο

1. Το ΔΣ. διαχειρίζεται όλες τις υποθέσεις της Δ.Ε. του Π.Κ.Δ.Κ. σύμφωνα με το νόμο, την ιδρυτική του πράξη και την προγραμματική σύμβαση. Συγκεκριμένα:

2. Προσδιορίζει το μακροπρόθεσμο και το βραχυπρόθεσμο πλαίσιο πολιτιστικής δράσης της Δ.Ε. Είναι το όργανο καθορισμού των πολιτιστικών εκδηλώσεων κάθε μορφής του Π.Κ.Δ.Κ.

3. Αποφασίζει για τον τρόπο ανάθεσης των μελετών, εκτέλεσης των έργων και διενέργειες των προμηθειών, αναθέτει τη σύνταξη των μελετών και

την εκτέλεση των έργων και εγκρίνει τις μελέτες και τις προμήθειες, όπως επίσης αποφασίζει για την παραλαβή των μελετών, έργων και προμηθειών.

4. Αποφασίζει την αγορά και την μίσθωση ακινήτων και κινητών που είναι χρήσιμα στην επιχείρηση, την εκποίηση ακινήτων και κινητών, που ανήκουν στην επιχείρηση, μετά από έγκριση του Δημοτικού Συμβουλίου.

5. Αποφασίζει για την προσφυγή ενώπιον κάθε Δικαστηρίου και κάθε Διοικητικής αρχής, όπως επίσης για τη δικαστική ή εξώδικη επίλυση κάθε διαφοράς.

6. Αποφασίζει τη σύναψη κάθε είδους δανείων και μπορεί για ασφάλεια τους εκχωρεί το σύνολο ή μέρος από τις προσόδους της επιχείρησης και αποφασίζει την παροχή δικαιωμάτων υποθήκης σε ακίνητά της, ύστερα από έγκριση του Δημοτικού Συμβουλίου

7. Το ΔΣ με αποφάσεις του συντάσσει:

α) Τον εσωτερικό κανονισμό υπηρεσιών με τον οποίο καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης και ανώτατο όριο του αριθμού του προσωπικού.

β) Τον κανονισμό διαχείρισης.

γ) Τον κανονισμό προσωπικού που καθορίζει τους κανόνες που διέπουν την πρόσληψη, τα προσόντα του προσωπικού και το πειθαρχικό του δίκαιο.

δ) άλλους κανονισμούς που κρίνονται απαραίτητοι για τη λειτουργία της επιχείρησης (Ωδείου. Εικαστικού Εργαστηρίου, κ.λ.π.). Οι παραπάνω αποφάσεις εγκρίνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο.

8. Αποφασίζει την πρόσληψη και τις αμοιβές των εξωτερικών συμβούλων και συνεργατών της Επιχείρησης.

9. Αποφασίζει τη μίσθωση ή την εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της Δημοτικής Επιχείρησης.

10. Εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο την επιβάρυνση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης με εμπράγματα δικαιώματα.

11. Αποφασίζει τη σύναψη δανείων.

12. Συγκροτεί και κατευθύνει ομάδες εργασίας από στελέχη της Επιχείρησης και εξωτερικούς συμβούλους και συνεργάτες με σκοπό τη διεύρυνση και μελέτη θεμάτων που αφορούν την εξέλιξη της επιχείρησης.

14. Καταρτίζει και προτείνει το μακροχρόνιο πρόγραμμα δράσης της επιχείρησης σε όλους τους τομείς δραστηριότητάς της.

15. Καταρτίζει το ετήσιο πρόγραμμα επενδύσεων της επιχείρησης.

16. Καταρτίζει το ετήσιο πρόγραμμα ανάθεσης και εκτέλεσης των μελετών και έργων.

17. Αποφασίζει και συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις με φορείς του Δημοσίου τομέα ή και άλλους φορείς σύμφωνα με το νόμο.

18. Καταρτίζει το πρόγραμμα χρηματοδοτήσεως των επενδύσεων.

19. Παρακολουθεί κάθε θέμα που αφορά το πρόγραμμα της Δ.Ε.

20. Αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά την παρακολούθηση των ιδιοκτητών κτιρίων και εγκαταστάσεων της Επιχείρησης.

21. Αποφασίζει για τη συντήρηση των κτιρίων και εγκαταστάσεων της Επιχείρησης.

22. Το ΔΣ. φροντίζει για την εξασφάλιση της διαφάνειας στις διαδικασίες και τη λειτουργία της Δ.Ε. με διάφορα μέσα, όπως είναι η ενημέρωση των δημοτών με εκδόσεις ενημερωτικών φυλλαδίων που περιέχουν τον προγραμματισμό, τον προϋπολογισμό, τον ισολογισμό και άλλα στοιχεία από τη δραστηριότητα της επιχείρησης, όπως η δημοσιότητα στη διαδικασία

πρόσληψης προσωπικού, προμηθειών και ανάθεσης μελετών ή έργων.

23. Στα πλαίσια των Οικονομικών δυνατοτήτων της Επιχείρησης, το ΔΣ. μπορεί να καταρτίζει και χρηματοδοτεί κάθε χρόνο πρόγραμμα επιμόρφωσης των εργαζομένων σ' αυτή. Το πρόγραμμα επιμόρφωσης μπορεί να συντάσσεται σε ανάλογα προγράμματα των επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επίσης το πρόγραμμα επιμόρφωσης μπορεί να περιλαμβάνει και την παροχή εκπαιδευτικών αδειών.

24. Επίσης έχει κάθε αρμοδιότητα που πηγάζει από τον κανονισμό αυτό.

25. Αποφασίζει την πρόσληψη διευθυντή της Επιχείρησης και καθορίζει τα προσόντα και τις διαδικασίες πρόσληψης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ — ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 6ο

1. Ο Πρόεδρος του ΔΣ εκπροσωπεί το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας σε όλες του τις σχέσεις, σε κάθε Δικαστήριο και σε κάθε αρχή.

2. Διευθύνει τις συνεδριάσεις του ΔΣ. σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα κανονισμό.

3. Κατανέμει το προσωπικό στις διάφορες υπηρεσίες ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησης και τα προσόντα του υπαλλήλου.

4. Τον Πρόεδρο που απουσιάζει ή κωλύεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος του ΔΣ.

5. Η θέση υπευθύνου σε οποιοδήποτε διοικητικό επίπεδο, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος ή κενής θέσης πληρώνεται με απόφαση του Προέδρου.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Άρθρο 8ο

Η Γραμματεία του ΔΣ έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

1. Φροντίζει για τη σύνταξη και κοινοποίηση της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων του ΔΣ σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του νόμου.

2. Τηρεί τα πρακτικά των αποφάσεων του ΔΣ. και υποβάλλει αντίγραφα αυτών στην αρμόδια για έγκριση ή ενημέρωση διοικητική αρχή και στις αρμόδιες διοικητικές βαθμίδες.

3. Τηρεί τα ευρετήρια των αποφάσεων του ΔΣ και επικυρώνει τα αντίγραφα αυτών.

4. Διεκπεραιώνει κάθε εργασία που ανατίθεται σ' αυτήν από το ΔΣ, τον Πρόεδρο ή τον Διευθυντή, συνεργαζομένη για το σκοπό αυτό με όλα τα τμήματα της επιχείρησης.

5. Φροντίζει για την παραλαβή, χαρακτηρισμό και συσχέτιση όλων των εισερχομένων εγγράφων, την τήρηση του πρωτοκόλλου καθώς και την τήρηση των πρωτοτύπων στο αρχείο. Τηρεί το γενικό αρχείο της Επιχείρησης και διεκπεραιώνει την αλληλογραφία.

Επικυρώνει όλα τα αντίγραφα των εγγράφων. Επικουρεί τον Διευθυντή στα καθημερινά προβλήματα που προκύπτουν από τη λειτουργία της Διεύθυνσης ελληνικά ή ξενόγλωσσα, δακτυλογραφεί τις αποφάσεις του Διευθυντή και τις προωθεί στις υπηρεσίες της Δημοτικής επιχείρησης. Επίσης δακτυλογραφεί κάθε άλλο έγγραφο που του αναθέτει ο Διευθυντής και το οποίο απαιτεί η διοίκηση της επιχείρησης. Έχει την ευθύνη της μεταφοράς και διανομής της αλληλογραφίας και τη διακίνηση των εγγράφων στις διοικητικές βαθμίδες της επιχείρησης.

Επίσης έχει την ευθύνη της επίδοσης των προσκλήσεων των συνεδριάσεων του ΔΣ καθώς και κάθε άλλου εγγράφου στα μέλη του ΔΣ.

6. Αποστέλλει τις αποφάσεις του ΔΣ στο Δημοτικό Συμβούλιο.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ - ΔΙΕΘΥΝΤΗ

Άρθρο 9ο

Ο Διευθυντής της Δ.Ε. είναι ο προϊστάμενος του προσωπικού της. Αποτελεί τον σύνδεσμο μεταξύ ΔΣ και προσωπικού.

– Φροντίζει για την εκπλήρωση των σκοπών της Δ.Ε., στα πλαίσια των αποφάσεων και εντολών του ΔΣ.

– Προτείνει με έγγραφο του στο ΔΣ. κάθε θέμα σχετικό με την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού.

– Επεξεργάζεται το αναγκαίο υλικό και υποβάλλει προτάσεις για τα θέματα ενημέρωσης πολιτών.

– Επεξεργάζεται τα προγράμματα και υποβάλλει προτάσεις για τα θέματα εκπαίδευσης του προσωπικού.

– Καταρτίζει, σε συνεργασία με τους προϊσταμένους των τμημάτων, και προτείνει στο ΔΣ. τους κανονισμούς υπηρεσιών, προσωπικού και διαχείρισης.

– Καταρτίζει, σε συνεργασία με τον προϊστάμενο των Οικονομικών υπηρεσιών και εισηγείται τον προϋπολογισμό της Δ.Ε., του οποίου και παρακολουθεί την πιστή εκτέλεση.

– Καταρτίζει σε συνεργασία με τον υπεύθυνο των Οικονομικών τις ετήσιες εκθέσεις οικονομικής κατάστασης της Δ.Ε.

– Έχει τη μέριμνα και την ευθύνη για την σύντομη καθαρογραφή των αποφάσεων του Δ.Σ.

– Παραλαμβάνει την αλληλογραφία της Δ.Ε. και την κατανέμει στις υπηρεσίες.

– Επιμελείται για την ακριβή τήρηση

του ωραρίου και της απασχόλησης του προσωπικού. Εισηγείται στο ΔΣ για την επιβολή πειθαρχικών ποινών στο μόνιμο και έκτακτο προσωπικό.

– Ελέγχει και θεωρεί α) τις εντολές των υπηρεσιών πριν από κάθε πληρωμή β) τα τιμολόγια προτού εκδοθούν οι εντολές πληρωμής γ) τις μισθοδοτικές καταστάσεις.

Δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα του Διευθυντή θέματα που αφορούν στο περιεχόμενο σπουδών, την οργάνωση εκπαιδευτικών τμημάτων της επιχείρησης και την αξιολόγηση καθηγητών.

Τον διευθυντή κωλυόμενο αντικαθιστά στέλεχος της ΔΕ που ορίζει το ΔΣ. Μέχρι τον διορισμό Διευθυντή τα καθήκοντα ασκεί ένα από τα μέλη της διοίκησης που ορίζει το Δ.Σ.

Πέραν των ενδεικτικών αυτών αρμοδιοτήτων το ΔΣ με απόφασή του μπορεί να αναθέσει στον Διευθυντή και άλλα καθήκοντα.

Ο Διευθυντής εφόσον το ζητήσει το ΔΣ. παρευρίσκεται σε, συνεδριάσεις του Δ.Σ.

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Άρθρον 11ο

Την άμεση εποπτεία στη δημοτική επιχείρηση «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ», ασκεί το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κόνιτσας.

Ειδικότερα:

α) Αποφασίζει τον ορισμό των μελών ΔΣ. και των μελών των επιτροπών τμημάτων.

β) Αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με την επιβάρυνση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης με εμπράγματα δικαιώματα.

γ) Εγκρίνει τον Εσωτερικό κανονισμό Υ-

Δραστηριότητες των κάθε λογής Συλλόγων και Συνεταιρισμών

Χρήστου Γ. Εξάρχου
Συντ. Δ/λου - Συγγραφέα

«Ό,τι δεν δρα, δεν υπάρχει» Λάιμπνιζ.

Είναι αλήθεια ότι η κατά κλάδους οργάνωση των ατόμων των εργαζομένων στους διαφόρους τομείς της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής, αποτελεί αίτημα και ανάγκη, γιατί αποσκοπεί στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων με την πραγματοποίηση της μεταξύ τους επικοινωνίας και σύσφιξης των σχέσεων τους, ανταλλαγή απόψεων για στενότερη και μεγαλύτερη συνεργασία και της εξύψωσης του μορφωτικού και εκπολιτιστικού επιπέδου των μελών τους και ανάπτυξης δεσμών αλληλοβοήθειας κι έτσι αδελφοζουν, γιατί συνεργάζονται αδελφικά, συναποφασίζουν, συμπράττουν.

Παράλληλα αναβιώνονται, διατηρούνται και προβάλλουν οι πλούσιες και λαμπρές παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα

πηρεσιών αυτής καθώς και τον κανονισμό διαχείρισης.

δ) Εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό της Επιχείρησης.

ε) Εγκρίνει τις απαιτούμενες αναθεωρήσεις του ετήσιου προϋπολογισμού αυτής.

στ) Εγκρίνει τον ισολογισμό και την έκθεση πεπραγμένων του ΔΣ. της επιχείρησης.

ζ) Εγκρίνει τη μερική ή πλήρη απασχόληση μελών του ΔΣ στην απασχόληση.

η) Καθορίζει τις αμοιβές του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του ΔΣ της Επιχείρησης καθώς και την αποζημίωση των μελών και του Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου και του διευθυντή για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου με ειρήνηση του ΔΣ.

(αντέτια) κάθε τόπου και αναπτύσσονται η κοινωνική, οικονομική, πνευματική, ιστορική λαογραφική, φιλανθρωπική και πολιτιστική ζωή του.

Πολλοί και σημαντικοί είναι οι τομείς δραστηριοτήτων, που μπορούν να αναπτύξουν οι πολυώνυμοι Σύλλογοι: Σωματεία, Σύνδεσμοι, Όμιλοι, Ενώσεις, Ομοσπονδίες, Συνομοσπονδίες, Οργανισμοί, Αδελφότητες, Αδελφάτα κ.α. Καθώς και των πάσης φύσης Συνεταιρισμών: Γεωργικών, κτηνοτροφικών, Υλοτομικών κ.α.

1. Πρώτιστο και βασικό επίτευγμα είναι η απόκτηση ιδιόκτητης στέγης όπου θα στεγάζονται: Το γραφείο του Διοικητικού Συμβουλίου, το Πνευματικό ή Πολιτιστικό Κέντρο με τη Δανειστική Βιβλιοθήκη, το Αναγνωστήριο και η Ιματιοθήκη.

θ) Ενεργεί έκτακτο ταμειακό και διαχειριστικό έλεγχο οποτεδήποτε το κρίνει αναγκαίο για την προστασία των συμφερόντων της επιχείρησης και του Δήμου.

ι) Διορίζει τους εκπροσώπους της επιχείρησης και κρίνει τους λογαριασμούς της εκκαθάρισης.

ια) Το ΔΣ στέλνει όλες τις αποφάσεις του χωρίς καθυστέρηση στο Δήμο που ανήκει η επιχείρηση.

ιβ) Εγκρίνει το ετήσιο πρόγραμμα δράσης του Π.Κ.Δ.Κ.

Σημείωση:

Καλοί και φιλόδοξοι οι σκοποί του Π.Κ. αλλά κάπως δύσκολη η υλοποίηση τους στους χαλεπούς καιρούς που περνάμε. Το περιοδικό μας εύχεται να επιτύχουν.

Το Π.Κ. θα αποτελέσει το στέκι της Νεολαίας μας, που σήμερα την βομβαρδίζουν συνεχώς χίλιοι μίλιοι πειρασμοί: Ξενύχτια σε ντίσκο καφετέριες, σκοτεινά μπαρ, κλάμπ, που είναι εστίες πολλών φθοραποιών κακών: Αλκοολισμού, καπνίσματος, έιτζ, ναρκωτικών και που ανθούν σε παγκόσμια κλίμακα.

Για την πάταξη όλων αυτών χρειάζεται συνεχής πρόληψη και ενημέρωση με διαλέξεις και με όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Στο στέκι αυτό η Ν. μας θα περνάει τις ελεύθερες ώρες της με τη μελέτη βιβλίων περιοδικών και άλλων φυλλαδίων εικονογραφημένου ηθικού περιεχομένου για ελληνοπρεπή και Ηθική διαπαιδαγώγηση και με τα ευχάριστα παιχνίδια: Σκάκι, τάβλι, ντομινό, μπιλιάρδο, πινγκ-πονγκ και τράπουλα, όχι όμως με χρήμα, αλλά για διασκέδαση, για το ποιός θα νικήσει.

Άλλες απασχολήσεις είναι οι εικαστικές τέχνες (Ζωγραφική κ.α. μουσική, η ποίηση και ο λόγος. Με όλες αυτές τις απασχολήσεις στο π.κ. ξεχνιούνται και οι βίαιες πράξεις: Ληστείες, κλοπές, βιασμοί, αυτοκτονίες, εγκλήματα, όπου καλλιεργούνται γκακστερικά κινηματογραφικά έργα, ακόμα και η τηλεόραση. Οι δε γύμνιες προκαλούν ανηθικότητα, διαφθείρουν τραυματίζουν, δηλητηριάζουν και πληγώνουν τα νιάτα μας, σωματικά και ψυχικά, προκαλούν άγχος. Σήμερα οργιάζουν όλα αυτά. Η Ν. μας νοσεί, διέρχεται μια ηθική, πνευματική και σωματική κρίση, γιατί καταρρέουν οι αξίες. Απουσιάζει το ήθος και η διάθεση για μόρφωση. Κυριαρχούν η ευμέρεια και τα γλέντια.

Ζούμε σε μια ταραχώδη εποχή. Άρα κάθαρση αυτής της κρίσης και με την απασχόληση της Ν. μας για τα προς το ζειν και Εθνική κοινωνική και οικογενειακή αγωγή, αλλαγή ποιότητας ζωής. Όχι το πάθημα μάθημα, αλλά το προλαμβάνειν πρώτα και μετά το θεραπεύ-

ειν. Ευτυχώς υπάρχει μια ελπίδα αισιοδοξίας για το μέλλον.

Και κάτι άλλο ακόμα, που με ωθεί για να μακρυγορήσω. Οι νέοι μας (αγόρια και κορίτσια) σήμερα ντύνονται ομοιόμορφα κι έτσι δύσκολα διακρίνουμε το γένος τους. Η δε συμπεριφορά τους όχι η πρέπουσα. Δεν δέχονται ούτε παρατήρηση και ούτε συμβουλή. Βέβαια ο κανόνας κι εδώ έχει την εξαίρεσή του. Και εξηγούμαι με ένα μικρό παράδειγμα: Πέρυσι την άνοιξη στο χωριό μου ρώτησα μια έξυπνη τσελιγκοπούλα, μαθήτριά Δ' τάξης Δημοτικού την ώρα, που περνούσε μπροστά μας στην πλατεία: Γιατί καλό κοριτσάκι δε λες καλημέρα; Η απάντησή της: Δεν λέω καλημέρα εγώ.

Αυτά έχει η μοντέρνα ξενόφερτη ζωή της σημερινής μας Νεολαίας.

Ακόμα και οι χοροί και τα τραγούδια της είναι ξενόφερτα και όχι μόνον το ντύσιμο της. «Μπόρα είναι θα περάσει. Ο κατήφορος θα φέρει και τον ανήφορο». Παρόλα αυτή η Ν. αποτελεί το μέλλον της Πατρίδας μας.

Οι τοίχοι του Π.Κ. να κοσμούνται με φωτογραφίες των εκάστοτε προέδρων και των διαφόρων εκδηλώσεων του, καθώς και με χάρτες: Περιοχής κάθε τόπου, της Ελλάδας (πολιτικός, και τουριστικός) και παγκόσμιος πολιτικός, αφίσες με Εθνικοθρησκευτικές και υγιεινές υποθήκες. (Μην καπνίζετε κ.α.). Σε μια γωνιά να υπάρχει και πρόχειρο φαρμακείο.

Η Βιβλιοθήκη θα περιλαμβάνει: Παλιά και νέα βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες, θρησκευτικού, παιδαγωγικού, ιστορικολαογραφικού και γεωργοκτηνοτροφικού περιεχομένου, συλλογές αναγνωσμάτων για ταξίδια και περιηγήσεις, κάρτ-ποστάλ διαφόρων αρχαιοτήτων και τουριστικών τοπίων και ό,τι άλλο υγιές, ηθικό υλικό και όχι άσεμνο, που δηλητηριάζει τη Ν. μας. Για τον εμπλου-

τισμό της Β: ορθό η αποστολή εγγράφων σ' όλους τους εκδοτικούς οίκους και συγγραφείς, για την δωρεάν χορήγηση, καταλλήλων βιβλίων. Το περιεχόμενό τους και η εμφάνισή τους να είναι όπως το θέλει ο Βετεράνος ποιητής Κωστής Παλαμάς: «Και τα βιβλία να είναι σαν τα κρίνα, του τραγουδιού τη γλώσσα αντιλαλώντας· και τα βιβλία σαν τα τραγούδια να είναι». Πραγματοποίηση Εκθέσεων, βιβλίων, με σκοπό την αγάπη και διάδοση τους.

Η Ιματιοθήκη, όπου θα φυλάγονται οι τοπικές παραδοσιακές φορεσιές παιδιών (αγοριών και κοριτσιών), ανδρών και γυναικών, ηλικίας από 6 - 50 χρόνων.

2. Ίδρυση Τράπεζας αίματος και Δωρητών οργάνων σώματος, για τη σωτηρία των συναθρώπων τους. Ύψιστες, κορυφαίες και ανεκτίμητες αποφάσεις, θυσίες και προσφορές ανθρωπιάς και αλληλεγγύης! Θεάρεστες πράξεις! Σύλλογοι και Πολιτεία τις βραβεύουν.

3. Ίδρυση Αρχαιολογικού Μουσείου, που θα αποτελέσει το στολίδι και το καύχημα κάθε τόπου και που θα περιέχει ενθυμήματα απ' τη Θρησκεία μας και απ' τις λαμπρές σελίδες της Ιστορίας μας, καθώς επίσης και την πλούσια παράδοσή μας. Θα φανερώνει το θησαυρό της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και την ταυτότητα του λαού μας, την Εθνική μας οντότητα. Τράπεζες και άτομα ακόμα ενισχύουν τέτοιες προσπάθειες. Το Α.Μ. πρέπει να διαιρείται στα εξής τμήματα.

α. Θρησκευτικό: Θα περιέχει είδη τις βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης, που υπάρχουν στις εκκλησίες και τα μοναστήρια: Παλιά ιερά αντικείμενα: Επιτάφιοι, άμφια, εικόνες, καντήλια, μανουάλια, λειτουργικά βιβλία του τύπου βυζαντινής γραφής και μη ή χειρόγραφα και άλλα σκεύη. Κώδικες μοναστηριών και χρονικά (χειρόγραφα απ' τ' αρχεία

εκκλησιών. Όλα αυτά τα είδη είναι μεγάλης αρχαιολογικής αξίας, κι έτσι θα φιλαχτούν απ' τους άρπαγες αρχαιοκάπηλους.

β. Ιστορικό: Παλιό οπλισμό (όπλα, σφαίρες, κάλυκες φυσιγγίων, χειροβομβίδες και βλήματα όλων των τύπων όπλων, κράνη, караβάνες, παγούρια, κουταλοπήρουνα, μαχαίρια, ξίφη, μαστούνια Αλπινιστών, ημερολόγια των μαχητών και αλληλογραφία τους με καρτ-ποστάλ, επιστολές και έγγραφα, αντίσκηνα, κρεβάτια εσκρατείας, κουβέρτες, στολές και παράσημα αγωνιστών, σκαπανικά εργαλεία, άρβυλα, σακίδια, παλάσκες, ζώνες και άλλα προσωπικά αντικείμενα), πίνακες με αναπαραστάσεις μαχών στα Βορειοηπειρωτικά βουνά το 1940 - 41 και άλλων προγενεστέρων και μεταγενεστέρων πολέμων, πολεμικοί καζαμίες και σχετικά πολεμικά τραγούδια. Σ' αυτό το τμήμα θα πρέπει να αναρτηθεί σε εμφανές μέρος, το Μαρτυρολόγιο (Κατάλογος), όσων σκοτώθηκαν ή χάθηκαν στους πολέμους (οπλίτες και πολίτες), για τιμή κι ευγνωμοσύνη προς αυτούς, που θυσιάστηκαν υπέρ Πίστewς και Πατρίδος, κι έτσι θα αποτελέσουν φωτεινό παράδειγμα και οδηγό στις επόμενες γενεές. Εδώ να υπάρχει και Λεύκωμα (Αλμπουμ) με κατά περιόδους φωτογραφίες και τραγούδια όλων των Εθνικών αγώνων μας. Με όλα αυτά τα είδη, στοιχεία, δεν θα παραχαράσσεται η Ιστορία μας.

γ. Λαογραφικό: Είδη χειροποίητης αυτοδίδακτης λαϊκής τέχνης, που εκφράζει την τοπική παράδοση και μεταδίδεται απ' τους γονείς στα παιδιά τους. Είναι δε τα εξής αυτά τα είδη:

- Υφαντά: Παλτά, σεγκούνια, και εσώρουχα ανδρικά και γυναικεία, ανδρικά σακάκια, τσαμαντάνια (γελέκια ανδρικά), χολέβια (περικνημίδες, μαξιλάρια, καναπέδες, μπάντες, μπερντέδες θυρών και τζακιού, κιλίμια, διάδρομοι, σα-

κιά, τροβάδες, φούστες, ποδιές κ.α.
Βιομηχανικά: Φουστάνια, ποδιές, μαντήλια κ.α.

- Κεντήματα: Τσικέτα (γελέκια γυναικεία κεντημένα με επίχρυσες κλωστές μεγάλης αξίας), φούστες, ποδιές, σεγκούνια, φουστάνια, κουρτίνες και κουρτινάκια, παραθύρων, τραπεζομάντηλα, μπάντες κ.α.

- Πλεχτά: Κάλτσες ανδρικές και γυναικείες, κασκόλ, ζακέτες, πουλόβερ, γάντια, δαντέλες, σκουφάκια, γυναικείες σπαλέτες (μπέρτες), φουστάνια κ.α.

- Αργυροχρυσοχοϊα: Δαχτυλίδια, βραχιόλια, σκουλαρίκια, σταυρουδάκια, αλυσίδες, καρφίτσες, ζώνες, κλειδώματα (πόρπες, τοκάδες) κ.α.

- Ξυλογλυπτική: Σοφράδες, μπούκλες, βαρέλια, σεντούκια, φούρκες (ρόκες), αδράχτια, σφοντύλια, λανάρια, τσικρίκια, ανέμες, τελιγάδια, διάστρες τυλίχτρες, αργαλειούς με τα πολλά εξαρτήματα τους, γί' αυτό λέμε και την παροιμία: «Αργαλειό σαράντα δυό, όσα τ'ς κότας του φτιρό», πλαστήρια, κλώστες, ζυμώστρες, σκάφες, πινακωτές, φλογέρες, κλίτσες, κουτάλια, κλειδοπίνακα, σφραγιστήρια με τα οποία σφραγίζουν τις λειτουργίες κ.α.

- Λιθογλυπτική: Γουδιά, χειρόμυλους, πέτρες μύλων κ.α.

- Λιθογραφική: Εντοιχισμένες σκαλιστές πλάκες στις προσόψεις των εκκλησιών, μοναστηριών, σχολείων, σπιτιών και βρύσεων με κτητορικές επιγραφές και χρονολογίες κτίσεις τους.

- Αγγειοπλαστική (κεραμική): Πήλινες κατσαρόλες, τσουκάλια, κανάτες, στάμνες, πιθάρια, θυμιατήρια, μπόντσες (ταψιά για ψήσιμο ψωμιού, πίτας και λειτουργιών) κ.α.

- Κηροπλαστική.

- Μεταλλουργική: Εκκλησιαστικά σκεύη, που προαναφέραμε, τα χάλκινα σκεύη: Σινιά, ταψιά, γκιούμια, κατσαρόλες, τηγάνια, κανάτες, κακάβια καζάνια, μαγκάλια, κλειδαριές, λεκάνες κ.α.

Από μπρούντζο (ορείχαλκο): Θυμιατήρια, λάμπες πετρελαίου, γουδιά, ζυγκιά, κόκκαλα παπουτσιών κ.α. Σιδερένια: Ψαλίδια, μαχαίρια, παλάντζες, καντάρια, γάστρες, φεγγίτες, νήμα στάθμης, σκεπάρια, σφυριά, πριόνια, τσεκούρια,

τσαπιά, σκαλιστήρια κ.α.

- Μολυβένια: παγούρια για ρακή, κλίτσες κ.α. Τενεκεδένια (λευκοσιδερένια): Λεκάνες, μπρίκια νερού, φανάρια, λυχνάρια κ.α.

- Κοκκαλένια: Κόκκαλα παπουτσιών, κλίτσες, χτένες κ.α. Υπάρχουν και βιομηχανοποιημένα αντικείμενα: Γυάλινα: ποτήρια, κανάτες, βάζα κ.α. Πορσελάνες: Πιάτα, βάζα, φλυτζάνια κ.α.

- Ζωγραφική και Αγιογραφία: Σώζονται θαυμάσιες ζωγραφίες σε σπίτια και αγιογραφίες σε εκκλησίες, εξωκκλήσια και μοναστήρια.

- Αρχιτεκτονική: Υπάρχουν παραδοσιακά κτίρια: Εκκλησίες, μοναστήρια, καμπαναριά, σχολεία, σπίτια, βρύσες, γεφύρια, μύλοι κ.α. Διαφύλαξη όλων αυτών των διατηρητέων μνημείων, αποτελούν τμήματα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

- Να τηρείται Λεύκωμα με παλιές και νέες φωτογραφίες απ' όλες τις τοπικές εκδηλώσεις (αρραβώνες, γάμοι, βαφτίσια, θάνατοι, γιορτές πανηγύρια, γλέντια) ιστορικών αρχαιολογικών μνημείων (μοναστηριών, εκκλησιών, καμπαναριών, εικονοστασιών, σπιτιών, βρύσεων, ποταμών, γεφυριών, τοποθεσιών, δέντρων, βράχων, σχολείων κ.α.).

Άλλο Λεύκωμα με λαϊκές διηγήσεις (παροιμίες, γνωμικά, παραδόσεις, παραμύθια, ανέκδοτα, εύθυμοι διάλογοι). Επίσης Λευκώματα με συλλογές Ελληνικών και ξένων νομισμάτων και γραμματοσήμων και χάρτινες σημαιούλες όλων των κρατών της γης.

- Φάκελλος με παλιά έγγραφα (πρωτότυπα ή αντίγραφα): Διαθήκες, παραχωρητήρια, διανεμητήρια, δωρωτήρια, πληρεξούσια, προικοσύμφωνα, ομόλογα, απόδειξεις, ταπιά (λ.τ. τίτλοι κυριότητας ή ιδιοκτησίας), προσύμφωνα, συμβόλαια, ιδιωτικά συμφωνητικά, φορολογικοί κατάλογοι, πωλητήρια και ό,τι άλλα παλιά έγγραφα απ' τ' αρχεία εκκλησιών, μοναστηριών, σχολείων, κοινότητες, συλλόγων και συνεταιρισμών, ακόμα, και κατοίκων.

(Η συνέχεια και το τέλος, στο επόμενο)

Οι καιροί είναι ευνοϊκοί για το μέλλον της Κοιλιάδας του Αώου

Σαν προσπεράσεις το εξοχικό κέντρο τα «Πλατανάκια» στην επάνω Κόνιτσα, δεν σκέπτεσαι πως πριν το γραφικό εκκλησάκι της Παναγίας σε περιμένει ένας δρόμος στενός γεμάτος βράχους που έχουν κάνει την εμφάνισή τους στο οδόστρωμα. Πολύ γρήγορα φτάνεις στην εξαίεση τοποθεσία του Αγίου - Αθανασίου και στις βουβές πια παιδικές κατασκηνώσεις. Από εκεί το αυτοκίνητο με άνεση καταβροχθίζει την ανηφορική προς την Ράχη άσφαλτο. Ο λόγος φυσικά γίνεται για τον Επαρχιακό δρόμο Κονίτσης - Παλαιοσελίου - Διστράτου, ο οποίος με την τελευταία γενναία χρηματοδότηση από προγράμματα της Ε.Ο.Κ. φαίνεται πως βρίσκεται σε «καλό δρόμο». Το ευχάριστο είναι πως η εκτέλεση του έργου κινήθηκε στη σφαίρα της δυνατής τελειότητας και της μακροπρόθεσμης προοπτικής, δεν έγινε μια κάποια ασφαλτόστρωση προς ευκαιριακή ικανοποίηση των κατοίκων της Κοιλιάδας του Αώου. Πιστεύουμε πως οι τεχνικές υπηρεσίες της Νομαρχίας εφ' όσον λάβουν την απόφαση πως το έργο πρέπει να έχει συνέχεια, θα κινηθούν στο ίδιο πνεύμα, δηλαδή το έργο πρέπει να φέρει την σφραγίδα των τέλειων στο μέτρο του δυνατού τεχνικών προδιαγραφών (διαπλάτυνση - τεχνικά έργα) Καιρός είναι να αποβάλλουμε το παλιό πνεύμα της προχειρότητας και τσαπατσουλιάς και να ενστερνιστούμε εκείνο των νέων καιρών.

Γεγονός είναι πως το ποσό της χρηματοδότησης, εκατόν πενήντα εκατομμύρια είναι σεβαστό και πως στο μέλλον θα χρειαστούν πολύ περισσότερες πιστώσεις. Εν τούτοις δεν πρόκειται για μια επένδυση σε έργο υποδομής ανώφελη και αντιοικονομική. Πολλές φορές από τις στήλες του περιοδικού μας προσπαθήσαμε να πείσουμε την Πολιτεία πως η κοιλάδα του Αώου, το γειτονικό Ζαγόρι και γενικά η περιοχή αυτή της Πίνδου δεν πρέπει να θεωρείται μια ουδέτερη και νεκρή άνευ αξίας γεωγραφι-

κή περιοχή. Ζούμε σε μια εποχή η οποία φέρει έντονα τα πρώτα σημάδια οικολογικών ανατροπών, αλλά και σε μια εποχή άκρως τεχνολογική και πλεονασματική σε κεφάλαια τα οποία αναζητούν ευκαιρίες και τρόπους επένδυσης.

Περιοχές όπως αυτή της Πίνδου με δύο από τα πλέον υψηλά βουνά της χώρας μας, τα ονομαστά και εκτός συνόρων ποτάμια Αώο - Βοϊδομάτη και τους δρυμούς Βόρειας Πίνδου και Αώου - Βίκου προσφέρονται σε επενδύσεις οικολογικού προσανατολισμού.

Οι κάτοικοι της χώρας μας για ορεινό και χειμερινό τουρισμό δεν είναι ανάγκη να σπεύδουν σε χώρες της Κεντροευρώπης ούτε στις γειτονικές μας Βουλγαρία - Γιουγκοσλαβία όταν αξιοποιηθεί η συγκεκριμένη περιοχή της Πίνδου. Ενδεικτικό της μέχρι τώρα αδιαφορίας του Κράτους για τον μέλλον της Κοιλιάδας του Αώου είναι και το εξής γεγονός.

Ύστερα από τριάντα ολόκληρα χρόνια η αμαξωτή γέφυρα επί του Αώου μεταξύ των χωριών Παλαιοσελίου Βρυχοχωρίου δέχθηκε τα πρώτα αυτοκίνητα.

Είχε κατασκευασθεί το έτος 1961 χωρίς όμως να υπάρχει οδική σύνθεση των δύο χωρών. Προς το παρόν υπάρχει δρόμος ο οποίος υπάγεται στην κατηγορία των δασικών δρόμων. Άποψή μας είναι πως ο δρόμος αυτός πρέπει να αναβαθμισθεί και χαρακτηριστεί Επαρχιακός προς όφελος ολόκληρης της Κοιλιάδας που περιλαμβάνει χωριά τόσο της Επαρχίας Κονίτσης όσο και εκείνης του Ζαγορίου. Αναφορικά με το Ζαγόρι βλέπουμε να πληθαίνουν οι ενδείξεις πως στο εγγύς μέλλον θα είναι η πρώτη περιοχή όπου θα εφαρμοσθεί πρόγραμμα - πιλότος οικολογικού τουρισμού. Επομένως σχέσεις καλής γειτονίας και επικοινωνίας θα επηρεάσουν και την πορεία των πραγμάτων και στα χωριά της πλευράς του Σμόλιγκα εφ' όσον ολόκληρη αυτή η περιοχή παρουσιάζει μια αλληλοσυμπληρούμενη ενότητα. Α.

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
(από το αρχείο του Παναγιώτη Αθανασίου)

Εορτασμός των Τριών Ιεραρχών στο Δημοτικό Σχολείο Παλαιοσελίου Έτος: 1920.

Μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Παλαιοσελίου με τους διδασκάλους Β. Μέλλη Ν. Παπαχρήστο Έτος: 1956.

Η Δοξασμένη Κοιλιάδα (Η λεκάνη του Αώου)

Μέρος 30ον (συνέχεια από το προηγούμενο)

Του Ηλία Ε. Παπαζήση

Φανατικός υποστηρικτής της ρουμανικής προπαγάνδας, παρουσιάστηκε στη λεκάνη του Αώου ο Ιερέυς Παπαγιάννης απ' το Παλαιοχώρι Λαϊστής. Κυνηγήθηκε όμως απ' τους κατοίκους και τις εθνικές επαναστατικές ομάδες και έφυγε. Διανυκτέρευσε στο Παλιοσέλλι, πήγε στην Κόνιτσα, Ιωάννινα και πέθανε στη Ρουμανία, όπου τελικά πήγε.

Για τη διανυκτέρευση του ανθρώπου εκείνου στο Παλιοσέλλι, ο παππούς μου Ζήσης ιερέυς Σακελλάριος μου διηγήθηκε τα εξής. «Ήταν Φθινόπωρο, ώρα εσπερινού. Είχε τελειώσει η Ακολουθία και ετοιμαζομασταν με τον συνάδελφο Παπαγεώργη να φύγομε. Ξαφνικά τη στιγμή εκείνη, μπήκε στο ιερό απ' τη Νότια Πύλη του, ένας ιερέυς άγνωστος σ' εμας. Ήταν ψηλός, γεροδεμένος αλλά φαινόταν ταραγμένος. Μας χαιρέτησε με υπόκλιση της κεφαλής του και σιωπηλός προχώρησε προς την Αγία Τράπεζα. Την ασπάσθηκε, γονάτισε και την αγκάλιασε φωνάζοντας «Έλεος, ζητώ τη προστασία της Εκκλησίας. Το πρωτοφανές αυτό στη ζωή μας γεγονός μας κράτησε άναυδους. Αλληλοκοιταζομασταν με τον Παπαγεώργη αμίλητοι. Όταν, σε λίγο συνήλθαμε απ' την έκπληξη που μας κατείχε, τον ρωτήσαμε να μας πει, ποιός είναι, τι θέλει από μας.

Μας απεκάλυψε την ταυτότητά του. Αναγνωρίζει το σφάλμα του για τη προσχώρησή του στη ρουμανική προπαγάνδα, μετανοεί ειλικρινά και την αποκηρύσσει. Εζήτησε ασφαλή φιλοξενία και ότι μέσα στη νύχτα θα έφευγε

για την Κόνιτσα. Εσωτερική πάλη δημιουργήθηκε τότε στον εαυτόν μας. Πάλευε, το χριστιανικό με το εθνικό καθήκον. Συγχώρηση και προστασία ή αποδοκιμασία και παράδοσή του στους καταδιώκτες του; Τελικά υπερίσχυε το χριστιανικό καθήκον, Στηριζόμενοι στην ειλικρινή μετάνοιάν του τον συγχωρήσαμε. Του υποσχεθήκαμε την προστασία μας και εμεριμνήσαμε να διανυκτερεύσει, στο φτωχότερο σπίτι του χωριού που δεν θα διήγειρε υπόνοιες φιλοξενίας του. (Κωστάκη). Έφυγε, δύο ώρες νύχτα με οδηγό και συνοδό τον Παπαγεώργη μέχρι το Λάκκο Χασάν. Όπως πληροφορηθήκαμε έφθασε καλά στην Κόνιτσα. Έφυγε στη Ρουμανία, όπου και απέθανε. Μας εβασάνιζε, όμως ένας εφιάλτης. Εάν μάθει ο Δεσπότης μας ο Σπυρίδων αυτό που κάναμε τι θα του λέγαμε; Πήραμε την απόφαση να πάμε στην Κόνιτσα και να εκθέσομε στο Δεσπότη με λεπτομέρεια τα καθέκαστα. Ο Δεσπότης μας άκουσε με προσοχή. Όταν τελειώσαμε, με το συνηθισμένο χαμόγελό του μας είπε: «ως ιερείς και χριστιανοί εκάματε το καθήκον σας εφόσον μάλιστα ο αποστάτης σας εξεδήλωσε ως λέγετε την ειλικρινή μετάνοιαν του. Εύχομαι και εγώ, να είναι ειλικρινής. Πηγαίνετε στο καλό. Μη ξεχνάτε όμως ότι ζούμε σε μιά πατρίδα σκλαβωμένη. Πιστεύουμε στη γρήγορη απελευθέρωσή της, για την οποία όλοι πρέπει να εργασθούμε και να προστατεύσομε απ' τους τύπους Παπαγιάννη».

Του φιλήσαμε το χέρι και φύγαμε ικανοποιημένοι. Διελύθη, εξαφανίσθηκε από μέσα μας ο εφιάλτης που μας εβα-

σάνιζε. Δεν άργησε όμως το γεγονός να μαθευτεί στο χωριό. Ακούσαμε πολλά και προ παντός απ' τους θερμόαιμους. Βρήκαν την ευκαιρία πολλοί να μας κατηγορήσουν, διαφορετρόπως. Όταν όμως έμαθαν, ότι για το συμβάν είναι ενημερωμένος και ο Δεσπότης, σώπασαν, ηρέμησαν και οι περισσότεροι μας εδδικαίωσαν και εζήτησαν συγγνώμην.

Και στη Μακεδονία που ταξίδευαν κάτοικοι της λεκάνης του Αώου έδρασαν, αγωνίστηκαν μαζί με άλλους ενάντια στη ρουμανική και βουλγαρική προπαγάνδα που τότε δρούσε εκεί. Στην καταπολέμηση αυτής οι Μιχαήλ Γ. Καπρίνης απ' το Παλαιοσέλλι, ο Δ. Χόρεβας και Καρανίκας απ' την Λαϊστα και άλλοι πολλοί συνεργάστηκαν στενά με τον τότε Αρχιερατικό Επίτροπο Καβάλας Αρχιμανδρίτη Σπυρίδωνα Βλάχο, ο οποίος αργότερα έγινε Μητροπολίτης Κονίτσης (1906), Ιωαννίνων (1916) και Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος (1949). Ακόμη αναφέρομε τους ενθουσιώδεις νέους, οι οποίοι εντάχθηκαν στις εθνικές ανταρτικές ομάδες της Μακεδονίας και συνέπραξαν στην καταπολέμηση και εκδίωξη των Ρουμάνων και Βουλγάρων προπαγανδιστών. Εκείνοι ήταν ο Παναγιώτης Περιστερής απ' τη Λαϊστα, και Ευθύμιος Ζαχάρης, Αντώνιος Γκότσης, Σωτήρης Π/ευθυμίου και Γεώργιος Τσάμης απ' το Παλαιοσέλλι.

Ο κ. Ευάγγελος Αβέρωφ, στο βιβλίο του «Η πολιτική πλευρά του Κουτσοβλαχικού ζητήματος» σελίδα 61, υποσημείωση, γενικά γι ατην δράση των Κουτσόβλαχων στον Μακεδονικό αγώνα γράφει:

«Τη φλογερή συμμετοχή των Κουτσοβλάχων στο Μακεδονικό εκείνο έπος χαρακτηρίζει μια φράση του Κορομηλά την οποία ξέρω από τον εκλεκτό Μακε-

δόνα Αλέξανδρο Ζάνα». «Αν δεν είχα τους Κουτσοβλάχους, έλεγε ο Κορομηλάς, δεν μπορούσα να βγάλω πέρα κατ' αυτόν τον τρόπο τον Μακεδονικό αγώνα».

Σχετικά αναφέρομε και ημείς τούτο. Το έτος 1942, περίοδο κατοχής, βρέθηκα σε μία παρέα στο Καφενείο «Παρθενών των Ιωαννίνων. Στην παρέα αυτή ήτο και ο Απόστρατος Ανώτερος Διοικητής Χωρ/κής Ηπείρου Ηλίας Λάζος. Το θέμα της συζήτησης ήτο η ανάρμοστη και αντεθνική συμπεριφορά ολίγων ρουμανιζόντων, οι οποίοι εχρησιμοποιούντο απ' τους κατακτητές Ιταλούς ως διερμηνείς. Μερικοί απ' την παρέα άρχισαν τότε να κατηγορούν όλους τους Κουτσοβλάχους και να λέγουν διάφορα ανυπόστατα εναντίον των. Τους διέκοψε τότε ο Ηλίας Λάζος και ενθουμούμαι, ότι τους είπε τα εξής: «Παρακαλώ κύριοι, μην εκφράζεσθε με αυτό τον τρόπο κατά των Κουτσοβλάχων και μη γενικεύετε το ζήτημα. Υπηρέτησα ως αστυνομικός σε πολλά μέρη της Μακεδονίας και είμαι γνώστης πολλών γεγονότων. Σας διαβεβαιώ, εάν δεν ήταν οι Κουτσόβλαχοι να αγωνισθούν κατά της Ρουμανικής και Βουλγαρικής προπαγάνδας που δρούσε στη Μακεδονία, η τύχη της σήμερα θα ήταν διαφορετική. Τότε πρόσθεσα και εγώ «Κύριοι, εδώ είναι ο Δεσπότης μας ο Σπυρίδων, που υπηρετούσε ως Αρχιερατικός Επίτροπος στην Καβάλα την περίοδο που δρούσαν οι ξένες προπαγάνδες (Ρουμανική, Βουλγαρική). Γνωρίζει πολλά απ' τη δράση των Κουτσοβλάχων εναντίον των στο Μακεδονικό Αγώνα, γιατί πολλοί απ' αυτούς ήταν στενοί συνεργάτες του. Μπορείτε να πληροφορηθείτε. Έτσι σταμάτησε κάθε συζήτηση και δυσφήμιση για τους Κουτσοβλάχους.

(συνεχίζεται)

Η ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ

Η αιμοδοσία είναι ξεχωριστός τομέας της Αιματολογίας και σαν φεβερά εξειδικευμένος τομέας πλαισιώνεται με επιστημονικό, νοσηλευτικό και τεχνικό προσωπικό υψηλής στάθμης με εξειδίκευση στον Τομέα της Αιμοδοσίας. Κάθε χώρα έχει μιά ειδική Νομοθεσία για την Αιμοδοσία που προβλέπει: Τα κριτήρια επιλογής ή αποκλεισμού των αιμοδοτών, τον τρόπο συλλογής του αίματος, τις αρχές συντήρησης του αίματος και των παραγώγων του, τον εργαστηριακό έλεγχο με τις εργαστηριακές εξετάσεις του αίματος που θα μεταγγιστεί κ.λ.π.

Η οργάνωση της αιμοδοσίας περιλαμβάνει τα Κέντρα και τους Σταθμούς Αιμοδοσίας καθώς και μικρές Υπηρεσίες Αιμοδοσίας που εξυπηρετούν μικρά Νοσηλευτικά Ιδρύματα.

Το αίμα και τα παράγωγά του

Όλα τα όργανα του ανθρώπινου σώματος λειτουργούν χάρη στο αίμα που κυκλοφορεί στις φλέβες, στις αρτηρίες και στα τριχοειδή αγγεία. Το αίμα αποτελεί το 1/13 του βάρους του σώματος. Το αίμα είναι ζωντανός ιστός που τα κύτταρά του ανανεώνονται συνέχεια. Το αίμα περιλαμβάνει κύτταρα όπως: Ερυθρά αιμοσφαίρια, λευκά αιμοσφαίρια και αιμοφόρα πετάλια, που, κολυμπούν μέσα στο πλάσμα.

Τα Ερυθρά αιμοσφαίρια περιέχουν την αιμοσφαιρίνη στην οποία οφείλεται και το κόκκινο χρώμα του αίματος. Η μέση διάρκεια ζωής των ερυθρών αιμοσφαιρίων είναι 120 μέρες και ο αριθμός τους κυμαίνεται στα 4.500.000 - 5.000.000 κατά κυβικό χιλιοστό. Ο αριθμός αυτός είναι διαφορετικός για άνδρες, γυναίκες, παιδιά. Κατώτερη φυσιολογική Τιμή για άνδρες είναι 4.400.000 κατά κ.χ. και για τις γυναί-

κες 4.000.000. Η σχέση μεταξύ των ερυθρών αιμοσφαιρίων και του πλάσματος βρίσκεται με τον αιματοκρίτη. Οι φυσιολογικές τιμές για τους άνδρες είναι 42-47% του όλου όγκου και για τις γυναίκες 39-44%.

Τα ερυθρά αιμοσφαίρια κάνουν την ανταλλαγή του οξυγόνου δηλ. παίρνουν το οξυγόνο απ' τους πνεύμονες και το μεταφέρουν στους ιστούς και τα κύτταρα. Από κει παίρνουν το διοξείδιο του άνθρακος, που το αποβάλλουν κατά την επιστροφή τους στους πνεύμονες κ.ο.κ., εξασφαλίζοντας έτσι τη ζωή.

Τα λευκά αιμοσφαίρια ή λευκοκύτταρα είναι μεγαλύτερα απ' τα ερυθρά περίπου 7.000 κατά κυβικό χιλιοστό αίματος και η διάρκεια ζωής τους 2 - 10 μέρες. Τα λευκά αιμοσφαίρια οργανώνουν την άμυνα του οργανισμού ενάντια στα διάφορα μικρόβια. Τα αιμοπετάλια ή θρομβοκύτταρα είναι περίπου 200.000 κατά κυβικό χιλιοστό και συμβάλλουν σημαντικά στο σταμάτημα των αιμορραγιών και στο πήξιμο του αίματος. Το πλάσμα αποτελεί το 55% του όγκου του αίματος, είναι ένα διαφανές κιτρινωπό υγρό που περιέχει άλατα, λιποειδή, σάκχαρο και κυρίως πρωτεΐνες. Το πλάσμα μεταφέρει με την κυκλοφορία τις θρεπτικές ουσίες στα κύτταρα και παίρνει απ' αυτά τα προϊόντα που πρέπει να αποβληθούν και τα οποία μεταφέρει στα όργανα απέκκρισης (συκώτι, νεφροί, πνεύμονες) πολλές φορές σ' έναν οργανισμό που πάσχει δεν δίνουμε ολικό αίμα, αλλά το στοιχείο εκείνο που του λείπει ή που έχει ανάγκη. Αυτό λέγεται κλασματοποίηση του αίματος και παρασκευή παραγώγων αυτού.

Το αίμα είναι ζωντανός ιστός που δεν μπορεί να υποκατασταθεί με κανένα φάρμακο ή χημική ουσία. Δεν παρασκευάζεται, παίρνεται από υγιείς δότες.

Ομάδες αίματος

Το αίμα χωρίζεται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με την παρουσία ουσιών στην επιφάνεια της μεμβράνης που περιβάλλει τα ερυθρά αιμοσφαίρια. Οι ουσίες αυτές είναι πρωτεΐνες και ονομάζονται αντιγόνα.

Τα αντιγόνα των ερυθροκυττάρων είναι πάρα πολλά, σπουδαιότερα όμως είναι αυτά που ανήκουν στα δυο αντιγονικά συστήματα, το σύστημα ABO και το σύστημα RHESUS (ρέζους), απ' τα οποία έχουν πάρει την ονομασία οι ομάδες αίματος στον άνθρωπο.

Το σύστημα ABO ανακαλύφθηκε το 1900 απ' το LANDSTEINER (Λανστάϊνερ). Ο Κάρολος Λανστάϊνερ γεννήθηκε το 1868 και πέθανε το 1943. Ήταν Αυστριακός βιολόγος, που τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ το 1930. Το σύστημα ABO υποδηλώνει την ύπαρξη ή όχι των ουσιών A και B στα ερυθρά αιμοσφαίρια. Όταν υπάρχουν και τα δύο αντιγόνα A και B η ομάδα λέγεται AB. Όταν υπάρχει μόνο το A, η ομάδα λέγεται A.

Όταν υπάρχει μόνο το B, η ομάδα λέγεται B.

Όταν δεν υπάρχει ούτε το A και το B, η ομάδα λέγεται O (ό μικρον).

Το σύστημα ρέζους ανακαλύφθηκε πάλι απ' τον Λανστάϊνερ το 1940. Ανάλογα με την παρουσία ή όχι στην επιφάνεια των ερυθροκυττάρων του παράγοντα ρέζους, τα ερυθρά αιμοσφαίρια λέγονται ρέζους θετικό ή ρέζους αρνητικό.

Στατιστικές μελέτες στον Ελληνικό πληθυσμό έχουν δείξει την παρακάτω συχνότητα ομάδων αίματος:

AB = 4,75%	AB ρέζους θετικό	4,04%	και	AB ρέζους αρνητικό	0,71%
A = 37,93%	A ρέζους θετικό	32,23%			
			και	A ρέζους αρνητικό	5,70%
B = 12,93%	B ρέζους θετικό	10,99%			
			και	B ρέζους αρνητικό	1,94%
O = 44,39%	O ρέζους θετικό	37,74%			
			και	O ρέζους αρνητικό	6,65%
100%		85%			15%

Η συχνότητα των ομάδων αίματος σχετικά με τον παράγοντα ρέζους στον ελληνικό πληθυσμό είναι: Ρέζους θετικό περίπου το 85% και ρέζους αρνητικό περίπου 15%.

Στην Ασία επικρατούν οι ομάδες B και AB, στην Αμερική και Ευρώπη οι ομάδες O και A.

Ένα άτομο ρέζους - θετικό μπορεί να πάρει αίμα της ίδιας ομάδας και σε μερικές περιπτώσεις αίμα ρέζους - αρνητικό. Άτομο ρέζους - αρνητικό δεν μπορεί να δεχθεί αίμα ρέζους - θετικό. Τα άτομα με ομάδα αίματος O (ό μικρον) δίνουν αίμα σε άτομα όλων των άλλων ομάδων, παίρνουν όμως μόνον απ' την ίδια ομάδα.

Ιδιαίτερη σημασία έχει ο παράγοντας RHESUS στην περίπτωση γυναίκας που κυοφορεί. Αν ο άνδρας είναι ρέζους θετικό και η γυναίκας ρέζους αρνητικό και το έμβρυο κληρονομήσει απ' τον πατέρα το RHESUS θετικό τότε συνήθως στην πρώτη εγκυμοσύνη δεν συμβαίνει καμία ανωμαλία, σε περίπτωση όμως και άλλων κυήσεων τότε μπορεί να προκληθούν μέχρι σοβαρές ή και θανατηφόρες βλάβες στο σώμα του εμβρύου.

Το αίμα συντηρείται σε ψυγείο με θερμοκρασία 4°C για 3-4 βδομάδες.

Τι πρέπει να γνωρίζει ο Υποψήφιος Αιμοδότης

Πριν την αιμοληψία, ο κάθε υποψήφιος αιμοδότης εξετάζεται από ειδικευμένο προσωπικό της Αιμοδοσίας στην οποία προσέρχεται.

Κάθε υγιής άνδρας ή γυναίκα ηλικίας 18-59 ετών μπορεί άφοβα να δίνει αίμα 3-4 φορές το χρόνο.

Ο όγκος του αίματος που προσφέρει ο αιμοδότης αποκαθίσταται απ' τον οργανισμό. Το πλάσμα του αίματος αναπαράγεται σε 24 ώρες και τα ερυθρά αιμοσφαίρια σ' ένα μήνα περίπου.

Δεν πρέπει να δίνει κάποιος αίμα πριν περάσουν τρεις μήνες απ' την προηγούμενη αιμοδοσία.

Η αιμοδοσία είναι τελείως ανώδυνη και διαρκεί 5-10 λεπτά. Το αίμα που λαμβάνεται σε κάθε αιμοδοσία είναι περίπου 300 γραμ.

– Διάφορα νοσήματα ή παθολογικές καταστάσεις απαγορεύουν οριστικά ή πρόσκαιρα την αιμοδοσία, απ' το φόβο μήπως επιδεινωθεί η κατάσταση υγείας του αιμοδότη ή μήπως μεταβιβαστεί με τη μετάγγιση κάποια αρρώστια σ' αυτόν που θα πάρει το αίμα (αιμολήπτη ή αιμοδέκτη).

Τέτοια νοσήματα ή καταστάσεις είναι: Ηπατίτιδα, ελονοσία, καρδιοπάθεια, υπέρταση, διαβήτης, χρόνια νεφροπάθεια, αναιμία, αφροδίσια, AIDS (επίκτητη ανοσολογική ανεπάρκεια), τοξικομανία, αλκοολισμός, εποχιακές αλλεργικές καταστάσεις και λήψη αντιαλλεργικών φαρμάκων, εμβολιασμοί, εγκυμοσύνη (οι έγκυες δεν επιτρέπεται να δώσουν αίμα κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και τουλάχιστον έξι μήνες μετά τον τοκετό), η λήψη φαρμάκων το στίγμα μεσογειακής αναιμίας, το στίγμα δρεπανοκυτταρικής αναιμίας, στίγμα αυστραλιανού αντιγόνου ηπατίτιδας.

– Καλό είναι η αιμοδοσία να γίνεται όταν ο αιμοδότης είναι ξεκούραστος.

Πριν την αιμοδοσία πρέπει να έχει προηγηθεί ελαφρό γεύμα.

Μια μέρα μετά την αιμοδοσία, καλό είναι, ο αιμοδότης να μην καπνίσει.

Την ημέρα της αιμοδοσίας ο αιμοδότης πρέπει να πίνει πολλά υγρά να αποφεύγει όμως τα οίνοπνευματώδη.

Το επόμενο γεύμα να είναι καλό.

Ο Αιμοδότης πρέπει να υπακούει στις συμβουλές και υποδείξεις του υπεύθυνου προσωπικού του Κέντρου ή Σταθμού Αιμοδοσίας.

Ποιές είναι οι ανάγκες της χώρας μας

Οι ετήσιες ανάγκες της χώρας μας ανέρχονται σε 400.000 -450.000 φιάλες αίμα.

Σε κάθε 10 αρρώστους που μπαίνουν στο Νοσοκομείο οι δύο χρειάζονται αίμα.

Για να σωθεί ένας βαριά τραυματισμένος χρειάζεται 10 μέχρι 40 φιάλες αίματος. Ας σημειωθεί ότι η Ελλάδα έχει πολλά, πάρα πολλά ατυχήματα (τροχαία, εργατικά, ατυχήματα παιδιών κ.λ.π.).

Η χώρα μας, εκτός απ' τα ατυχήματα, έχει μεγάλο πρόβλημα με την μεσογειακή αναιμία. Αυτό σημαίνει συστηματική κάλυψη με μετάγγιση ερυθρών αιμοσφαιρίων κάθε 2-4 εβδομάδες των αρρώστων που ο αριθμός τους υπερβαίνει τις 2.500.

Για κάθε άρρωστο με μεσογειακή αναιμία χρειάζονται τουλάχιστον τριάντα φιάλες αίμα το χρόνο.

Σε εγχειρήσεις καρδιάς, ρήξη μήτρας ή άλλη αιμορραγία στον τοκετό, βαριά γαστρορραγία, χρειάζονται πάνω από 10 φιάλλες αίμα για κάθε άρρωστο.

Για κάθε άρρωστο με λευχαιμία υπολογίζεται ότι χρειάζονται πάνω από 50 φιάλες αίματος ή αιμοπεταλίων το χρόνο.

Η χώρα μας για να καλύψει τις ανάγκες της σε αίμα, εισαγάγει απ' την Ελβετία, την Αμερική και απ' άλλες χώρες.

Αν το 10% του πληθυσμού της χώρας μας έδινε μία φορά το χρόνο αίμα τότε η χώρα μας θα είχε πάντοτε διαθέσιμο αίμα.

Αν όλοι οι ικανοί για αιμοδοσία έδιναν μία φιάλη κάθε 10 χρόνια περίπου.

Αν σε κάθε πενταμελή οικογένεια έδινε ο ένας μία φιάλη αίμα κάθε 2 χρόνια, τότε η Ελλάδα θα γινόταν αυτάρκης σε αίμα.

Η προσφορά αίματος μόνο σε έκτακτη ώρα για να σώσουμε τον συγγενή ή τον φίλο μας, δεν λύνει το πρόβλημα. Μόνο η εθελοντική και συστηματική προσφορά αίματος απ' όλους μας θα λύσει το πρόβλημα και θα μας απαλλάξει απ' το άγχος του «πως θα βρούμε τώρα αίμα» σε κάθε δύσκολη στιγμή της ζωής μας.

Ο εθελοντής αιμοδότης αισθάνεται, σαν άνθρωπος, ηθική ικανοποίηση, ότι κάνει το καθήκον του σώζοντας μια ζωή και σαν πολίτης ότι συμβάλλει στη βελτίωση της υγείας του λαού. Δικαιούται αίμα, όσο χρειαστεί, σε ώρα προσωπικής ή οικογενειακής ανάγκης.

Όλοι οι υγιείς, άνδρες και γυναίκες, πρέπει να γίνουν εθελοντές αιμοδότες. Όλοι πρέπει να γραφτούν στους συλλόγους εθελοντών αιμοδοτών και όπου δεν υπάρχουν, πρέπει να δημιουργηθούν για το καλό των συνανθρώπων μας, για το καλό το δικό μας, για το καλό των παιδιών μας.

Χωρίς να είμαι ειδικός προσπάθησα να παρουσιάσω το θέμα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο συμβάλλοντας κι εγώ, με τις μικρές μου δυνάμεις, στην εξάπλωση της εθελοντικής αιμοδοσίας.

Αιμίλιος Γ. Τσόμπος

Αντιπρόεδρος Συλλόγου Εθελοντών

Αιμοδοτών Μεσολογγίου

**α) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
Πυρσόγιαννη 7-26 'Ιουλίου**

**β) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΝΕΩΝ
(τεχνική τής πέτρας)**

**γ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΠΑΛΙΩΝ
ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
1η 'Ιουλίου - 15 Αύγουστου**

δ) ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

α) Τοπικό πανηγύρι

β) Έκθεση φωτογραφίας (ΜΑΣΤΟΡΟΙ -
ΤΑΞΙΔΙΑ - ΤΕΧΝΙΚΗ - ΕΡΓΑΛΕΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ)

γ) Έκθεση βιβλίου - «ΛΟΓΙΟΙ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΕΣ»

— Ε. ΣΟΥΡΛΑΣ - Β. ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΣ -

Ι. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ - Ν. ΤΣΙΠΑΣ -

Π. ΦΡΟΝΤΖΟΣ - Κ. ΧΑΡΣΟΥΛΗΣ

— Περιοδικό ΑΡΜΟΛΟ·Ι·

δ) Έγκαίνια βιβλιοθήκης και νέων γραφείων
τής ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ
ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΗΣ
ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ ΤΩΝ ΚΤΙΣΤΩΝ
ΤΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΟΥ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ (Κάντσικο)
ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Του Θωμά Ζιώγα

μπέλος ο, γάλα - ετυμ. Σλ. BELO = λευκό - σχόλιο: λόγω του λευκού χρώματος - Στη Βούρμπιανη λέγεται **λεμπενί**, από το σπάνιο τουρκ. LEPEN (συνήθως SUT) = γάλα.

μπλιόκω η, η ασβέστη για κονίαμα - ετυμ. Σλ. BELO (= άσπρος) > μπελιόκω > μπλιόκω - σχόλιο: λόγω του λευκού χρώματος - σχετ. «κάλω» (β.λ.)..

μύτζιο το, αιδοίο γυναίκας - ετυμ. Ελλ. «μυζώ» (= βυζάνω, ρουφώ) > μύζιος > μυτζιο, αυτο που απομυζα - αρχ. Ελλ. «μύζουρις» = πόρνη - σχόλιο: με την έννοια της ρουφήχτρας - σχετ. «μάσιο» (β.λ.).

μωχούσα η, και **σμωχούσα** - νοικοκυρά - ετυμ. αρχ. Ελλ. «σμώ» και «σμώχω» (= καθαρίζω, σπογγίζω, πλένω με σαπούνι, τρίβω, βουρτσίζω, ψήχω, ψήω) > (σ) μωχούσα > μωχούσα = αυτή που κάνει τις δουλειές του σπιτιού.

νεροπούλια τα, τα ψάρια - ετυμ. Ελλ. λέξη και πολύ επιτυχής συμβολισμός.

ντένα η, ημέρα - ετυμ. Λατ. DIES και Σλ. DEN = ημέρα.

ντενιάτ(ι)κο το, και **μεριάτ(ι)κο** - ημερομίσθιο, μεροκάματο - ετυμ. «ντένα» (β.λ.) > ντενιάτικο.

ντέντσκα η, η γυναίκα (γενικά) - ετυμ. Σλ. DEN (= ημέρα) > Σλ. DENNITSA = το άστρο της ημέρας (Αυγερινός) - σχόλιο: συνήθης παρομοίωση της όμορφης γυναίκας.

ντισσέρ(ι) το, υποζύγιο, φροτηγό ζώο - ετυμ. Ελλ. «τέσσερα» > ντισσέρι (= τετράποδο).

ντούκανοσο, μεγάλος, αρχηγός, αξιωματούχος - ετυμ. Λατ. DUX (DUCISI) (= ηγεμών, ηγέτης) > DUCIANUS (= ηγεμονικός) > Ελλ. «Δούκας» > ντούκανος.

ξεσέρνομαι, έρχομαι - ετυμ. Ελλ. λέξη με την έννοια ότι σέρνεται κάτι προς το μέρος μας.

ξηφλυάζω, λέγω, ομιλώ, φλυαρώ - ετυμ. Ελλ. επιτακτικό μόριο «ξε» και αρχ. Ελλ. «φλυάσσω» (= φλυαρώ) - σχετ. αρχ. Ελλ. «φλύαξ» (= φλύαρος), και Αρβ. FIALJE-A = λόγος, λέξη.

ξινή η, το τσιγάρο - ετυμ. ελλ. λέξη - σχόλιο: επειδή όταν κανείς ξινίζεται (= θυμώνει) θέλει τσιγάρο για να καλμάρει - σχετ. «τσιουκλιτάρα» (β.λ.).

ξινός ο, γύφτος, τσιγγάνος - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχετ. «ρώμ(η)ς» (β.λ.) - σχόλιο: κατά την αντίληψη ότι ο αβάπτιστος μυρίζει ξινίλα, και ο γύφτοι δεν ήσαν παλιά χριστιανοί.

ξόφλυασμα το, ομιλία, ανακοίνωση - ετυμ. «ξηφλυάζω» (β.λ.).

οικοσπεντάρ(η)ς ο, χωροφύλακες - ετυμ. Ελλ. «οίκος» (= σπίτι), Αρβ. PENDAR-I (= φύλακας των αγρών, δραγάτης) και κατ' επέκταση κάθε φύλακας, εξ αυτών «οικοσπεντάρης» (= φύλακας των σπιτιών, δηλ. χωροφύλακας) - Η λέξη προέρχεται από το Λατ. PEDARIUS (= αξιωματούχος κατώτερος ο οποίος πεζοπορεί, ως ο αγροφύλακας), εκ του PES—PEDI (= πόδι) - Ίσως απ' το Λατ. PENDO (= σταθμίζω, εξετάζω, εκτιμώ, πληρώνω), δραστηριότητες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του δραγάτη ως εκτιμητού και εισπράκτορος ζημιών - σχετικό το «κηρασοβίτης» (β.λ.).

όρματος-η-ο, όμορφος, ωραίος - ετυμ. Λατ. ORNO (= κοσμώ) > ORNATUS (= στολισμένος, καλλωπισμένος, όμορφος) > όρνατος > όρματος.

πολλάσκα η, αιδοίο γυναίκας - ετυμ.

- Ελλ. «πάλλω» (= δονώ, κουνώ ρυθμικά, σείω) > παλλάσκα = αυτή που πάλλεται - σχετ. Ελλ. «παλλακή» > Λατ. PALLACA = παλλακίδα, αμορόζα - αντίθ. «παλλιά» (β.λ.).
- παλλάσκω το**, 1 συνουσία, 2 άρπαγμα, χούφτωμα - ετυμ. «παλλάσκα» (β.λ.).
- παλλασκώνω**, 1 έρχομαι σε συνουσία, 2 αρπάζω, χουφτώνω - ετυμ. «παλλάσκα» (β.λ.) - απόλυτα όμοιο το «τσιαγκανίζω» (β.λ.).
- παλλιά η**, ανδρικό μόριο - ετυμ. Ελλ. «πάλλω» (= δονώ, σείω) > παλλιά = αυτή που πάλλεται - σχετ. Ελλ. «φαλλός» = πέος - αντίθετο «παλλάσκα» (β.λ.).
- περδίκες οι**, οι σταλαματιές, τα σταλάγματα μέσα στο σπίτι - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: συμβολική λέξη.
- περιστέρια τα**, μόνο στη φράση: «ρίχνω τα περιστέρια» που σημαίνει ελέγχω την κατακορυφότητα ή την ευθυγραμμία (περασιά) τοίχου - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: συμβολική έκφραση.
- περλεπές ο**, σκεπάρι - ετυμ. αρχ. Ελλ. «περιλεπίζω» και «περιλέπω» (= ξεφλουδίζω) > περλεπές (= εργαλείο για ξεφλούδισμα) - σχόλιο; με το μικρό αυτό σκεπάρι πελεκούσαν και ξεφλουδίζαν τα ξύλα.
- πηρούνια τα**, καρφιά - ετυμ. Ελλ. «περόνη» > πηρούνι - σχετ. «τσιρόνια» (β.λ.).
- πλατανόφυλλο το**, χάρτινο χρήμα μεγάλης αξίας (πχ. χιλιάρικο) - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: ευνόητη παρομοίωση - σχετ. «μάπες» (β.λ.).
- πραβαζούρα η**, πόρνη - ετυμ. «πραβαζώνω» (β.λ.).
- πραβάζωμα το**, η συνουσία - ετυμ. «πραβαζώνω» (β.λ.).
- πραβαζώνω**, συνουσιάζομαι, βινέω - ετυμ. Ελλ. «παραβαίνω» > παράβαση > πραβαζώνω (= παρεκτρέπομαι).
- πραχάλα η**, 1 δουλειά - ετυμ. Ελλ. «πράττω» (= εκτελώ, κάμνω) > (παρακείμ.) πέπραχα > πραχάλα - σχετ. «ράμπω» (β.λ.), 2 συνουσία - σχόλιο: και σήμερα λένε «αυτή την κάνει τη δουλειά». **πραχαλνώ**, και **πραχαλίζω** - 1 εργαζομαι 2 βινέω, συνουσιάζομαι - ετυμ. «πραχάλα» (β.λ.).
- πρεβατιάρα η**, σκάλα, κλίμακα - ετυμ. Ελλ. «περιπατώ» > περιπατιάρα > περβατιάρα > περεβατιάρα - σχόλιο: επειδή μπορούμε να περπατίσουμε στη σκάλα και να ανέβουμε.
- πρυόβολος ο**, τα γεννητικά όργανα γενικώς και κυρίως ο φαλλός - ετυμ. Ελλ. «πύρ» και «βάλλω», εξ αυτών πυροβόλος > πρυόβολος = είδος πρωτόγονου αναπτήρα - σχόλιο: συμβολική λέξη με εμφανές υπονοούμενο το γεννητήσιο άναμμα.
- ραγμένος-η-ο**, παρμένος, κλεμμένος - ετυμ. «ράζω» (β.λ.).
- ράζω**, 1 παίρνω, αρπάζω, κλέβω, 2 δίνω, προσφέρω - ετυμ. Ελλ. «δράξ» (= χεριά, χούφτα) > αδράζω > ράζω.
- ράϊκος ο**, ο ήλιος - ετυμ. α) «Ρα = ο Αιγυπτιακός θεός Ήλιος, β) Λατ. RADIUS (= ακτίς) > RA(D)IACUS (= ακτινωτός) > ράϊκος, γ) Σλάβικα RAI = παράδεισος, RAI(S)KI = παραδεισένιος - σχόλιο: κατά την αντίληψη ότι ο ήλιος είναι αιώνιο φως του παραδείσου.
- ραμποτεύω**, εργάζομαι - ετυμ. «ράμπω» (β.λ.).
- ράμπω η**, εργασία, δουλειά - ετυμ. Σλ. RABOTA = εργασία - σχετ. «πραχάλα» (β.λ.).
- ράξιμο το**, κλέψιμο, άρπαγμα - ετυμ. «ράζω» (β.λ.).
- ρώμ(η)ς ο**, συνήθως **ρώμ(η)δες** - γύφτος, τσιγγάνος - ετυμ. «Ρουμανία» > Αρωμόνος > ρωμόνος > ρώμης - σχόλιο: επειδή στη Βαλκανική η Ρουμανία ήταν και είναι η πηγή απ' όπου έρχονταν οι τσιγγάνοι - σχετ. «ξινός» (β.λ.).
- σαβάνωμα το**, το κρύψιμο - ετυμ. Ελλ.

«σαβανώνω» (β.λ.).

σαβανωμένος-η-ο, κρυμμένος, καλυμμένος, σκεπασμένος - ετυμ. «σαβανώνω» (β.λ.).

σαβανώνω, αποκρύπτω, καλύπτω, σκεπάζω - ετυμ. Ελλ. «σάβανο» (Σημιτικό) = ύφασμα περιτύλιξης νεκρού.

Σαββατιάτ(ι)κο το, το καθιερωμένο παλιά Σαββατιάτικο φίλημα (γεύμα) των κτιστών από τους ιδιοκτήτες - ετυμ. Εβραϊκά Σάββατο (= ανάπαυση) - Στην Πυρσόγιαννη λέγεται **βελιόγκικο**, στη Βούρμπιανη λέγεται **Βελιόγκος** ο Εβραίος και **βελιόγκικο** ότι είναι Εβραϊκό (πχ. το Εβραϊκό Σάββατο), ετυμολογούμενα από το παλιό Σλ. VILOGA (= χρηματική συναλλαγή, αμοιβή, κέρδος, κατάθεση, τόκος, δανεισμός, κλπ), και είναι γνωστό ότι μ' αυτά ασχολούνταν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα οι Εβραίοι.

σαγών(η)ς ο, υπέργνηρος, εσχατόγνηρος - ετυμ. Ελλ. «γόνυ» και «γωνία», εξών «σα γόνυ» > σαγόνης (και σαγώνης) = αυτός που μοιάζει με γωνία - σχόλιο: επειδή οι υπέργνηροι διπλώνουν στη μέση σε σχήμα γωνίας από το βάρος των ετών - όμοιο το «σκαμάκος» (β.λ.).

σαγώνω η, υπέργνηρη - ετυμ. «σαγώνης» (β.λ.) - όμοιο το «σκαμάκω» (β.λ.).

σγκούρω η, η γάτα - ετυμ. νέο Ελλ. «σγουρό» (= στριφτό, γυριστό), Σλ. SGURTSA (= κουλουριάζω, μαζεύω), Σλ. SKURTSA (= γρατζουνώ) - σχόλιο: επειδή η γάτα κουλουριάζεται στα πόδια και γρατζουνάει.

σιαμπίρ(η)ς ο (σπάνιο), γαΐδαρος, 2 ανόητος - ετυμ. Τουρκ. SABIR (= υπομονή) > σιαμπίρης (= υπομονητικός) - σχόλιο: κατά τη φράση «γαΐδουρίσια υπομονή» - σχετ. «γκητζνάρ(ι)» (β.λ.).

σιδηρόδρομοι οι, τα μακαρόνια - σχόλιο: επιτυχής συμβολισμός.

σιούρεμα, ούρηση, κατούρημα - ετυμ. «σιουρεύω» (β.λ.).

σιουρεύω, κατουρώ - ετυμ. Ελλ. «ου-

ρώ» > Αρβ. SHURROJ (= ουρώ) > σιούρεμα > σιουρεύω.

σιούρω η, η άμμος - ετυμ. Ελλ. «σύρω» (= σέρνω) > σούρνω > σιούρω (= αυτή που σέρνεται ή κυλάει, λόγω της κοκκώδους υφής της) -σχετικά το νέο Ελλ. «σάρα» (= αμμοχάλικο που καλύπτει πλαγιά και κατρακυλάει, χαλικάριά) > τσάρω (= άμμος), όπως τη λένε στη Βούρμπιανη - Αρβ. RERE (= άμμος), και ZHUR (= χαλίκι, αμμοχάλικο) - σχόλιο: σε όλα τα παραπάνω είναι εμφανής η έννοια της ροής, της σύρσης, της κύλισης των κόκκων της άμμου.

σιουφρωμένο το, το ξύδι - ετυμ. Ελλ. «σούφρα» - ζάρα, φλιδών, όταν πίνουμε ξύδι - Στη Βούρμπιανη λέγεται **τσιτινάκο**, εκ του Λατ. ACETUM (= ξύδι) > Ιταλ. (A)CIDITA = ξινίλα.

σκαμάκος ο, γέρος, υπέργνηρος - ετυμ. ίσως Ελλ. «σκαμβός» (= κυρτός, σκολιός) > σκαμ(β)άκος > σκαμάκος (= κυρτωμένος από το βάρος των ετών) - όμοιο και το «σαγώνης» (β.λ.).

σκαμάκω η, γριά - ετυμ. «σκαμάκος» (β.λ.) - όμοιο και το «σαγώνω» (β.λ.).

σκόρδος ο, αγροφύλακας - ετυμ. α) ίσως Σλ. KORDA (= σπάθα, ξίφος) > Αρβ. KORDHE-A (= σπαθί) > (σ) κόρδος = σπαθάριος, σπαθοφόρος - σχόλιο: οι αγροφύλακες, ως αξιωματούχοι, οπλοφορούσαν για να επιβάλλουν την αγρονομική τάξη, και κατά το μεσαίωνα έφεραν σπάθα, β) Πιθανώς και από τα Τουρκ. KORUMAK (= προστατεύω, προφυλάσσω), KORUYUCU (= φύλακας), KORUCU (= αγροφύλακας, δασοφύλακας) - Δεν διαφαίνεται συσχέτιση με το Ελλ. «σκόρδο» - Στη Βούρμπιανη τον λένουν **πεντάρη**, από το Αρβ. PENDAR-I (= δραγάτης) - σχετ. «οικοσπεντάρης» (β.λ.).

ακρούμπος ο, καφές - ετυμ. Αρβ. SKRUMBOS απανθρακώνω - σχόλιο: επειδή τους κόκκους του καφέ τους ψήνουν (καβουρδίζουν) - συχνά λέγεται

Η προσφορά αίματος μόνο σε έκτακτη ώρα για να σώσουμε τον συγγενή ή τον φίλο μας, δεν λύνει το πρόβλημα. Μόνο η εθελοντική και συστηματική προσφορά αίματος απ' όλους μας θα λύσει το πρόβλημα και θα μας απαλλάξει απ' το άγχος του «πως θα βρούμε τώρα αίμα» σε κάθε δύσκολη στιγμή της ζωής μας.

Ο εθελοντής αιμοδότης αισθάνεται, σαν άνθρωπος, ηθική ικανοποίηση, ότι κάνει το καθήκον του σώζοντας μια ζωή και σαν πολίτης ότι συμβάλλει στη βελτίωση της υγείας του λαού. Δικαιούται αίμα, όσο χρειαστεί, σε ώρα προσωπικής ή οικογενειακής ανάγκης.

Όλοι οι υγιείς, άνδρες και γυναίκες, πρέπει να γίνουν εθελοντές αιμοδότες. Όλοι πρέπει να γραφτούν στους συλλόγους εθελοντών αιμοδοτών και όπου δεν υπάρχουν, πρέπει να δημιουργηθούν για το καλό των συνανθρώπων μας, για το καλό το δικό μας, για το καλό των παιδιών μας.

Χωρίς να είμαι ειδικός προσπάθησα να παρουσιάσω το θέμα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο συμβάλλοντας κι εγώ, με τις μικρές μου δυνάμεις, στην εξάπλωση της εθελοντικής αιμοδοσίας.

Αιμίλιος Γ. Τσόμπος

Αντιπρόεδρος Συλλόγου Εθελοντών

Αιμοδοτών Μεσολογγίου

**α) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
Πυρσόγιαννη 7-26 'Ιουλίου**

**β) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΝΕΩΝ
(τεχνική τής πέτρας)**

**γ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΠΑΛΙΩΝ
ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
1η 'Ιουλίου - 15 Αύγουστου**

δ) ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

α) Τοπικό πανηγύρι

β) Έκθεση φωτογραφίας (ΜΑΣΤΟΡΟΙ -
ΤΑΞΙΔΙΑ - ΤΕΧΝΙΚΗ - ΕΡΓΑΛΕΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ)

γ) Έκθεση βιβλίου - «ΛΟΓΙΟΙ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΕΣ»

— Ε. ΣΟΥΡΛΑΣ - Β. ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΣ -

Ι. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ - Ν. ΤΣΙΠΑΣ -

Π. ΦΡΟΝΤΖΟΣ - Κ. ΧΑΡΣΟΥΛΗΣ

— Περιοδικό ΑΡΜΟΛΟΓΙ-

δ) Έγκαίνια βιβλιοθήκης και νέων γραφείων
τής ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ
ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΗΣ
ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ ΤΩΝ ΚΤΙΣΤΩΝ
ΤΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΟΥ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ (Κάντσικο)
ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Του Θωμά Ζιώγα

μπέλος ο, γάλα - ετυμ. Σλ. BELO = λευκό - σχόλιο: λόγω του λευκού χρώματος - Στη Βούρμπιανη λέγεται **λεμπε-νί**, από το σπάνιο τουρκ. LEPEN (συνήθως SUT) = γάλα.

μπλιόκω η, η ασβέστη για κονίαμα - ετυμ. Σλ. BELO (= άσπρος) > **μπελιόκω** > **μπλιόκω** - σχόλιο: λόγω του λευκού χρώματος - σχετ. «κάλω» (β.λ.).

μύτζιο το, αιδού γυναικάς - ετυμ. Ελλ. «μυζώ» (= βυζάνω, ρουφώ) > **μύζιος** > **μυτζιο**, αυτο που απομυζα - αρχ. Ελλ. «μύζουρις» = πόρνη - σχόλιο: με την έννοια της ρουφήχτρας - σχετ. «μάσιο» (β.λ.).

μωχούσα η, και **σμωχούσα** - νοικοκυρά - ετυμ. αρχ. Ελλ. «σμώ» και «σμώχω» (= καθαρίζω, σπογγίζω, πλένω με σαπούνι, τρίβω, βουρτσίζω, ψήχω, ψήω) > (σ) **μωχούσα** > **μωχούσα** = αυτή που κάνει τις δουλειές του σπιτιού.

νεροπούλια τα, τα ψάρια - ετυμ. Ελλ. λέξη και πολύ επιτυχής συμβολισμός.

ντένα η, ημέρα - ετυμ. Λατ. DIES και Σλ. DEN = ημέρα.

ντενιάτ(ι)κο το, και **μεριάτ(ι)κο** - ημερομίσθιο, μεροκάματο - ετυμ. «ντένα» (β.λ.) > **ντενιάτικο**.

ντέντσκα η, η γυναίκα (γενικά) - ετυμ. Σλ. DEN (= ημέρα) > Σλ. DENNITSA = το άστρο της ημέρας (Αυγερινός) - σχόλιο: συνήθης παρομοίωση της όμορφης γυναίκας.

ντισσέρ(ι) το, υποζύγιο, φροτηγό ζώο - ετυμ. Ελλ. «τέσσερα» > **ντισσέρι** (= τετράποδο).

ντούκανος ο, μεγάλος, αρχηγός, αξιωματούχος - ετυμ. Λατ. DUX (DUCISI) (= ηγεμών, ηγέτης) > DUCIANUS (= ηγεμονικός) > Ελλ. «Δούκας» > **ντούκανος**.

ξεσέρνομαι, έρχομαι - ετυμ. Ελλ. λέξη με την έννοια ότι σέρνεται κάτι προς το μέρος μας.

ξηφλυάζω, λέγω, ομιλώ, φλυαρώ - ετυμ. Ελλ. επιτακτικό μόριο «ξε» και αρχ. Ελλ. «φλυάσσω» (= φλυαρώ) - σχετ. αρχ. Ελλ. «φλύαξ» (= φλύαρος), και Αρβ. FIALJE-A = λόγος, λέξη.

ξινή η, το τσιγάρο - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: επειδή όταν κανείς ξινίζεται (= θυμώνει) θέλει τσιγάρο για να καλμάρει - σχετ. «τσιουκλιτάρα» (β.λ.).

ξινός ο, γύφτος, τσιγγάνος - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχετ. «ρώμ(η)ς» (β.λ.) - σχόλιο: κατά την αντίληψη ότι ο αβάππιστος μυρίζει ξινίλα, και ο γύφτοι δεν ήσαν παλιά χριστιανοί.

ξόφλυασμα το, ομιλία, ανακοίνωση - ετυμ. «ξηφλυάζω» (β.λ.).

οικοσπεντάρ(η)ς ο, χωροφύλακες - ετυμ. Ελλ. «οίκος» (= σπίτι), Αρβ. PENDAR-I (= φύλακας των αγρών, δραγάτης) και κατ' επέκταση κάθε φύλακας, εξ αυτών «οικοσπεντάρης» (= φύλακας των σπιτιών, δηλ. χωροφύλακας) - Η λέξη προέρχεται από το Λατ. PEDARIUS (= αξιωματούχος κατώτερος ο οποίος πεζοπορεί, ως ο αγροφύλακας), εκ του PES—PEDI (= πόδι) - Ίσως απ' το Λατ. PENDO (= σταθμίζω, εξετάζω, εκτιμώ, πληρώνω), δραστηριότητες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του δραγάτη ως εκτιμητού και εισπράκτορος ζημιών - σχετικό το «κηρασοβίτης» (β.λ.).

όρματος-η-ο, όμορφος, ωραίος - ετυμ. Λατ. ORNO (= κοσμών) > ORNATUS (= στολισμένος, καλλωπισμένος, όμορφος) > **όρνατος** > **όρματος**.

πολλάσκα η, αιδού γυναικάς - ετυμ.

και **μαυροζούμι** - Στη Βούρμπιανη κατά την ίδια έννοια λέγεται **λάγιος** (= μαύρος).

σουπακιάζω, βινέω, οχεύω - ετυμ. Ελλ. «υπάγω» (υπό + άγω) (= βάζω υποκάτω) > Λατ. SUBIGO (SUB + AGO) (= υπάγω) > Λατ. SUBAGITO (= βινέω) > σουπακιάζω - Επίσης Λατ. SUPRACTUS (SUB + PANGO) = εμπήγω τι υποκάτω σε άλλο.

σουφλιέρ(ι) το, αγκωνάρι - ετυμ. αρχ. Ελλ. «έσω» και «φλιά» (= παραστάδα, θυροστόμι, παρειά) > εσώφλιο (= εσωτερικό αγκωνάρι παραστάδος ανάμεσα στον **κατώφλιο** και **ανώφλιο** γωνιόλιθο) > σωφλιέρι > σουφλιέρι - σχετ. «κουμπαρούλι» (β.λ.).

στάμευμα το, το καθησιό, η αργία - ετυμ. «στάμος» (β.λ.).

σταμεύω, κάθομαι - ετυμ. «στάμος» (β.λ.).

στάμος ο, αργία - ετυμ. Ελλ. «ίσταμαι» = στέκομαι.

στάρος ο, γέρος, σεβάσμιος γέρος - ετυμ. Σλ. STARO = γέρος, παλιός.

στάρω η, μπάμπω, σεβάσμια γριά - ετυμ. «στάρος» (β.λ.) - στην Πυρσόγιαννη λένε **μαγώζιω** τη γριά, από το Ελλ. «μέγας» (Λατ. MAGNUS) και «ζωή».

στέριος ο, πυγός, πισινός, κώλος - ετυμ. Ελλ. «στέρεος» > στεργιώνω > στέργιος - σχόλιο: επειδή στέρεα καθόμαστε στον κώλο - σχετ. «σφόϊκός» (β.λ.).

στερνάρια τα, 1 στήθη, βυζιά - ετυμ. Ελλ. «στέρνον» (= στήθος) > στερνάρια, 2 αυγά - σχόλιο: λόγω στρογγυλού σχήματος που μοιάζει με βυζί.

στερναρίζω, γελώ, περιπαίζω, πειράζω - ετυμ. Ελλ. «στένω» > στεναρίζω > στερναρίζω (= στενοχωρώ, κάνω κάποιον να θυμώσει), επειδή τον περιγελώ.

στερνάρ(ι)σμα το, γέλασμα, αστεϊσμός, πείραγμα - ετυμ. εκ. του «στερναρίζω» (β.λ.).

στρογγυλομύτης ο, γουρούνι - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: λόγω της στρογγυλής μούρης των χοίρων.

σφόϊκος ο, γλουτοί, λαγόνες, κωλομέρια - ετυμ. Ελλ. «οσφύς» (= το μέρος του σώματος πάνω απ' τους λαγόνες) > οσφυϊκός > σφόϊκος - σχόλιο: η έννοια της οσφύος επεκτείνεται εσφαλμένα και στον κώλο - σχετ. «στέργιος» (β.λ.).

σφρουκλίδ(ι) το, οβελίας, ψητό σφάγιο - ετυμ. Ελλ. «φρύγω» (= ξεροψήνω, φώγω) > φρυκτός (= ψητός) > φρυκαλίδι > φρουκαλίδι > σφρουκλίδι.

τζάφες οι, ψείρες - ετυμ. Ελλ. «ζώα» και «ζα» > ζωύφια (= παράσιτα του ανθρώπινου σώματος) > ζάφια > ζάφες > τζάφες - Στη Βούρμπιανη λέγονται

γκαντένες, από το Σλ. GAD και GADINA = ζωύφιο, μαμούνι, μικρό έντομο.

τζιαμάλω η, φωτιά - ετυμ. Ελλ. «καίω» > κάμα > (μεγενθ.) καμάλα (κατά το κάψα > καψάλα) > τσιαμάλα (με τσιτακισμό) > τζιαμάλω = φωτιά - σχόλιο: έτσι στα Γιάννενα λένε τις μεγάλες φωτιές των

Απόκρεω - Στη Βούρμπιανη λέγεται **λαφερή**, εκ του Ελλ. «λάμπω» > λάμψη > λαφερή (= λαμπερή).

τζιάμια τα, ματογυάλια - ετυμ. Τουρκ. CAM (= γυαλί) > νέον Ελλ. «τζιάμι».

τζιρίκωμα το, κλοπή, άρπαγμα - ετυμ. «τζιρικώνω» (β.λ.).

τζιρικωμένος -η-ο, ο κλεμμένος - ετυμ. «τζιρικώνω» (β.λ.).

τζιρικώνω, και **τζιριπώνω** - αρπάζω - ετυμ. Λατ. DIRIPIO (διαρπάζω) > τζιριπώνω > τζιρικώνω.

τζιρικωτής ο, κλέφτης, άρπαγας - ετυμ. «τζιρικώνω» (β.λ.).

Τουρκολίβανο το, φύλλα καπνού για αυτοσχέδια τσιγάρα - σχόλιο: τούρκικο λιβάνι που κάπνιζε στους τεκέδες, σε αντίθεση με το λιβάνι που καπνίζει στις εκκλησιές - σχετ. «χαντούμι» (β.λ.).

τουρκοπούλα η, τουρκική λίρα - σχετ.

«αρβανίτσες» (β.λ.).
τροχεμένος-η-ο, μεθυσμένος - ετυμ. «τροχός» (β.λ.).
τροχεύω, πίνω κρασί - ετυμ. «τροχός» (β.λ.).
τροχός ο, το κρασί - ετυμ. Ελλ. λέξη - σχόλιο: συμβολική λέξη ίσως επειδή γυρίζει το μυαλό σαν τροχός.
τσάκια τα, όσχεον, όρχεις - ετυμ. Ελλ. «δισάκι > τσάκι > τσάκια, Σλ. DZAK = σάκκος - σχόλιο: το όσχεον παρομοιάζεται επιτυχώς με δισάκι, ακριβώς όπως Λατ. CULEUS (= όρχις) < Λατ. CULEUS (= ασκός, θήκη) < Ελλ. «κολεός» - Τουρκ. TASAK = όρχις.
τσάμπαλα τα, εργαλεία - ετυμ. Ελλ. «κύμβαλα» > τσύμπαλα > τσάμπαλα > τσαμπάλια = κουδουνάκια - σχόλιο: συμβολική λέξη επειδή τα μεταλλικά εργαλεία του κτίστη ηχούν κατά την μεταφορά - Στη Βούρμπιανη λέγονται **χαλάτια**, εκ του αρχ. Ελλ. «χαλή» (= παλάμη χεριού) > χαλάτι (= αυτό που πιάνεται στην παλάμη, δηλ. εργαλείο.
τσάπος ο, μεγάλος αρμός μεταξύ λίθων στην τοιχοποιία - ετυμ. Αρβ. CAP-I (= τραγί) < Λατ. CAPER (= τράγος) - σχόλιο: επειδή ο μεγάλος αρμός ξεχωρίζει σαν τράγος σε κοπάδι - σχετικό «γίδες» (β.λ.).
τσέρος ο, κρέας - ετυμ. Λατ. CARO (CARNIS) (= κρέας, σάρκα) > τσάρο > τσέρο > τσέρος > τσιριγώτι όπως λέγεται στην Πυρσόγιαννη.
τσιαγκανίζω, βινέω - ετυμ. Λατ. SAGA (= η μαστροπός, προαγωγός) > σαγκανίζω > τσιαγκανίζω = ωθώ στην πορνεία, μαστροπεύω, (μεταφ.) βινέω, συνουσιάζομαι - όμοιο το «παλλασκώνω» (β.λ.).
τσιακάλ(ι) το, παιδί, αλητόπαιδο, έξυπνο παιδί - ετυμ. (β.λ.) «κατσάλι» > τσακάλι (αναγραμ.) - Τουρκ. CAKAL = θως, τσακάλι - σχόλιο: συμβολική λέξη.
τσιακμάκισμα το, η συνουσία - ετυμ. «τσιακμακίζω» (β.λ.).
τσιακμακίζω, έρχομαι σε συνουσία - ετυμ. Τουρκ. CAKMAK = είδος ανα-

πήρα - σχετ. «πρυόβολος» (β.λ.).
τσιαρπί το, κλέψιμο, κλοπή - ετυμ. αρχ. Ελλ. «άρπαξ» > (σ) αρπαγή > τσιαρπαγί > τσιαρπί.
τσιαρπουλόγος ο, κλεφτης - ετυμ. «τσιαρπί» (β.λ.).
τσιατούρ(η)ς ο, ιερέας, παπάς - ετυμ. Σλ. CATITI (= διαβάζω) > τσιατούρης (= αυτός που διαβάζει, ο αναγνώσκων, ο διαβαστής), σαν τον ιερέα.
τσιατούραινα η, παπαδιά - ετυμ. «τσιατούρης» (β.λ.).
τσιολίζω, και **τσιουλίζω** - 1 σκοτώνω, κτυπώ μέχρι θανάτου 2 καταλαβαίνω, εννοώ - ετυμ. Ελλ. «κυλίζω» > τσιουλίζω (με τσιτακισμό) - σχόλιο: κάνω κάποιον να κυλίσει στο έδαφος, (συσχέτιση με το «τσιόλισμα» των καρπών), ή κυλούν οι έννοιες στο μυαλό.
τσιόλισμα το, θάνατος, θανατηφόρο κτύπημα - ετυμ. «τσιολίζω» (β.λ.) - σχετ. «γκάβιασμα» (β.λ.).
τσιοκανάρ(η)ς ο, τυκιστής, σφυροκόπος, κτίστης τη πέτρας που χρησιμοποιεί σφυρί - ετυμ. «τσιοκάνι» (β.λ.) - σχετ. «κούδαρης» (β.λ.).
τσιοκάν(ι) το, σφυρί, τυπάδα - ετυμ. Ελλ. «τύκος» > τυκάνη > τσιοκάνι, Σλ. Αρβ. Βλαχ. CIOKAN = σφυρί.
τσιουκλιτάρα η, το τσιγάρο - ετυμ. Ελλ. «τσιόκος» (= σφυρί με μυτερο άκρο) (σχετ. «τσιοκάνι» (β.λ.) > Σλ. CUK και CUKA, Βλαχ. TSIOK και TSIOKU (= σφύρα, ράμφος) - νέο Ελλ. «τσιουκλιτάρα (= δρυοκολάπτης, τρυποξύλης), που έχει μεγάλο ράμφος - σχόλιο: επειδή το τσιγάρο είναι τρόπον τινά ένα είδος ράμφους για τον καπνιστή και σαν τρυποξύλης κατατρύγει την υγεία - σχετ. «ξινή» (β.λ.).
τσιουλέγκα η, ο πήχυς (το παλιό μέτρο) - ετυμ. Τουρκ. CELIK (= ράβδος) > τσιλίκι > τσιουλίκι > τσιουλέγκα - σχόλιο: παρομοιάζεται ο πήχυς με το ραβδάκι που παίζουν τα παιδιά το ομώνυμο παιχνίδι.
τσιουλιγκιάζω, μετρώ τη δουλειά - ετυμ. «τσιουλέγκα» (β.λ.).

(Συνεχίζεται)

ΕΞΑΡΤΗΣΗ (Θέματα αγωγής)

Η αρχή και η ανάπτυξη της ανθρωπίνης ζωής, βασίζεται κατά κύριο λόγο στη διαδικασία της εξάρτησης. Το βρέφος, από τη στιγμή της γέννησής του, έως τα πλέον σταθερά βήματα, εξαρτάται πλήρως από την μητρική φροντίδα. Αποτελεί δε βασική προϋπόθεση για τη σωστή διανοητική και ψυχοκινητική ανάπτυξη του παιδιού, (Κατά τον Ελβετό ψυχολόγο **PIAGET JAN**, πρέπει να προηγείται η συναισθηματική σχέση Μητέρας - Παιδιού, για να ακολουθήσει η νοητική - λεκτική επεξεργασία της επικοινωνίας). Δεν είναι τυχαίο, ότι Ιδρυματικά παιδιά παρουσιάζουν ελλείψεις στην ψυχοεκφραστική τους ισορροπία, λόγω στέρησης αυτής της βασικής σχέσης με τη μητέρα. Ο τρόπος με τον οποίο τροφοδοτείται η εξάρτηση, αντανακλά στην ψυχολογία του παιδιού. Πως χρησιμοποιούμε αυτήν την τροφοδοσία εξάρτησης; Αν π.χ. παραχαϊδεύουμε και κάνουμε περισσότερα χατίρια στο παιδί, ή μεγαλώνουμε ένα μικρό τύραννο, όπου συνεχώς θα αυξάνονται οι παράλογες απαιτήσεις, ή μεγαλώνουμε ένα άβουλο και ανεύθυνο μελλοντικό άτομο, χωρίς πλήρη συναίσθηση των ευθυνών του.

Για το λόγο αυτό τοποθετούμε μικροδουλειές, δίνουμε πρωτοβουλίες, δείχνουμε εμπιστοσύνη, σεβόμαστε την προσωπικότητα του παιδιού, γιατί μόνο έτσι συμβάλλουμε στην ανεξάρτητη κοινωνικοποίησή του.

Ένα άλλο σημείο ενδιαφέροντος είναι η παρουσία μικρότερου μέλους στην οικογένεια. Μια φυσιολογική φάση (παλινδρόμηση) που παρατηρείται στα μεγαλύτερα αδέρφια (τραύλισμα - βρέξιμο ρούχων κλπ.) περνάει και δεν μονιμοποιείται σε καταστάσεις ζήλειας, αν η μητέρα έχει ισότιμη και δέουσα αντιμετώπιση του θέματος.

Στα πρώτα έξι χρόνια, λοιπόν, μπαίνουν οι βάσεις για μια σταθερή και σίγουρη σχέση γονιών - παιδιού. Και ερχόμαστε στην εφηβεία, μία όντως δύσκολη ηλικία από την άποψη, ότι η εξάρτηση παίρνει εντελώς άλλη μορφή, ή την ανεξάρτηση απ' την εξουσία των γονιών, ή εν γένει κάθε μορφή εξουσίας, ή την εξάρτηση από υποκατάστατα ή είδωλα άλλων μορφών.

Πολλοί ψυχολόγοι ονομάζουν την εφηβεία (δεύτερη γέννηση) Η επανάσταση ενάντια στο κατεστημένο των γονιών (το σπάσιμο της εικόνας τους) στοιχειοθετεί την κρίση της ηλικίας αυτής. Πολλές φορές οι έφηβοι προτείνουν τις δικές τους ιδέες - απόψεις, μόνον που χρησιμοποιούν τρόπους βίαιους, για την επιβολή των πεποιθήσεών τους. Η εξάρτηση στην εφηβεία παίρνει διάφορες μορφές: εξάρτηση από την παρέα, ή την ομάδα, για ειδικές περιπτώσεις, (κώδικας συμπεριφοράς - ντύσιμο - έκφραση) εξάρτηση από είδωλα (Κινηματογράφου - σπόρ, κλπ, εξάρτηση από ουσίες (κάπνισμα αλκοόλ, ναρκωτικά).

Το αντίδοτο στην ομαλή ανεξαρτοποίηση του παιδιού είναι ο διάλογος, (παίζει το ρόλο κάθαρσης της ψυχής) όταν είναι ειλικρινής και επικοδομητικός.

Η έντονη συμπαράσταση των γονιών σε κάθε πρόβλημα (φιλική σχέση - όχι αυστηρή ή υπερβολικά συμβουλευτική).

Η εξάρτηση, ένα τεράστιο θέμα με πολλές παραμέτρους. Λάθη ανθρώπινα βέβαια, πάντα θα γίνονται από την πλευρά των γονιών. Η υπομονή και το σταθερό παράδειγμα των γονιών, συμβάλλουν στην ουσιαστική αντιμετώπιση του προβλήματος.

*Αντωνία Α. Κολιού
Κοινων. Λειτουργός*

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΓΑΝΝΑΔΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ (Μικρή Ηθογραφία)

Ήταν μία Κυριακή του Ιουνίου, η 21η του μήνα 1992. Βρέθηκα στο Γανναδιό σαν ψάλτης. Το χωριό αυτό, από παράδοση είχε και έχει ακόμη αρκετούς ψάλτες, που τους εμύησαν στην πρακτική άσκηση, οι αείμνηστοι Παπαχριστόδουλος και Παπαβάγγελος. Το Γανναδιό βρίσκεται σε μιά περίοπτη θέση, κρυμμένο μέσα σε πυκνόφυτο δάσος, από πεύκα, οξυές, δρεΐς και έλατα, απέναντι οι πολυδειράδες κορφές του Γράμμου, ενώ στα πόδια του χαμηλά σέρνεται ο Σαραντάπορος.

Δεν θα κάνω εδώ ιστορική και λαογραφική αναδρομή, καθότι, στο αξιόλογο βιβλίο του «Γανναδιώτικα» του Θεοδώρου Γ. Γκούτου 1986, πολύς και λεπτομερής έγινε ο λόγος, και αξίζει να συγχαρεί κανείς ολόθερμα τον συγγραφέα, για την εργασία του αυτή. Σημειώνω μόνο, ότι το βιβλίο αυτό υπάρχει στη Βιβλιοθήκη Κόνιτσας, σαν δωρεά του.

Η κεντρική εκκλησία εις μνήμην των Παμμεγίστων Ταξιαρχών, είναι από τις καλύτερες στην Επαρχία, με αντιπροσωπευτική αρχιτεκτονική. Καθώς μπήκαμε, με τον π. Απόστολο Νάκο στο προαύλιο του ναού, μια αγαθή γερόντισσα, που ήταν και η εθελόντρια εκκλησάρισσα, και είχε ανάψει τα καντήλια όλα, έτρεξε, υποκλίθηκε και φίλησε το χέρι του παπά, με πολύ σεβασμό, ο οποίος παπάς εξυπηρετεί τις λειτουργικές ανάγκες και των τριών χωριών (Γανναδιό - Μόλιστα - Μοναστήρι).

Μέσα στο ναό, φίλησε το χέρι του παπά, ο επίτροπος κ. Αρίστιππος Τζιμινάδης, ένας πολύ φιλακόλουθος και ευλαβής χριστιανός, κι ηλικιωμένος μάλιστα. Ο Επίτροπος αυτός, γιόρταζε τη μέρα αυτή, γιατί ήταν η Κυριακή των Αγίων Πάντων. Αρχίσαμε τον όρθρο, αφού κτύπησε η καμπάνα, για να ετοιμα-

σθούν οι κυράδες να φέρουν τα προσφορά για τη λειτουργία. Σε δέκα λεπτά νάσου και καταφθάνουν οι επιχώριοι ψαλτάδες. Διακριτικό γνώρισμα των ψαλτάδων, αλλά και όλων των ενοριτών, γιανναδιωτών και περιχώρων, ήταν η άψογη συμπεριφορά των προς τον ξένο ψάλτη. Ιδιαίτερη τιμή και προτίμηση. Ευγένεια ψυχής, πηγαία διάθεση φιλοξενίας και τίποτε το υποκριτικό.

Στο Ευαγγέλιο του Όρθρου, ο επίτροπος, μπάρμπα Αρίστιππος, με ένα μακρύ καλάμι στο χέρι, κολλημένο στην κορυφή ένα κεράκι, άναψε όλες τις χονδρές λαμπάδες του πολυέλαιου. Παρατήρησα την στιγμή εκείνη, να απλώνεται στο πρόσωπό του ένα γαλήνιο χαμόγελο, μια θεία έπαρση, που ρίγησε το κορμί μου, ναι, ναι, από την αγγελική του όψη.

Στην τρίτη καμπάνα που κτύπησε γρήγορα, για να έλθει ο κόσμος, είδα με χαρά, να αραδιάζονται οι κυρές στα στασίδια, χωρίς να κουβεντιάζουν, με σεβαστή συμμετοχή στα ιερά ψάλματα. Μπήκαμε στη Θ. Λειτουργία. Χερουβικό και λειτουργικά τα ψάλαμε στον πρώτο ήχο.

Είχα και εγώ κάποτε μια εσφαλμένη εντύπωση, ότι δηλ. ο κόσμος δεν καταλαβαίνει από ψάλματα, ούτε συμμετέχει σ' αυτά. Λάθος μεγάλο. Και συμμετέχει και υποψάλλει, και προσεύχεται. Και ο λόγος είναι βασικός. Όταν ακούν σωστά ψάλματα και όχι παραφωνίες και αυτοσχεδιασμούς, προσέχουν τότε. Έχω τις διαβεβαιώσεις των, που με παρεκάλεσαν, στο χαγιάτι στο τέλος της ακολουθίας, να πηγαίνω αν μπορώ βέβαια, να ψάλλω τακτικότερα στο χωριό τους.

Στο «Σε υμνούμεν» γονάτισαν οι πιο πολλές κυράδες, και βασίλευε μια

Για τους φίλους μας του βουνού και του λόγγου

ζηλευτή σιγή. Έννοιωθες να ανεβαίνεις πνευματικά, να μεταρσιώνεσαι, να επικοινωνείς με τον Ουρανό. Μετά την απόλυση και το αντίδωρο, οι άνδρες αραδιάστηκαν στο χαγιάτι και περίμεναν να ξεντυθεί ο παπάς, να τους χαιρετίσει έναν - έναν, ενώ οι γυναίκες έφυγαν και πήγαν να ευχηθούν χρόνια πολλά στον κυρ. Αρίστιππο. Και σαν χαιρέτησαν τον παπά, τραβήξαμε και εμείς όλοι μαζί για το σπίτι του εορτάζοντα για να ευχηθούμε και για να σηκώσει ο ιερέυς το Ύψωμα.

Αλήθεια είναι, πως κάθε φορά κάνουν παράπονα στον παπά, να τον έχουν τακτικότερα. Είναι αναμφίβολα, ένα πρόβλημα διάχυτο, σε πολλά χωριά, μάλιστα, τώρα το καλοκαίρι, που έρχονται από τα κέντρα, για να περάσουν τις διακοπές των, οι ταξιδεμένοι.

Ο TEMPORA Ο MORES! Πως άλλαξαν αλήθεια οι καιροί έτσι σήμερα. Σπάνια οι νέοι μας μας φιλούν το χέρι του παπά. Που είναι, αλήθεια, εκείνη η εποχή που κάθονταν οι κυρούλες στα πεζούλια, με τη ρόκκα τους και τα πλεξίματά τους, και σηκώνονταν όλες στο πέραςμα του παπά, και του φιλούσαν το χέρι με πραγματικό σεβασμό. Όλα, μα όλα, τα καταβρόχθισε ο σύγχρονος πολιτισμός. Αυτή η αλλοτρίωση των κοινωνικών σχέσεων, που όλοι το βλέπουμε καθημερινά, όχι η μεταξύ των γνωστών, αλλά η μεταξύ των οικείων και συγγενών, προβλέπουμε άραγε που θα καταλήξει;

Ας είναι. Η επόμενη μικρή ηθογραφία μου, θα είναι αφιερωμένη στην ενορία του Αγίου Νικάνορα -Κόνιτσας.

Αχ. Κολιός
Κόνιτσα

Από το Δασαρχείο Ιωαννίνων κοινοποιήθηκε προς κάθε Υπηρεσία, Κοινοότητες, Συλλόγους κ.λ. έγγραφο του Υπ. Γεωργίας, που αφορά την περίθαλψη άγριων ζώων και πουλιών από το «ΕΛΛ. ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΑΓΡΙΩΝ ΖΩΩΝ & ΠΟΥΛΙΩΝ» (ΕΚΠΑΖΠ), για ενημέρωση του ευρύτερου κοινού.

Το προαναφερόμενο Κέντρο ιδρύθηκε από ιδιώτες και είναι ένας επιστημονικός μη κερδοσκοπικός φορέας με έδρα την Αίγινα και σκοπό: α) την περίθαλψη τραυματισμένων ή άρρωστων πουλιών, θηλαστικών και ερπετών για ίαση και απελευθέρωσή τους ξανά στη Φύση.

β) την εκπόνηση και υλοποίηση ειδικών προγραμμάτων αναπαραγωγής σπάνιων ειδών με στόχο τον αναπληθυσμό ή την αύξηση του πληθυσμιακού τους επιπέδου. Συνιστάται σε κάθε πολίτη:

Όταν βρεί ή του προσκομίσουν ένα άρρωστο ή τραυματισμένο πουλί, θηλαστικό κ.λ.π. της άγριας πανίδας, θα πρέπει:

α. Να το πιάνει με προσοχή, χωρίς βίαιες κινήσεις, που πιθανό να χειροτερέψουν το τραύμα του.

β. Να το τοποθετήσει σ' ένα ευρύχωρο χαρτοκιβώτιο, ανοίγοντας τρύπες για ν' αναπνέει το ζώο. Το χαρτοκιβώτιο να τοποθετείται σε ήσυχο και σκοτεινό χώρο.

γ. Αν το ζώο δαγκώνει ή έχει γαμψά νύχια, μυτερό ράμφος κ.λ.π. να το πιάνει με γάντια, αφού πρώτα του καλύψει το κεφάλι με πανί.

δ. Να αποφεύγει επαφή του άγριου με ήμερα ζώα.

ε. να μην προσπαθεί να του δώσει τροφή ή νερό με το ζόρι.

στ. Να ειδοποιεί το ΕΚΠΑΖΠ (0297 - 22882) Αίγινα.

Πάσχα στα Μέγαρα

Τρίτη μέρα του Πάσχα. Δεκάδες χιλιάδες από όλα τα περίχωρα έρχονται στον Αϊγιάννη τον χορευταρά. Από την Κυριακή του Πάσχα αρχίζουν να μαζεύονταιπραματευτάδες με τα εμπορεύματά τους· ψιλικά, παιχνίδια, ό,τι μπορεί να βάλει ο νους.

Την τρίτη μέρα του Πάσχα αρχίζει η γιορτή καλά οργανωμένη, με λαϊκά συγκροτήματα και παλιές ενδυμασίες από διάφορες περιοχές. Έχω σαράντα τρία χρόνια στα Μέγαρα.

Μέχρι το 1970 η Ήπειρος δε φαινόταν. Τώρα, όμως, τα πράγματα άλλαξαν. Με τους Μεγαρίτες συμπεθεριάσαμε πολλές φορές. Πήραμε και δώσαμε γαμπρούς και νυφάδες. Το ευχάριστο είναι ότι έχουμε και περί τους εικοσιπέντε δασκάλους. Φτιάξαμε το Σύλλογό μας και σ' όλες τις εκδηλώσεις είμαστε παρόντες.

Και φέτος, πατριώτες, το χορευτικό μας συγκρότημα με το χοροδιδασκαλό του και Ηπειρωτόπουλα - αγορια και κορίτσια - κάτω των 15 χρόνων παρουσίασαν τη λεβεντιά της Ηπείρου με την παλιά παράδοση, τη φουστανέλα, τη φλοκάτα, το σεγκούνι, το τσαρούχι με την όμορφη φούντα, το τσάμικο και τον συρτό. Ο χορός αρχίζει με την Τράτα των Μεγάρων. Ο Αϊγιάννης ο χορευταράς και η Τράτα έχουν την ιστορία τους: Πριν πεντακόσια χρόνια περίπου οι Μεγαρίτες αποφάσισαν να χτίσουν την εκκλησία του Αϊ-Γιάννη. Έχτιζαν το βράδυ, αλλά το πρωί οι Τούρκοι τη γκρέμιζαν. Ζήτησαν τη βοήθεια του Σουλτάνου και αυτός τους έδωσε περιθώριο μιας ημέρας· από ήλιο σε ήλιο. Αν την τελείωναν θα τους την άφηνε, αν όχι όσους έβρισκε εκεί θα τους σκότωναν.

Το βράδυ, όταν έφτασαν οι Τούρ-

κοι, τους βρήκαν να χορεύουν γύρω από το εκκλησάκι. Ο χορός παρίστανε τον τρόπο που έδιναν και έπαιρναν την πέτρα, δηλαδή, όπως τρατάρανε την πέτρα, σταυρωτός.

Έτσι έμεινε το όνομα του χορού και το όνομα του Αι-Γιάννη.

Βαγγ. Βουρδούκας

Απάντηση των τεσσάρων ερωτημάτων του προπερασμένου περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ»

1. Γράψαμε ότι η αλεπού έμαθε να κλέβει κότες αλλά δεν ξέρει να κρύβει. Μπαίνει μέσα στο κοτέτσι και πνίγει αράδα και την τσακώνουν. Για το συνεργάτη θα διαβάσετε και θα το διαπιστώσετε.

Το σκύλο όλοι λίγο-πολύ τον ξέρετε. Τον έχεις στο σπίτι για φύλακα και όταν πάει ο κλέφτης τον κυνηγάει. Ο σκύλος δεν είναι κλέφτης. Όταν του ρίχνεις ψωμί ή κόκαλα, θα φάει ό,τι φάει και τα υπόλοιπα - ό,τι μείνει - θα τα κρύψει να τα φάει όταν δεν θα 'χει.

Το συμπέρασμα μέχρι εδώ είναι: Η αλεπού είναι κλεφτης, ενώ ο σκύλος είναι γεννημένος να κρύβει.

Και τώρα, άγνωστοι φίλοι, σας γράφω ακριβώς τι μου συνέβη περίπου στις μία η ώρα τα μεσάνυχτα όταν άκουσα τις φωνές από τις κότες. Σηκώθηκα και όταν έφτασα εκεί τα 'χασα: μία αλεπού τις έπνιγε και δύο σκύλοι τις κουβάλαγαν πνιγμένες. Το αποτέλεσμα ήταν το πρωί να βρω έξω 26 κότες. Ο σκύλος, λοιπόν, συνεργάτης αλλ' όχι κλέφτης. Ζωντανή κότα δεν τρώει. Και να βρει μια κότα ψόφια μέσα θα την πάρει έξω να την κρύψει. Είχα ένα σκύλο που καθόταν ξάπλα στη δροσιά και πηγαίναν οι κότες και τον τρώγαν τα τσιμπούρια και με απάλλαζαν από τον κόπο να ρίχνω και ψειρόσκονη.

2. Το φίδι

Το φίδι που τρώει ποντίκια και αυγά είναι η δεντρογαλιά. Είναι ήσυχο φίδι. Ανεβαίνει παντού και συνήθως πηγαίνει γύρω από χτίσματα και χόρτα. Κάθεται και παραμονεύει κάνοντας το ψόφιο. Αυτό που σκότωσα είχε μέσα δύο ποντίκια και ένα αυγό και ο μπάρμπα - Αργύρης με μάλωσε γιατί το φίδι αυτό δεν μας κάνει ζημιά, αφού τρώει τα ποντίκια.

3. Ο τρόπος που μεταφέρει ο ποντικός τα αυγά.

Τα ποντίκια έχουν οικογένεια και φροντίζουν για τα παιδιά τους. Τα αυγά τα πηγαίνουν κυλώντας τα. Όταν όμως θέλουν να τα ανεβάσουν κάπου κάνουν ένα κόλπο. Ένα ποντίκι γυρίζει ανάποδα και κρατάει το αυγό με τα πόδια του. Ένα άλλο ποντίκι μπλέκει μ' αυτό την ουρά του και το τραβάει. Έτσι φτάνει στη φωλιά.

4. Πως ο γάτος ξεχωρίζει τα σύνορά του.

Πολλά λέμε για τα γατιά που έχουν σχέση και με τις γυναίκες, όπως: Εφτάψυχες σαν οι γάτες, η μάνα ξέρει από ποιόν είναι το παιδί κ.α. Όταν γεννηθούν τα γατάκια, η γάτα τα κρύβει, γιατί ο γάτος δεν είναι μόνον ερωτιάρης αλλά και ζηλιάρης. Δε θέλει να του πάρει άλλος τη θέση. Αν δεν τα κρύψει η γάτα τα ματσάκια και τα βρεί ο γάτος χάθηκαν. Θα τα φάει σίγουρα. Τώρα γιατί φεύγει ο γάτος. Ο γάτος σέβεται την οικογένεια: τη μάνα του, τα αδέρφια του, τα ξαδέρφια του. Στο περιβάλλον που ζει μέχρι να ωριμάσει για γαμπρός όσες γάτες να έχει που ζήσανε μαζί δεν πάει μαζί τους.

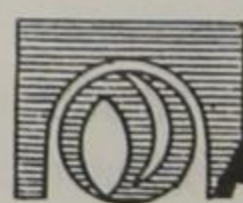
Αναζητάει αλλού νύφη και ξεχνάει σπίτι, αφεντικό και σόι. Άλλος γάτος έρχεται στη θέση του για γαμπρός. Έτσι χωρίζουν τα σύνορα, αλλά για να μη μπει άλλος γάτος στην περιοχή κάνει κάτι απλό:

Κατουράει ένα γύρω, όσο τον χρειάζεται, και εκεί δεν πατάει άλλος γάτος, μόνο γάτες.

Με λίγα λόγια: Η αλεπού έμαθε να κλέβει, ο σκύλος να κρύβει, δηλ. συνεργασία αλεπούς - σκύλου. Η δεντρογαλιά με τα ποντίκια. Τα ποντίκια συνεργάζονται για να κουβαλήσουν το αυγό. Ο γάτος με το κατούρημα χωρίζει την περιοχή του.

Έτσι, αφού κανένας δεν τα βρήκε, το τάληρο (5.000) πηγαίνει για ενίσχυση του περιοδικού.

Βαγγ. Βουρδούκας

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Λεωφ. Κηφισίας

Αμπελόκηποι - Αθήνα

Τηλ. 69 139

» 69 141

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

- Αεροπορικά για όλο τον **Κόσμο**
- Αεροπορικά **Ολυμπιακής**
- Ατμοπλοϊκά για όλα τα **Νησιά**

ΕΚΔΡΟΜΕΣ (ποιότητας)

- **ΚΥΠΡΟ** (ειδικές προσφορές)
- **ΑΓΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ**
- Σε όλη την **ΕΛΛΑΔΑ**
- Σε όλο τον **ΚΟΣΜΟ**

ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΑ

ΔΙΑΚΟΠΕΣ (Κρατήσεις Ξενοδοχείων κ.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΜΠΑΝΙΑ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Πτηνοτροφείο με έκταση 3 στρεμμάτων στην τοποθεσία Μπουραζάνι - Κόνιτσας.

Πληροφορίες στην κ. Βασιλική Παρασκευά. Τηλ. 61239 και 22277.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Αγαητοί μου συμμαθητές, νιώθω υπερήφανο τον εαυτό μου, γιατί σε μένα έλαχεν ο κλήρος να σας αποχαιρετήσω εκ μέρους των αγοριών και των κοριτσιών της Έκτης τάξης.

Εμείς τα παιδιά της Έκτης τάξης, δοκιμάζουμε σήμερα μεγάλη χαρά, αλλά και μεγάλη συγκίνηση. Χαρά γιατί παίρνουμε το απολυτήριο του Δημοτικού κι ανεβαίνουμε έτσι, με δικούς μας κόπους το πρώτο σκαλοπάτι της ζωής. Συγκίνηση γιατί αποχωριζόμαστε το καλό μας σχολείο που τόσα χρόνια μας δεχότανε στη ζεστή αγκαλιά του. Μας δέχτηκε με αγάπη και καλοσύνη. Μας αγάπησε και το αγαπήσαμε. Αγαπήσαμε την κάθε γωνιά του και το κάθε θρανίο του, την αυλή του και ό,τι άλλο υπήρχε μέσα σ' αυτό.

Εσύ σχολείο μας αγαπημένο μας έμαθες να διαβάζουμε και να γράφουμε. Εσυ μας έμαθες να μετρούμε και να λογαριάζουμε. Χρόνο με το χρόνο μας ανεβάζεις όλο και πιο ψηλά, σε καινούργια μαθήματα σε ανώτερες γνώσεις.

Μας έδειξες τον κόσμο ολόκληρο με τους τόπους του και τους λαούς του, με τα ζώα του και τα φυτά του. Με την ελληνική ιστορία, μας έμαθες για την πατρίδα μας Ελλάδα. Με τα θρησκευτικά μας δίδαξες να γίνουμε καλοί χριστιανοί. Επίσης και με άλλα ωραία μαθήματα μας βοήθησες να προοδεύσουμε.

Και πού δε μας οδήγησες και τι δε μας έδειξες, αγαπημένο μας σχολείο. Έξι ολόκληρα χρόνια δεν μας άφησες μόνους ούτε μια στιγμή. Όλο και κάτι καινούριο είχες να μας δείξεις, όλο και κάτι ωφέλιμο είχες να μας μάθεις.

Και το σπουδαιότερο απ' όλα. Μας

έκανες ανθρώπους. Με τις συμβουλές και το καλό παράδειγμα των αγαπημένων μας δασκάλων, μάθαμε να σεβόμαστε το Θεό, τους γονείς μας και τους μεγαλύτερους μας. Να αγαπάμε τους φτωχούς και τους δυστυχισμένους.

Δεν είμαστε αχάριστοι. Αναγνωρίζουμε όλα όσα είχες κάνει για μας. Ξέρουμε το χρέος μας απέναντι σου. παρακαλούμε το Θεό, να μας κάνει άξιους να σου ξεπληρώσουμε μια μέρα όλα όσα σου οφείλουμε.

Τώρα φεύγουμε από την αγκαλιά σου, σχολείο αγαπημένο. Αύριο θα βρεθούμε σε άλλο σχολείο, πιο μεγάλο από σένα. Όμως όπου κι αν βρεθούμε, όπου κι αν σταθούμε, σου δίνουμε την υπόσχεση πως δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ.

Και με την ευκαιρία αυτή ευχαριστούμε τους καλιούς μας δασκάλους που τόσο κόπιασαν για μας.

Θα μπορούσαμε να πούμε κι εμείς, όπως παλιά ο Μέγας Αλέξανδρος, ότι στους γονείς μας χρωστάμε τη ζωή μας και στους δασκάλους μας την αυριανή ευτυχία μας.

Σταθήκατε για μας σαν δεύτεροι γονείς, και σας ευγνωμονούμε γι' αυτό. Οι ελπίδες και τα όνειρά μας ξεκίνησαν από σας.

Ό,τι και αν γίνουμε αύριο στη ζωή, ό,τι και αν επιτύχουμε, όσο ψηλά και αν ανεβούμε, σε σας θα το χρωστάμε. Εσείς μας ανοίξατε πρώτοι τα μάτια στο φως της γνώσης. Εσείς μας οδηγήσατε στον δρόμο της αρετής. Εσείς καλλιεργήσατε τη σκέψη μας, ακονίσατε το μυαλό μας και μας μάθατε να εκφραζόμαστε σωστά. Κανένα μας όνειρο, καμιά μας επιδίωξη δε θα μπορούσε να ικανοποιηθεί χωρίς τη δική σας συμβολή. Είστε οι δημιουργοί, οι πλάστες του πνεύματός μας.

Σας ευχαριστούμε για ό,τι κάνατε

Κεφαλοχώρι - Κόνιτσας: Ανταπόκριση Σωτ. Φασούλη

Στις 19 Μαΐου 1992 επισκέφθηκε το χωριό μας αντιπροσωπεία του Συνδέσμου Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας αποφοίτων του ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ Αθηνών που έχουν υιοθετήσει το Δημοτικό Σχολείο μας.

Τους φιλοξενούμενους υποδέχθηκαν οι Αρχές του χωριού μας μαζί με τους μαθητές και τους κατοίκους του χωριού· τους παρασχέθηκε πλούσιο γεύμα από τη Σχολική Επιτροπή και τους γονείς των παιδιών και τους δόθηκαν αναμνηστικά δώρα από το Σχολείο, την Κοινότητα και το Φιλοπρόοδο Σύλλογο. Από μέρος της Κοινότητας τους προσφώνησε ο γραμματέας της Κοινότητας Σωτ. Φασούλης ως εξής:

«Αγαπητοί μας φίλοι,

εκ μέρους της Κοινότητας, της Σχολικής Επιτροπής του Δημ. Σχολείου, του Δασικού και Αγροτικού Συν/σμού, του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας (όπου στη Κοινότητά μας λειτουργούν Κοιν.

για μας, σας αγαπούμε και σας σεβόμαστε σαν πνευματικούς μας γονείς.

Σε σας αγαπητά παιδιά, που θα συνεχίσετε εδώ τη γλυκιά μαθητική σας ζωή, πετάει αυτή τη στιγμή η σκέψη μας. Είσαστε πάντοτε αγαπητοί, ακόμη κι όταν μαλώναμε. Σαν νιώθαμε σαν αδελφάκια μας.

Σας παρακαλούμε, να αγαπάτε το σχολείο μ' όλη τη δύναμη της ψυχής σας και να κρατάτε ψηλά τη σημαία του. Εμείς κι από δώ και πέρα θα εξακολουθήσουμε να σας αγαπούμε. Αντίο καλοί μας συμμαθητές.

Σας ευχόμαστε υγεία και καλή πρόοδο.

Αντίο σε όλους σας. Σαν διαμάντια θα λάμπουν οι γλυκές αναμνήσεις στις καρδιές μας, για πάντα.

ΜΑΡΙΝΑ ΒΑΣ. ΚΑΤΣΑΡΗ

*Μαθήτρια ΣΤ' τάξης του
Α' Δημ. Σχολ. Κόνιτσας*

Κέντρο και Παιδικός Σταθμός) και Αστ. Σταθμού, σας καλωσορίζουμε στο χωριό μας, το οποίο σας είναι γνωστό μόνο από τα χαρτιά και σας γνωρίζουμε τα κάτωθι:

Το χωριό μας έχει μεταφερθεί απ' άλλη τοποθεσία 5-6 χιλιόμετρα βορειότερα από εδώ, λόγω κατολισθήσεων του εδάφους και μετονομάστηκε από Λυκόρραχη σε Κεφαλοχώρι για τυπικούς λόγους.

Η ανοικοδόμηση έγινε με αυτοστέγαση και δάνειο 50.000 δρχ. το 1970, που πήραμε από την Κτηματική Τράπεζα με Κρατική εγγύηση.

Είναι ένα από τα ποιό ακριτικά χωριά της Πατρίδας μας, με σύνορα την Αλβανία και τη Μακεδονία μας (του Νομού Καστοριάς), ορεινό και η κυριότερη απασχόληση των κατοίκων είναι η κτηνοτροφία. Όπως βλέπετε έχουμε Ριμοτομικό σχέδιο, ασφαλτοστρωμένους δρόμους, με καινούργια και όμορφα κτίρια που έγιναν με πολλούς αγώνες των εκάστοτε Κοινοτικών αρχών και το Κράτος πάντοτε συμπαραστάθηκε στις προσπάθειες αυτές. Είναι επίσης από τα λίγα χωριά της Επαρχίας που έχει Δημοτικό Σχολείο και λειτουργεί σε ημερησία απασχόληση των μαθητών μέσου του Κοιν. Κέντρου με γεύμα, τις δαπάνες τις οποίες πληρώνει ο Εθν. Οργ. Πρόνοιας.

Είναι τιμή μας που σήμερα είσαστε ανάμεσά μας για προσωπική γνωριμία μας, όπου προφορικά συνομιλώντας θα μάθετε περισσότερα για τη δύσκολη ζωή μας εδώ.

Θέλουμε να νιώσετε ευχάριστα μαζί μας και να σας ευχαριστήσουμε για ότι μέχρι σήμερα προσφέρατε στο χωριό μας. Καλή διαμονή.

Εκ μέρους της Κοινότητας ο Αντιπρόεδρος (γιατί ο Πρόεδρος δεν μπόρεσε να είναι) σας προσφέρει μια φωτογραφία γενικής άποψης του χωριού, για ενθύμιο».

Κάτι που διέφυγε από το Δασαρχείο

Όπως γνωρίζουμε όλοι μας, το Υπουργείο Γεωργίας σε συνεργασία με τα κατά τόπους Δασαρχεία κάθε χρόνο καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες για αναδασώσεις και για διάφορα κοινωφελή έργα δημιουργώντας χώρους αναψυχής και διάφορα άλλα έργα.

Η προσπάθεια αυτή είναι καλή και θα πρέπει να επαινείται από όλους μας. Αλλά τι γίνεται όμως εάν θα θελήσει κανείς να επισκεφθεί όλους αυτούς τους ωραίους χώρους που έκανε και στην Κόνιτσα το Δασαρχείο; Θα δει πως οι περισσότεροι από αυτούς έχουν γίνει εστία μόλυνσης από τα διάφορα σκουπίδια που πετάμε εμείς, ενώ υπάρχουν καλάθια απορριμάτων.

Επίσης βλέπουμε πολλές από τις ωραίες ξύλινες κατασκευές του Δασαρχείου να είναι σπασμένες. Ας προσπαθήσουμε να διορθωθούμε πάνω σ' αυτό το θέμα να τους προσέχουμε και να τους διατηρούμε καθαρούς, διότι όλα αυτά τα φτιάξανε για μας εδώ, καθώς και για τους επισκέπτες.

Θα ήθελα όμως να αναφερθώ σε κάτι που διαφεύγει από το Δασαρχείο Κόνιτσας. Ενώ έχει εντοπίσει όλα τα πεύκα και τα έλατα που βρίσκονται στην τρίτη ηλικία, πρότεινε στο Δήμο να κάνει υλοτόμηση στο καταπράσινο αυτό χαλί που σκεπάζει την Κόνιτσα.

Η πρόταση αυτή έχει προβληματίσει όλους τους Κονιτσιώτες, δεν νομίζω όμως ότι είναι η κατάλληλη που θα προστατέψει το δάσος, αλλά αντιθέτως θα κινδυνέψει περισσότερο να καταστραφεί.

Εκτός όμως από αυτό, τους διέφυγε κάτι πιο απλό. Δεν είδανε πως σε πολλές περιοχές στο δάσος έχει πέσει η κάμπια που έκανε τα πεύκα σαν Χριστουγεννιάτικα δέντρα.

Δυστυχώς όμως δεν έκανε τίποτε πάνω σ' αυτό το θέμα, παρ' ότι εφέτος λόγω της ξηρασίας ήταν η πιο κατάλληλη ευκαιρία να την καταπολεμήσουν. Γι' αυτό καλά θα ήτανε το Δασαρχείο να αφήσει την τρίτη ηλικία και να ασχοληθεί με την πρώτη ηλικία και να ερευνήσει ποιά είναι αυτή η ασθένεια που προσβάλλει κάθε χρόνο πολλά έλατα και τα ξεραίνει.

Ακόμη να φροντίσει και για την προστασία από την παράνομη ξήλευση.

Λουκάς Εζνεπίδης

**Μην ξεχνάτε να στείλετε
τη συνδρομή σας.
Η έκδοση του περιοδικού μας
στηρίζεται αποκλειστικά σ' αυτή.**

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Οικοπεδο, γωνιακό 1.300 τετραγωνικών μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρων, που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσας, με μηνιαίο μίσθωμα 90.000 Δρχ.

Οικοδομούνται συνολικά 1040 τετραγωνικά μέτρα συν τα υπόγεια.

Πληροφορίες Τηλ. 01 - 7517136 και 752530

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

• Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

Τηλ. (0655) 23 2 88

Κόνιτσα

Αντίο κυρ. - Δάσκαλε

Το Μάη 1992. Μυρωμένο φυσούσε το γλυκό της άνοιξης αγέρι. Λαμπρή μέρα.

Στη συντροφιά ο Δάσκαλος αναφέρονταν στις ατέλειωτες ιστορίες που πέρασαν πάνω του στους εβδομήντα τέσσερις βαρείς χειμώνες, χαραγμένους έντονα στη ζωή του, κι άλλες τόσες άνοιξες πούφυγαν σαν καπνός μεσ' απ' τα χέρια του. Η ζωή του, αληθινή μαρτυρία του τόπου που γεννήθηκε και μεγάλωσε.

Μάης μήνας· κι ο κυρ. Δάσκαλος, ο Φάνης, ήθελε να χορτάσει τούτη την άνοιξη. Την ήθελε μοναδική, δική του αγαπημένη. Λες κι ήξερε πως ήταν η τελευταία του. Ταξίδι θα 'κανε στον ατέρμονα χρόνο. Τοίμασε τα πράγματά του και τις δουλειές του αθόρυβα κι υπερβολικά νοικοκυρεμένα, όπως ήταν σ' όλη του τη ζωή. Ήταν σεμνός, σαφής και σοφός. Νόμιζες πως θάκανε ταξίδι για μόνιμες διακοπές.

Ήταν 10 του Μάη ... Απόλαυσε το τελευταίο ποτήρι γεμάτο απ' της Άνοιξης το μεθυστικό νέκταρ, κοίταξε γύρω του τη μεγεμένη φύση γαλήνια, ύστερα έκλεισε τα μάτια και με δυσκολιά ψιθύρισε: τελείωσε... Κι έφυγε...

Κι άφησε εμάς, που τόσο τον αγαπήσαμε, που τόσο τον θέλαμε, μόνους... Έτσι ξαφνικά. Άνοιξε στοργικά η φιλόξενη αγκαλιά της Αττικής γης και τον πήρε στα φιλοκάρδια της.

Η όμορφη φτωχική πατρίδα φόρεσε τα γιορτινά της άνοιξης στολίδια να τον αποχαιρετήσει. Η Λυκόρραχη ξεπροβόδισε για πάντα τον πρώτο της Δάσκαλο, που τόσο την αγάπησε. Κι ωραίο είναι ό,τι αγαπάμε.. Και το θρόισμα των φύλλων απ' του Μάη τ' αγέρι έγινε θρήνος και μοιρολόϊ του χωρισμού.

Καλό κατευόδιο στη χώρα της αιώνιας γαλήνης σεμνέ κι ονειροπόλε, αλη-

σμόνητε κυρ. - Δάσκαλε, πολυαγαπημένε.

Κ.Α.Φ. Πάτρα Μάης 92.

Μνήμη Γιώργου Μακάτη

Πέθανε και κηδεύτηκε στις 25 Μάη στο νεκροταφείο Βύρωνα της Αθήνας ο συνάδελφος και φίλος Γιώργος Μακάτης. Δάσκαλος από το Γκρίμποβο Ιωαννίνων, υπήρξε στη διάρκεια της κατοχής μαχητής του 15ου Συντάγματος του Ε.Λ.Α.Σ.

Για την αντιστασιακή του δράση καταδιώχτηκε από τις εμφυλιοπολεμικές κυβερνήσεις, απολύθηκε από τη δημόσια υπηρεσία και πέρασε πολλά χρόνια στα νησιά της εξορίας και βασανίστηκε απάνθρωπα στη Μακρόνησο.

Μετά την απόλυσή του από τους τόπους της εκτόπισης, εργάστηκε σκληρά σε κάθε είδους δουλειές για να επιζήσει και παρά τους συνεχιζόμενους πολυμορφους διωγμούς του, υπήρξε πάντοτε ήρεμος, μειλίχιος και φιλοσοφημένος. Παρών σε όλους τους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες εργάζεται ένα διάστημα εκλεγμένος στη διοίκηση της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και ήταν από το 1968 μαχόμενο και δραστήριο μέλος του Κ.Κ.Ε. Εσωτερικού πρώτα και έπειτα της Ε.Α.Ρ. και του Συνασπισμού.

Στη κηδεία του παραβρέθηκε, με βαριά θλίψη για το χαμό του, πλήθος κόσμου, συγγενείς, φίλοι, συγχωριανοί του, συμπατριώτες και μέλη των οργανώσεων, στις οποίες συμμετείχε.

Ο Γιώργος Μακάτης συνδρομητής του περιοδικού μας «ΚΟΝΙΤΣΑ» από το 1980 παρακολουθούσε με ενδιαφέρον τη ζωή και κίνηση της επαρχίας μας. Στη μνήμη του προσφέρω στο περιοδικό μας 2.000 δραχμές. Ο θάνατός του μας στέρησε έναν άξιο αγωνιστή της πρόοδου κι έναν πολύτιμο φίλο.

Η μνήμη του θα μας συνοδεύει σ' όλη μας τη ζωή.

Λάμπρος Βλάχος

ΣΧΟΛΙΑ

ΤΑ ΠΟΝΤΙΚΙΑ· που να 'ναι - τέλος πάντων, εκείνα τα τρομερά «κόκκινα ποντίκια» που πριν λίγα χρόνια είχαν γίνει φόβος και τρόμος στην Επαρχία μας; Για θυμηθήτε τι σάλος έγινε τότε!

Στο διάστημα που πέρασε, ημέρες, εξαφανίστηκαν ή ήταν διάδοση που προκάλεσε σύγχυση στον κόσμο που ήθελε να επισκεφτεί την περιοχή μας; Πάντως η ζημιά έγινε· έτσι τα φρούτα μας αγοράζονταν με δυσκολία, πολλοί απόφευγαν να επισκεφτούν τον τόπο μας και μερικοί δεν έπιναν ούτε της βρύσης το νερο, μην πάθουν «ρευματικό πυρετό» από το κόκκινο ποντίκι.

Πέρασαν χρόνια από τότε και δεν ξανακούσαμε για ποντικόπληκτους.

Μπορεί, άραγε, κάποιος να μας εξηγήσει υπεύθυνα, αν υπάρχει τέτοιος εχθρός στον τόπο μας ή μήπως τα φάρμακα, η ραδιενέργεια κ.α. προσβάλλουν κάποιους αδύνατους οργανισμούς και προκαλούν καλπάζουσα λευχαιμία κι εμείς ψάχνουμε για αόρατους κόκκινους ποντικούς;

ΔΗΜΑΡΧΕ, τι θα γίνει μ' αυτά τα τσιμέντα, που πέφτουν στους δρόμους από τις αυτοκινούμενες μπετονιέρες; Κι άλλες φορές επισημίναμε αυτή την ανωμαλία και δεν βλέπουμε καμιά θεραπεία του κακού. Προτείνουμε: πρώτα σύσταση στους οδηγούς (λίγοι είναι).

Δεύτερο, μήνυση για ρύπανση κ.λ. Και τρίτο, αν ο Δήμος δε θέλει να τους κακοκαρδίσει, ας αναλάβει αμέσως και κάθε φορά που γεμίζουν οι δρόμοι με τσιμέντα, να καθαρίζει την ασφαλτο. Οι πολίτες δε χρωστάνε τίποτα, να χαλάνε τ' αυτοκίνητά τους.

ΑΜΟΧΑΛΙΚΑ αφήνονται στους δρόμους για μέρες και βδομάδες μέχρι που

μια νεροποντή (όπως η τελευταία, 17/6) τα σκορπίζει πέρα δώθε και τ' αυτοκίνητα χοροπηδούν σαν τους αναστενάρηδες στα κάρβουνα. Νομίζουμε ότι είναι περιττό να υποδείξουμε λύσεις. Κι άλλες φορές τα ξενάπαμε...

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Η Πρωτομαγιά γιορτάστηκε φέτος με έξοδο χιλιάδων ανθρώπων - μικρών και μεγάλων - στο λεκανοπέδιο Βοϊδομάτη - Αώου -Σαραντάπορου. Τούτο οφείλεται εκτός από την καλοκαιρία και στην πολυκοσμία - λόγω Πάσχα - που είχαν όλα τα χωριά και η πόλη των Ιωαννίνων.

- Το πρώτο δεκαήμερο του Μαΐου έγιναν στην Άνω Κόνιτσα 3 γεωτρήσεις οι οποίες ήταν αρνητικές. Με την τελευταία που έγινε στο ρέμα «Μπούση» βρέθηκε αρκετή ποσότητα νερού.

- Τη νύχτα της 12ης Μαΐου άγνωστοι έγραψαν στους τοίχους των αιθουσών Γυμνασίου Κόνιτσας διάφορα συνθήματα και αισχρολογίες. Η Αστυνομία κάνει σχετικές έρευνες για ανακάλυψη των δραστών.

- Στις 4/6 γιορτή της Ανάληψης πολύς κόσμος κατέβηκε στη Γέφυρα Κόνιτσας - όπως καλεί το έθιμο και γλέντησε ως τα χαράματα με τοπικά όργανα.

- Το απόγευμα της 6ης Ιουνίου ήρθαν στην Κόνιτσα εκπρόσωποι των κομμάτων Ν.Δ., ΠΑΣΟΚ, και Συνασπισμού και μίλησαν σε καφενεία με φίλους και οπαδούς τους για διάφορα θέματα.

Από τη Ν.Δ. ήταν οι κ.κ. Γεωργιάδης και Καλογγιάννης, από το ΠΑΣΟΚ ο κ. Καλούδης και από το Συνασπισμό ο κ. Ρήγας.

- Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκαν από το 3ο Δημ. Σχολείο Κόνιτσας οι τετραήμερες εκδηλώσεις από τις 11-

14 Ιουνίου. Την πρώτη μέρα δόθηκε θεατρική παράσταση από τους μαθητές της ΣΤ' τάξης με το έργο «Ιστορίες του παππού Αριστοφάνη - Τα πουλιά.

Οι μαθητές κατόπιν χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς και άνοιξε η έκθεση χειροτεχνίας με έργα ζωγραφικής κ.α. των παιδιών καθώς και έκθεση παιδικού βιβλίου.

Τις επόμενες μέρες οι εκδηλώσεις συνεχίστηκαν με θέατρο, παιχνίδια, δημοτικούς χορούς και αθλητισμό (Αγωνίσματα - ποδόσφαιρο - μπάσκετ).

Οι εκδηλώσεις ήταν επιτυχημένες και τις παρακολούθησε πολύς κόσμος.

Η διεύθυνση και το προσωπικό του Σχολείου καθώς και οι μαθητές αξίζουν πολλά συγχαρητήρια και ευχόμαστε, τέτοιες εκδηλώσεις να γίνονται τακτικά.

- Στις 15/6, του Αγ. Πνεύματος έγιναν τα πανηγύρια όπως κάθε χρόνο στην Άγία Τριάδα, Ηλιόρραχη και Καλόβρυσση με όργανα και αρκετό κόσμο.

- Στις 14/6 στο Κέντρο «Πανόραμα» (Μάζι) ο κ. Ζώης Πανταζής γιόρτασε τα 3 Χρόνια από την έκδοση της εφημερίδας του «Τα Νέα της Ηπείρου με συνεστίαση στην οποία είχαν κληθεί Δήμαρχοι και Κοινοτάρχες, Νομαρχ. Σύμβουλος κ.α.

Στη διάρκεια της συνεστίασης παραδοσιακά όργανα έπαιζαν δημοτική μουσική. Ευχόμαστε στον κ. Πανταζή, μακροήμερευση της εφημερίδας του.

- Άρχισε η τοποθέτηση σωλήνων από το σημείο γεώτρησης (Μπούση) προς Κόνιτσα.

- Επταμελής ομάδα μουσικών της «Ομόνοιας» (Β. Ήπειρος), παρουσίασαν στην κεντρική Πλατεία Κόνιτσας πρόγραμμα δημοτικών τραγουδιών στις 28/6. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν, ο Μητροπολίτης, όλες οι Αρχές και πλήθος κόσμου. Επακολούθησε λαϊκό γλέντι.

- Στα Γιάννινα, ο Δημήτρης και η Αν-

θούλα Οικονόμου, απόχτησαν κοριτσάκι.

- Στην Καστανέα πέθανε στις 24/6 ο Δημήτριος Μπίκης 82 ετών.

- Η Αμαλία Ραπακούση που πέθανε στην Αυστραλία σε ηλικία 70 ετών, κηδεύτηκε στο χωριό της Καστανέα, στις 28/6.

Ο Παντελής και η Βάσω Νίκου απόχτησαν στην Αθήνα κοριτσάκι στις 30/6.

- Στις 12 Μαρτίου 92, παρουσία του Πρύτανη και άλλων καθηγητών του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, ορκίστηκε και έλαβε το πτυχίο του Φυσικού τμήματος ο Κων/νος Φωτ. Τζιάλλας από την Κόνιτσα. Παρέστησαν οι γονείς του και πολλοί φίλοι του. Ευχές για καλή σταδιοδρομία.

- Τον κ. Βασ. Νικολόπουλο που ανακηρύχτηκε επίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, η οικογένεια Σωτ. Φαρμάκη από την Κόνιτσα καθώς και το περιοδικό μας συγχαίρουν και του εύχονται πάντα επιτυχίες.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

Ο Θανάσης και η Ευαγγελία Γούρη απόχτησαν στην Κέρκυρα κοριτσάκι στις 22/4/92.

- Στις 28/4 απόχτησαν στην Αθήνα κοριτσάκι η Αλεξία Ρέντζου -Χαρίτου και ο Ευστάθιος Χαρίτος.

- Στην Κόνιτσα απόχτησαν κοριτσάκι ο Θόδωρος και η Γιαννούλα Δάψη στις 22/4.

- Ο Δημήτρης και η Βούλα Ζώτου απόχτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα στις 3/6.

- Στις 13/6 απόχτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα ο Πέτρος και η Βαρβάρα Χαλούλου.

- Επίσης, κοριτσάκι απόχτησαν και ο Κώστας και η Μαίρη Στέφου στην Κόνιτσα στις 20/6.

Βαπτίσεις:

Στον Ι. Ναό Αγ. Αθανασίου Κουφαλίων - Θεσ/νίκης ο Βαγγέλης και η Αλεξάνδρα Παπαεμανουήλ (κόρη του Λαγαδιώτη Σπυρ. Ντίνη) βάφτισαν τον δεύτερο γιό τους. Το νεοβάφτιστο πήρε το όνομα του παππού του Σπύρος. Ανάδοχος ήταν ο Άγγελος Φαναράκης.

Γάμοι:

Στην Αθήνα έγιναν οι γάμοι του Παύλου Λούδα και της Αλεξίας Χατζηπέμου στις 2/5/92.

• Στα Γιάννινα έγιναν στις 3/5 οι γάμοι του Παντελή Κεφάλα από την Ηλιόρραχη και της Γιαννιώτισσας Ελένης Συγούνα.

• Στις 6/6 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Αντώνη Πρόκου και της Αντωνίας Ίφτη από τα Τίρανα.

• Στις 13/6 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Σπύρος Μήτσιος από την Άρτα και η Ευθυμία Α. Παπακώστα.

• Στις 14/6 έγιναν στα Γιάννινα οι γάμοι του Κώστα Κλούρα από τη Σκλίβανη και της Φερενίκης Δ. Πούλιου από την Κόνιτσα.

• Στα Γιάννινα έγιναν στις 21/6 οι γάμοι του Γιάννη Νάσιου από το Ασημοχώρι και της παπιγκιώτισσας Ηλέκτρας Ανδρ. Αποστόλου.

Θάνατοι:

Στις 10/5 πέθανε στην Αθήνα ο Κεφαλοχωρίτης δάσκαλος Θεοφάνης Φασούλης, ετών 75.

• Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό του Κεφαλοχώρι στις 12/5 ο Νικόλαος Καρανίκας, ετών 32.

• Στις 19/5 πέθανε και κηδεύτηκε στο Μαυροβούνι ο Γεώργιος Τούφας, ετών 90.

• Πέθανε στην Κόνιτσα, στις 23/5 και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό του Πύργο - Στράτσειανης, ο Γιάννης Σιούτης, 86 ετών.

• Στη Γερμανία πέθανε ξαφνικά στις 7/6 ο Βασίλης Δάσκαλος από τα Καβάσιλα σε ηλικία 54 ετών.

• Πέθανε στην Κόνιτσα στις 18/6 ο Γεώργιος Μπαρμπούτης, ετών 77.

• Στο Μάζι πέθανε ξαφνικά στις 24/6 ο Αθανάσιος Στράτος ηλικίας 61 ετών.

• Με τη συμπλήρωση 3 χρόνων από το θάνατο του πατέρα της, στις 21/5/92, η κ. Μαρία Λύρα από το Ελεύθερο, προσφέρει στη μνήμη του 5.000 δρχ. για ενίσχυση του περιοδικού μας. Ο κ. Χρήστος Απ. Κοτσίνας, στη μνήμη του γιού του Νίκου, προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 15.000 δρχ. για ενίσχυση. Ευχαριστούμε θερμά.

Σ.Τ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ

Χειρουργός Οδοντίατρος

ΕΘΡΑΗ 8
ΙΠΛΑΝΝΙΝΑ

Δέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 — Απογεύμα 5.0 - 9.30
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
• ΣΠΙΤΙΟΥ 70.153

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΠΟΥΛΜΑΝ
ΚΡΕΤΣΗΣ ΞΕΘΗΡΙΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

3468.976 - 3421.890 , Αθήνα

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΟΙΚΙΑ: ΦΛΟΙΑΣ 23 »

ΔΕΧΕΤΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ
ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΗ 6 - 8 ΜΜ

ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122

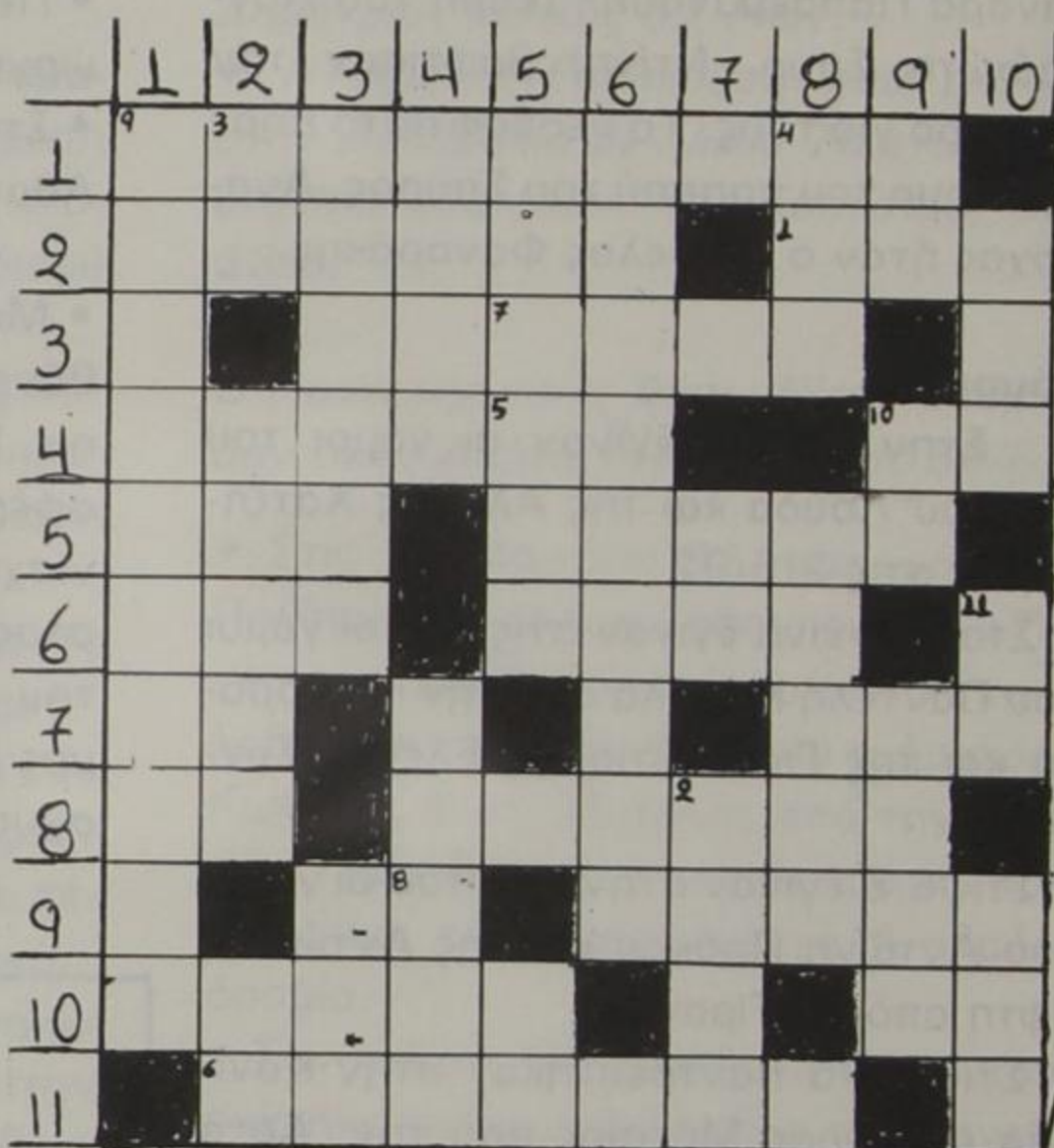
80 69 013

ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΜΑΣ

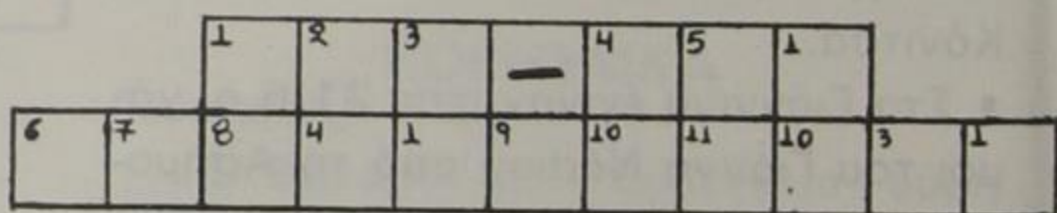
ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ:

1. Το σημερινό Μολυβδοσκεπάστο
2. Ο ποιητής της Ρωμιοσύνης - Προστακτική βιβλίων.
3. Το .... εγώ
4. Βάλια ..... ο πυρήνας του εθνικού Δρυμού Πίνδου - Έλα .... χωρίς μέση.
5. Επιφώνημα αρένας - Εργαλείο γλύπτη
6. Μερικά ... λόγια - Πολεμική ιαχή μας
7. Ένας Λουδοβίκος - Διότι (αρχ.)
8. Μέλος του Τρίο Στούτζες - Δεν είναι αδώς
9. Προφερόμενα ..... η προκαταβολή - Ότι απέμεινε στο βαρέλι.
10. Ήπια, πράα - Ποιοτικά
11. Ανοψία, κουταμάρα.

ΚΑΘΕΤΑ:

1. Λίμνη της περιοχής μας.
2. Οπτικά δοκάρια - Χωρίς λογική αυτό
3. Ράβω χωρίς φωνή.
4. Ένα δέντρο - Κελί χωρίς ..... τέλος.
5. Βουλγαρική δυναστεία - Ονομασία
6. Τρόπος από τα γεφύρια μας.
7. Λάκκος με νερό, βάλτος (τοπ.)
8. Αρχικά ενός κώδικα.
9. Προϊστάμενος χωρίς πρόθεση.
10. Το σύμβολο του ιριδίου - Απαραίτητο στην κουζίνα.
11. Διεθνές σήμα για βοήθεια - Είναι κι αυτός δύμα ασυνείδητων οδηγών.
12. Μετρά επιφάνειες (ξεν.) - Ακέφαλη
13. ΕΗ - Τραγούδι.
14. Επιφώνημα γλεντιού - Βουβό γάρι -
15. Παρρέει τήν Βέρνη.

Τοποθετήστε στα συνεχόμενα αριθμημένα τετράγωνα (πάνω) τα γράμματα των αντίστοιχων αριθμητικών τετραγώνων του σταυρόλεξου.

Για το περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ»
ΜΠΕΛΛΑ
ΤΣΑΜΠΕΚΙΔΟΥ

Η λύση στο επόμενο

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

	Δρχ.		
...ας Δημήτριος Κόνιτσα ...	5.000	Ζακόπουλος Χρήστος Ιωάννινα .	2.000
...δης Γεώργιος Αυστραλία	8.000	Ρούβαλης Σπύρος	
...αλης Χρήστος Αλικιανός		Καμποχώρι Ημαθίας	1.000
.....	5.000	Κοντοδήμος Δήμος	
...άδης Γεώργιος Ιωάννινα .	5.000	Αγ. Παρασκευή	1.000
...ινόγλου Α Ιωάννης		Γκότζος Γιώργος Αθήνα	5.000
...α	2.000	Τόσκας Ιωάννης Πάδες	5.000
...ς Ευάγγελος Αθήνα	2.000	Κυπαρίσσης Αντώνιος Αθήνα ...	1.000
...μπας Σωτήριος Αθήνα	1.500	Τζώτζης Φώτιος Θεσ/νίκη	1.000
...ας Χρήστος Αυστραλία ...	4.300	Σύλλογος Ασημοχωριτών Αθήνα	5.000
...ς Απόστολος Αθήνα	2.000	Κούσιου Μαίρη Αθήνα	3.000
...άκας Βασίλ. Νικάνορας ...	1.000	Γκότζος Θωμάς Αθήνα	1.000
...ομίδου Ζωή Αθήνα	1.000	Αηδόνης Αναστάσιος Αθήνα	2.500
...ς Χαρίσης Κόνιτσα	1.000	Πρωτοσυγγέλου Χαρίλαος	
...λης Απόστολος Κόνιτσα ..	1.000	Καλλιθέα	2.000
...ούνη Κλεονίκη Κόνιτσα	1.000	Τσέρτος Δημήτριος Αθήνα	1.500
...ς Ταξιάρχης Κόνιτσα	1.000	Στρατσιάνης Δημήτριος Αθήνα .	1.000
...ζιου Γεωργία Θεσ/νίκη	1.500	Γαλάνη Ανθούλα Αθήνα	1.000
...Αθανάσιος Θεσ/νίκη	1.000	Ζάρα Ελένη Αθήνα	1.000
...ς Ιωάννης Αθήνα	1.000	Φούντου Μαρίνα Αθήνα	1.000
...κοτρώνη Αναστασία		Καλαπούτης Γεώργιος Θεσ/νίκη .	2.000
...α	2.000	Καλαϊτζής Σπύρος Θεσ/νίκη	1.000
...νης Νικόλαος Αθήνα	2.000	Μπούσμπουλας Σταύρος Αθήνα	5.000
...α Γεωργία Κόνιτσα	1.000	Σκούφιας Δήμος Ιωάννινα	1.000
...ος Κώστας Κόνιτσα	1.000	Ζήνδρος Βασίλειος Κόνιτσα	1.000
...της Ανδρέας Γερμανία	3.500	Μαργαρίτης Κώστας Αθήνα	5.000
...ρούλη Μαρία Αθήνα	1.000	Παπανικολάου Νίκος Αθήνα	1.500
...ρας Θανάσης Υπάτη	1.000	Βαφόπουλος Κώστας Αθήνα	2.000
...άνος Φώτιος Ρόδος	2.500	Νάτσης Φ. Παναγιώτης Αθήνα ..	2.000
...άκης Κων/νος Αθήνα	2.000	Εζνεπίδης Ιωάννης Αθήνα	1.000
...ής Θωμάς Αλεξάνδρεια	1.000	Παπαϊωαννίδης Μίμης Σπάτα	2.000
...ασούλης Ζήσης		Κούση Ουρανία Αθήνα	2.000
...άνδρεια	1.000	Χατζηνικολάου Νίκος Θεσ/νίκη .	1.000
...ζιος Ανδρέας Ιωάννινα	1.000	Σκίρτα Νίκη Θεσ/νίκη	2.500
...ογιάννης Παντελής Λάρισα.	2.000	Αμπάζ Χατέμ Κόνιτσα	1.000
...άκης Αλέξανδρος Αθήνα ...	2.000	Ντισάκας Νικόλαος Αθήνα	2.000
...ιος Γεώργιος Η.Π.Α.	5.000	Τσιρώνης Γεώργιος Κόνιτσα	1.000
...λας Φώτιος Κόνιτσα	1.500	Παπανώτης Θωμάς Αθήνα	3.000
...μάνης Χρήστος Θεσ/νίκη ..	1.500	Γκαβανάσιος Γιάννης Δράμα	2.000
...λας Κων/νος Κορωπί	2.000	Παππά Μαγδαληνή Θεσ/νίκη	1.000
...νης Παναγιώτης Λέρος	3.000	Βαζούκη Ανθούλα Πηγή	1.000
...τσιάννης Χρήστος Αθήνα ..	5.000	Παπαχρήστου Ανδρέας Κόνιτσα	1.500
...ά Ανθή Αθήνα	2.000	Κατής Χρήστος Κόνιτσα	2.000
...ούλης Απόστολος Κόνιτσα .	5.000	Γκότζος Αλέκος Κόνιτσα	1.000
...νας Ιωάννης Αθήνα	5.000	Καπακλής Παναγιώτης Αθήνα ...	2.000
...φουριάδης Τάκης Εξοχή	1.000	Εξάρχου Χρήστος Θεσ/νίκη	1.000
...ζος Ευάγγελος Θεσ/νίκη	1.000	Ρέντζος Παναγιώτης Ιωάννινα ..	2.000
...σης Κώστας Θεσ/νίκη	1.500	Κοκοβές Παναγιώτης Κόνιτσα ...	1.000
...ση Θεοδώρα Θεσ/νίκη	1.000	Γεράσης Αθανάσιος Αθήνα	1.000
...αγιάννη Ερμιόνη Θεσ/νίκη ..	1.000	Καραμπέτσης Βασίλειος Αθήνα .	1.000
...ράκη - Γραβάνη Σάννα		Σκορδάς Σπύρος Κόνιτσα	2.000
...ία	1.000	Γαργάλα Μαρίνα Κόνιτσα	1.000
...ρανή Κατερίνα Γερμανία	7.600	Πολίτης Γεώργιος Αθήνα	1.000
...μας Παναγιώτης Κέρκυρα ...	2.000	Τσιμοράγκας Κώστας Θεσ/νίκη .	1.000

Παπαλάμπρος Δημήτριος	2.000
Εζνεπίδου Αντωνία Κόνιτσα	1.000
Λύτος Δημήτριος Κόνιτσα	1.000
Σκούφιας Γεώργιος Πρέβεζα	1.000
Ζιώγας Ιωάννης Ηλιούπολη	2.000
Παπαχρήστου Ευριπίδης Αθήνα .	1.500
Παρασκευάς Ατώνιος Μάζι	1.000
Τσουμάνης Γεώργιος Θεσ/νίκη ..	1.000
Χουλιαράς Παύλος Κόνιτσα	1.000
Κουσιαφές Ανδρέας Πάτρα	1.000
Καλούδης Νικόλαος Κόνιτσα	2.000
Λύτος Αντώνης Τράπεζα	1.000
Καραμπέτσης Δημήτριος Αθήνα .	2.000
Γιούτσιος Κων/νος Αθήνα	2.000
Στεφανόπουλος Κων/νος Αθήνα	2.000
Χολέβας Χριστόδουλος Αθήνα .	2.000
Σκούρτης Αναστάσιος Αθήνα ...	1.000
Πριμηκύρης Χριστόδουλος	
Αθήνα	2.000
Βλιώρας Χρ Αθήνα	1.000
Μπουτζάκης Εμμανουήλ Αθήνα	3.000
Νικολάου Αλέκος Αθήνα	2.000
Μπόγγδος Δημήτριος Αθήνα	1.000
Χουλιαράς Σόλων Καλαμάτα	1.500
Τσουμάνη Ελευθερία Αθήνα	3.000
Κουσιαφέ Θεοδώρα Μοσχάτο ...	1.000
Νούτσος Απόστολος Θεσ/νίκη ..	2.000
Παγούνης Γεώργιος Αθήνα	3.000
Λύρα Μαρία στην μνήμη	
του πατέρα της	5.000
Παγανιά Βαρβάρα Αθήνα	1.000
Τσουνής Αθανάσιος Ιωάννινα ...	1.000